

**Kansen
voor West**
G4P4

Gemeente Den Haag

European Regional
Development Fund
Investing in your future

Gemeente Rotterdam

Bijlagen bij Aanbestedingsleidraad

Procedurenummer 1-402-12

Fondsmanager Stedelijke Ontwikkelingsfondsen JESSICA

Den Haag / Rotterdam

INHOUDSOPGAVE

BIJLAGE 1	BEGRIPSBEPALING
BIJLAGE 2	BROCHURE PUBLIEK OPDRACHTGEVERSCHAP ROTTERDAM
BIJLAGE 3	ALGEMENE INKOOPVOORWAARDEN GEMEENTE ROTTERDAM
BIJLAGE 4	ALGEMENE INKOOPVOORWAARDEN GEMEENTE DEN HAAG
BIJLAGE 5	INSCHRIJVINGSBILJET VARIANT 1
BIJLAGE 6	INSCHRIJVINGSBILJETTEN VARIANT 2
BIJLAGE 7	VERKLARING BESTUURDER OMTRENT RECHTMATIGHEID INSCHRIJVING
BIJLAGE 8	EIGEN VERKLARING VAN DE INSCHRIJVER
BIJLAGE 9	MODEL BESCHRIJVING REFERENTIEPROJECT
BIJLAGE 10	INDELING VAN EEN BUSINESSPLAN
BIJLAGE 11	MODEL CONCERNVERKLARING
BIJLAGE 12	MODEL COMBINATIEVERKLARING
BIJLAGE 13	MODEL BESCHIKKINGSVERKLARING
BIJLAGE 14	MODEL BESCHIKKINGSVERKLARING MOEDER- OF ZUSTERMAATSCHAPPIJ
BIJLAGE 15	GUNNINGSCRITERIA
BIJLAGE 16	VOORWAARDEN EN CONDITIES OPERATIONELE OVEREENKOMST
BIJLAGE 17	GEOGRAFISCHE FOCUS VAN DE FONDSEN
BIJLAGE 18	INDICATIEVE LIJST VAN TYPE PROJECTEN
BIJLAGE 19	VOORGESTELDE JURIDISCHE EN GOVERNANCE STRUCTUUR (NL)
BIJLAGE 20	VOORGESTELDE JURIDISCHE EN GOVERNANCE STRUCTUUR (EN)

Bijlage 1   Begripsbepaling

Bijlage 1 Begripsbepaling

Begrip	Toelichting
“Aanbestedingsleidraad”	Deze Aanbestedingsleidraad
“Aanvullende of additionele financiering”	Iedere financiering in aanvulling op de aanvangsbedragen (paragraaf 6.8 van de aanbestedingsleidraad) welke in een Holding fonds (Den Haag) of in een stedelijk ontwikkelingsfonds wordt ingebracht danwel in een stedelijk ontwikkelingsproject wordt geïnvesteerd.
“Adviescommissie”	Heeft de betekenis zoals gegeven in III.7 van bijlage 3
“Auditor”	De auditor/accountant die op benodigde momenten door de fondsmanager van een stedelijk ontwikkelingsfonds aangewezen kan worden
“Autoriteit Financiële Markten of “AFM”	Het orgaan verantwoordelijk voor de supervisie op de financiële markten in Nederland sinds 1 maart 2002
“Bijlage”	Een bijlage bij deze Aanbestedingsleidraad welke hier een onlosmakelijk onderdeel van uitmaakt
“Business Plan”	Elk business plan, gerelateerd aan een stedelijk ontwikkelingsfonds, dat is opgesteld in overeenstemming met de vereisten uit deze Aanbestedingsleidraad, zoals uitgewerkt in bijlage i.
“Commissie”	De Commissie van de Europese Gemeenschap
“EFRO”	Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling
“EIB”	De Europese Investeringsbank
“EU”	Europese Unie
“EU Regelgeving/EU Structuurfonds regelgeving”	Verordening 1080/2006, 1081/2006, 1083/2006, de Uitvoeringsverordening 1828/2006 en wijzigingen/aanvullingen daarop, alsook elke andere EU wetgeving toepasbaar op de EU Structuurfondsen
“Europese Structuurfondsen”	Europese Fonds voor Regionale Ontwikkeling en het Europees Sociaal Fonds, beide zoals gedefinieerd in Verordening 1083/2006.
“Finale begunstigde”	Bedrijf, publiek-privaat partnerschap, project en elke natuurlijke dan wel rechtspersoon die terugvorderbare steun ontvangt (met uitzondering van subsidies) uit de stedelijke ontwikkelingsfondsen.
“Financierings overeenkomst”	Betekent een financieringsovereenkomst tussen de fondsmanager van het stedelijk ontwikkelingsfonds fonds en de finale begunstigde waarin geïnvesteerd wordt.

Begrip	Toelichting
"Fondsovereenkomst"	<p>Funding Agreement: Een fondsovereenkomst is een document waarin de relatie en wederzijdse verplichtingen tussen de MA en het Holding Fonds management contractueel worden vastgelegd. In artikel 44 (Verordening (EG) nr. 1083/2006 geamendeerd door Verordening (EG) nr. 284/2009) staat beschreven welke elementen minimaal in een fondsovereenkomst dienen te zijn opgenomen. Van belang zijn onder meer: de verplichtingen van iedere partij (rapportage, audit, etc), de Investeringsstrategie (of een verwijzing daarnaar), de governance rules met betrekking tot de implementering van de investeringsstrategie, budget van het holding fonds, exit policy en winding up provisions.</p>
"Geïntegreerde Plan voor Duurzame Stedelijke Ontwikkelingen"	<p>De relevante plannen zoals gedefinieerd door de Steden Rotterdam en Den Haag, met in achtneming van Artikel 8 van Verordening (EG) nr 1080/2006 en de specifieke stedelijke, administratieve en juridische context van Rotterdam en Den Haag;</p> <p>De JESSICA methodiek bepaalt dat er een integraal plan voor de duurzame stedelijke ontwikkeling ten grondslag dient te liggen aan de Investeringsstrategie van een stedelijk ontwikkelingsfonds. Een dergelijk plan omvat een aantal onderling gerelateerde activiteiten die beoogt een blijvende verbetering in de economische, fysieke, sociale en ecologische condities in een stad te brengen. Sleutelwoord hierbij is "Integratie". Het is de bedoeling dat het beleid, de projecten en de voorstellen in hun onderling verband in overweging worden genomen.</p> <p>Voor de Gemeente Den Haag zijn in dit kader de Structuurvisie Den Haag en enkele meer gedetailleerde beleidsnota's van belang:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kadernota Duurzaamheid Den Haag (2009) • Energievisie 2040 (2011) • Klimaatplan Den Haag (2011) • Actieprogramma kleinschalige bedrijfsruimten (2011) • Actieprogramma Den Haag Winkelstad (2011) <p>Voor de gemeente Rotterdam zijn de Structuurvisie Stadshavens en enkele meer gedetailleerde beleidsnota's van belang:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Creating on the edge (2008); • Programma Duurzaam: Investeren in duurzame groei (Rotterdam, april 2011); • Meerjarenvisie Clean Tech delta (Clean Tech delta, December 2011).
"Gunningscriteria"	<p>De criteria die gebruikt worden om de Voorkeurskandidaat te selecteren;</p>
"Informatie"	<p>Alle informatie (onafhankelijk van vorm of medium waar het is opgenomen) gerelateerd aan het selectieproces (inclusief maar niet limitatief voor deze Aanbestedingsleidraad) welke beschikbaar is gesteld aan of ontvangen is door de inschrijvers (voor aanvang van de Aanbestedingsleidraad of gedurende het selectieproces van de fondsen).</p>

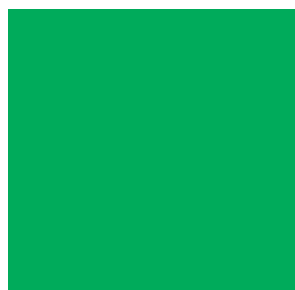
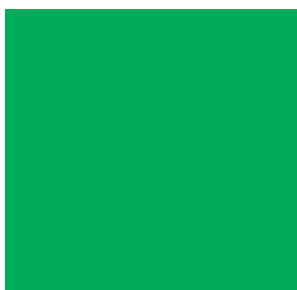
Begrip	Toelichting
“Inschrijving”	Alle in deze leidraad voorgeschreven verplichte documenten die ingediend worden door de inschrijvers voor deze Aanbestedingsleidraad.
“Investeringscomité”	<p>Het initiatief tot het oprichten van een Investeringscomité ligt bij de Holding fondsmanager (Den Haag) respectievelijk defondsmanager van het stedelijk ontwikkelingsfonds (Rotterdam). Eerst na het sluiten van de fondsovereenkomsten worden de beoogde leden van de Investeringscomités voorgedragen door de Management Autoriteit (Rotterdam) en de Programma autoriteit (Den Haag). In de een fondsovereenkomst worden onder meer vastgelegd de regels die van toepassing zijn in relatie tot de aanstelling van leden, hun taken, en de belangrijkste regels die van toepassing zijn op het management van het Investeringscomité. Als belangrijkste taken van het Investeringscomite worden onderscheiden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uitvoeren van periodieke reviews van de ‘overall performance’ van het Holding fonds (Den Haag) en de stedelijke ontwikkelingsfondsen ten aanzien van de implementatie van de respectievelijke investeringsstrategieën en onderliggende projecten; - Indien noodzakelijk, het doen van aanbevelingen van algemene aard aan de Holding fondsmanager en de Programma autoriteit (Den Haag) respectievelijk de Management Autoriteit (Rotterdam) met betrekking tot ontwikkeling van de Jessica activiteiten; - Samen met de Programma autoriteit resepectievelijk de Management Autoriteit beoordelen van de voortgang en strategie van het Holding fonds respectievelijk het stedelijk ontwikkelingsfonds evenals het beoordelen van de voortgangsrapportages - Akkoord gaan met - of eventueel verwerpen van - eventuele voorgestelde wijzigingen in de Investeringsstrategie.
“JESSICA”	Het initiatief “Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas”, opgezet door de Commissie en de EIB in samenwerking met Ontwikkelingsbank van de Raad van Europa, om duurzame investeringen, groei en werkgelegenheid te stimuleren in stedelijke gebieden.
”Management Autoriteit of MA”	De regionale publieke autoriteit (gemeente Rotterdam) aangewezen door de Nederlandse Staat om het Operationele Programma Kansen voor West te beheren.
“Operationele Overeenkomst”	Een overeenkomst tussen de manager van het Jessica Holding fonds i.o. (Den Haag) of de MA (Rotterdam) en de fondsmanager(s) waarin de voorwaarden en condities van de operaties / investeringen door de steden en andere Commanditaire Vennoten in een fonds zijn vastgelegd.
“Operationeel Programma of OP”	Het Operationele Programma van de regio West-Nederland 2007-2013: “Kansen voor West”.
“Output/Impact Indicator”	De streefdoelen gerelateerd aan het OP “Kansen voor Rotterdam” en OP “Kansen voor Den Haag” die zijn uiteengezet in de Investeringsstrategie, alsmede in paragraaf 6.5 tot en met 6.7 van deze aanbestedingsleidraad.

Begrip	Toelichting
“Programma Autoriteit”	Een orgaan (intermediate body), in dit geval gemeente Den Haag), zoals gedefinieerd in Artikel van Verordening (EG) nr 1083/2006, dat handelt onder de verantwoordelijkheid van een Management Autoriteit en dat namens een dergelijke autoriteit taken verricht ten behoeve van begunstigten die concrete acties uitvoeren.
“Selectiecriteria”	De criteria die toegepast worden in deze Aanbestedingsleidraad om inschrijvers te selecteren die vervolgens worden beoordeeld aan de hand van de Gunningscriteria.
“Stedelijk Ontwikkelingsfonds of fonds”	Een fonds dat investeert in publiek private samenwerking en andere projecten die zijn voorzien in een geïntegreerd plan voor duurzame stedelijke ontwikkeling zoals beschreven in artikel 44 van Verordening (EG) nr. 1083/2006. Ook wel afgekort als “UDF”, wat staat voor Urban development Fund.
“Subsidiabiliteitscriteria”	De regels voor subsidiabele uitgaven zoals beschreven in artikel 48 tot 53 van de Uitvoeringsverordening, welke toegepast worden in overeenstemming met artikel 13 van Verordening (EG) nr. 1080/2006 (onderhevig aan de lijst van niet-subsidiabele kosten in artikel 7 van Verordening EG nr. 1080/2006) en die worden toegepast door artikel 56 en 78 van Verordening EG nr. 1083/2006 geamendeerd door Verordening (EG) nr. 284/2009; gezamenlijk met nationale regelgeving aangaande subsidiabele kosten, waaronder de Ministriële Regeling EFRO en het toetsingskader Kansen voor West.
“Uitsluitingscriteria”	De criteria gebruikt in deze Aanbestedingsleidraad om inschrijvers uit te kunnen sluiten.
“Uitvoeringsverordening”	Verordening van de Commissie (EG) nr 1828/2006 van 8 december 2006.
“Verordening 1080”	Verordening (EG) nr. 1080/2006 van het Europees Parlement en van de Raad van 05 juli 2006 met betrekking tot het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling.
“Verordening 1081”	Verordening (EG) nr. 1081/2006 van het Europees Parlement en van de Raad van 05 juli 2006 met betrekking tot het Europees Sociaal.
“Verordening 1083”	Verordening van de Raad (EG) nr. 1083/2006 11 juli 2006 geamendeerd door Verordening (EG) nr. 284/2009 die de algemene bepalingen vastlegt met betrekking tot het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling, het Europees Sociaal Fonds en het Cohesiefonds.
“Voorkeursinschrijver”	Een inschrijver wiens Inschrijving wordt geselecteerd naar aanleiding van deze Aanbestedingsleidraad en met wie de Steden het voornemen hebben een Operationele Overeenkomst overeen te komen.

Bijlage 2   Brochure publiek opdrachtgeverschap Rotterdam

Gedragsscode 'Publiek Opdrachtgeverschap'

Doel en functie van de gedragscode 'Publiek Opdrachtgeverschap'

Als publieke opdrachtgever zijn wij continue bezig met de onderwerpen 'maatschappelijke verantwoordelijkheid', 'integriteit', 'betrouwbaarheid' en 'transparantie'. Met de gedragscode 'Publiek Opdrachtgeverschap' wordt weer een flinke stap gezet in het verbeteren en professionaliseren van de verhoudingen tussen de opdrachtnemers en opdrachtgevers. Deze gedragscode is een effectieve aanvulling op de afzonderlijke integriteitcodes van de deelnemende organisaties.

Als publieke opdrachtgever streven wij met de gedragscode 'Publiek Opdrachtgeverschap' een tweeledig doel na:

- helderheid geven over de specifieke kenmerken van het publieke opdrachtgeverschap;
- een betrouwbare en integere opdrachtgever zijn, met respect voor de rol en positie van de (potentiële) opdrachtnemer.

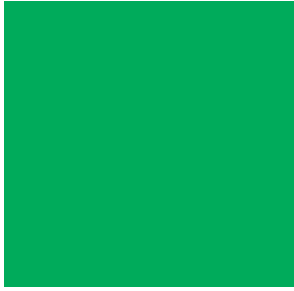
Het hanteren van de gedragscode heeft een interne en een externe functie. Het biedt kaders aan onze medewerkers voor de uitvoering van hun werkzaamheden in relatie tot opdrachtnemers. Daarnaast geeft de code aan 'wat onze manieren zijn', wat opdrachtnemers minstens van ons mogen verwachten en wat wij van de opdrachtnemers verwachten, van de precontractuele fase van een project tot en met de afronding en evaluatie ervan.

Het ontwikkelen van deze code sluit aan bij vergelijkbare initiatieven van opdrachtnemers, zoals de brancheorganisaties van advies- en ingenieurbureaus en van bouwbedrijven. Het is geen juridisch instrument. Projectsamenwerkende contractuele afspraken tussen opdrachtgever en opdrachtnemer blijven bestaan. Het vigerende aanbestedingsrecht blijft uitgangspunt.

Verankering per organisatie

De deelnemende publieke opdrachtgevers verankeren de gedragscode in hun organisatie. Opdrachtnemers kunnen hen aanspreken als zij zich niet conform de kernwaarden en gedragsregels van deze code gedragen. Elke deelnemende publieke opdrachtgever heeft een centraal meldpunt, waar opdrachtnemers met opmerkingen en klachten terecht kunnen. Er wordt naar gestreefd meldingen binnen twee maanden af te handelen. Organisaties die zich willen aansluiten kunnen contact opnemen met het secretariaat van het Opdrachtgeversforum in de bouw.

Gedragscode 'Publiek Opdrachtgeverschap'

1.1 Kenmerken en ambitie van de publieke opdrachtgevers

Het publiek opdrachtgeverschap heeft een aantal specifieke kenmerken, die bepalend zijn voor onze manier van werken en die eisen stellen aan het gedrag van onze opdrachtnemers:

- wij zijn gehouden een brede belangenafweging te maken;
- wij werken onder het primaat van de politiek;
- wij moeten altijd in de openbaarheid verantwoording kunnen afleggen.

Het is onze ambitie een professioneel opdrachtgever te zijn en daardoor maximaal maatschappelijk rendement te behalen en publieke middelen op een rechtmatige en doelmatige manier te besteden.

Met deze gedragscode willen wij duidelijk maken welke kernwaarden wij hanteren bij de uitoefening van ons publiek opdrachtgeverschap en welke gedragsregels deze voor ons en voor onze opdrachtnemers met zich mee brengen.

1.2 Kernwaarden van publiek opdrachtgeverschap

De kernwaarden die wij voor ons publiek opdrachtgeverschap hanteren zijn:

- maatschappelijke verantwoordelijkheid;
- integriteit;
- betrouwbaarheid;
- transparantie.

Kernwaarden en Gedragsregels

2.1 Maatschappelijk verantwoord

- Als publieke opdrachtgevers hebben wij een maatschappelijke verantwoordelijkheid en een verantwoordingsplicht aan bestuurders en politiek. Alle afspraken die wij met opdrachtnemers maken moeten de toets van rechtmatigheid en doelmatigheid kunnen doorstaan. Dit vereist dat de informatie die wij van onze opdrachtnemers krijgen, betrouwbaar en controleerbaar is.
- Wij werken consequent naar letter en geest van de relevante (internationale) wet- en regelgeving en eisen dat ook van onze opdrachtnemers. Aanvullende regelgeving en afspraken die relevant zijn voor het doen van een aanbidding maken wij tijdig bekend.

2.2 Integer

- Wij hebben respect voor de positie en de belangen van de opdrachtnemers en gaan er van uit dat zij onze positie en belangen als publieke opdrachtgever respecteren en ondersteunen.
- Wij betrachten geheimhouding tegenover derden over vertrouwelijke bedrijfsaangelegenheden, voor zover dit niet in strijd is met een wettelijke plicht tot openbaarmaking.
- Vertrouwelijke informatie die wij verkrijgen van (potentiële) opdrachtnemers gebruiken wij alleen voor het doel waarvoor deze informatie is bestemd. Onze opdrachtnemers mogen geen misbruik maken van de van ons verkregen vertrouwelijke informatie.
- Wij handelen onpartijdig. Wij zorgen ervoor dat voor alle (potentiële) opdrachtnemers dezelfde procedures gelden, dat zij gelijke toegang tot informatie hebben en dat geen vermenging plaats vindt met oneigenlijke belangen.
- Wij accepteren van onze medewerkers geen nevenactiviteiten die de integriteit van onze organisatie zouden kunnen schaden.
- Wij staan niet toe dat onze medewerkers beïnvloed worden door materiële of immateriële relatiegeschenken.

2.3 Betrouwbaar

- Wij wekken geen verwachtingen die we niet kunnen waarmaken en houden ons aan de gemaakte afspraken. Wij verlangen dit ook van onze opdrachtnemers.
- Wanneer politiek-bestuurlijke besluiten worden genomen die niet in overeenstemming zijn met de tussen opdrachtgever en opdrachtnemer gemaakte afspraken zullen wij deze afspraken in onderling overleg hiermee in lijn brengen. Daarbij verwachten wij de volle medewerking van onze opdrachtnemers.
- Wij verstrekken vooraf alle relevante en ons ter beschikking staande informatie die nodig is voor het doen van een aanbieding op ons verzoek. Wij bieden onze opdrachtnemers vooraf inzicht in de kwaliteit en betrouwbaarheid van onze gegevens voor zover die relevant zijn voor de aanbidding. Wij verwachten dit ook van de potentiële opdrachtnemers.
- Na de opdrachtverlening verstrekken wij tijdig alle relevante informatie die voor de goede uitvoering, beheersing en verantwoording in het kader van rechtmatigheid en doelmatigheid van de opdracht van belang is. Dit verlangen wij ook van onze opdrachtnemers.

2.4 Transparant

- Wij geven vooraf duidelijk aan hoe wij selecteren en welke criteria voor de opdracht van belang zijn. Bij afschrijvingen geven wij de betreffende opdrachtnemer met redenen aan waarom wij geen gebruik maken van de aangeboden diensten.
- Wij geven potentiële opdrachtnemers vooraf duidelijkheid omtrent hun positie bij vervolgoopdrachten, in hetzelfde of in een vergelijkbaar project. Wij gaan er daarbij vanuit dat voorkennis strijdig is met eerlijke concurrentie indien daardoor andere aanbidders minder kans hebben om een vervolgoopdracht te verwerven.
- Wij kiezen contractvormen die passen bij de aard en omvang van het werk.
- Wij streven naar helderheid vooraf over de verdeling van risico's. Onduidelijkheden en verschillen van inzicht over contractafspraken bespreken wij open en zakelijk met elkaar.
- Wij zullen de wijze waarop de opdrachtnemer zijn en wij onze rol hebben ingevuld samen met de opdrachtnemer evalueren. Daarnaast willen wij los van projecten met opdrachtnemers kennis en ervaring uitwisselen om de professionaliteit van opdrachtgevers en opdrachtnemers te verbeteren.

Contact

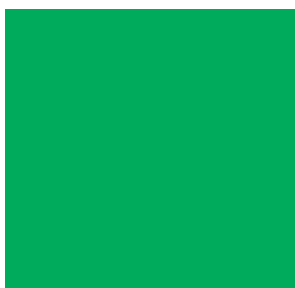
Centraal Meldpunt 'Publiek Opdrachtgeverschap'

Indien u een vraag heeft en/of een melding wenst in te dienen, neem dan contact op met het Centraal Meldpunt 'Publiek Opdrachtgeverschap' van de gemeente Rotterdam. U kunt tevens voor het meldingsformulier en meer informatie terecht op onze website: www.rotterdam.nl/inkoopenaanbesteding.

Gemeente Rotterdam
Afdeling Aanbestedingszaken
t.a.v. Centraal Meldpunt 'Publiek Opdrachtgeverschap'
postbus 6633
3002 AP ROTTERDAM

telefoon: 14010
e-mail: opdrachtgeverscode@rotterdam.nl

Bijlage 3   Algemene inkoopvoorwaarden gemeente Rotterdam

ALGEMENE INKOOPVOORWAARDEN
GEMEENTE ROTTERDAM
GOEDEREN EN/OF DIENSTEN

INHOUDSOPGAVE

ARTIKEL 1. DEFINITIES	3
ARTIKEL 2. TOEPASSELIJKHEID	3
ARTIKEL 3. INHOUD VAN DE OVEREENKOMST	3
ARTIKEL 4. TOTSTANDKOMING VAN DE OVEREENKOMST	3
ARTIKEL 5. WIJZIGINGEN	4
ARTIKEL 6. ALGEMENE VERPLICHTINGEN GEMEENTE ROTTERDAM	4
ARTIKEL 7. ALGEMENE VERPLICHTINGEN OPDRACHTNEMER	4
ARTIKEL 8. OPTREDEN VAN DE OPDRACHTNEMER ALS GEMACHTIGDE	5
ARTIKEL 9. SAMENWERKING MET DERDEN	5
ARTIKEL 10. SAMENWERKING, RAPPORTAGE, ACCEPTATIE EN CONTROLE	5
ARTIKEL 11. VERGOEDING	6
ARTIKEL 12. BETALING	7
ARTIKEL 13. VOORSCHOT	7
ARTIKEL 14. EIGENDOM VAN ZAKEN EN INFORMATIEDRAGERS	7
ARTIKEL 15. LEVERING EN VERPAKKING VAN GOEDEREN	8
ARTIKEL 16. TIJDSTIP VAN AFLEVERING VAN GOEDEREN	8
ARTIKEL 17. GARANTIE	8
ARTIKEL 18. INLENERS- EN KETENAANSPRAKELIJKHEID	9
ARTIKEL 19. TUSSENTIJDSE BEËINDIGING VAN DE OVEREENKOMST DOOR DE GEMEENTE ROTTERDAM	9
ARTIKEL 20. TUSSENTIJDSE BEËINDIGING VAN DE OVEREENKOMST DOOR DE OPDRACHTNEMER	10
ARTIKEL 21. ONTBINDING WEGENS FAILLISSEMENT EN SURSÉANCE VAN BETALING	10
ARTIKEL 22. DREIGENDE VERTRAGING IN DE LEVERING VAN DIENSTEN	11
ARTIKEL 23. ONDERBREKING OVEREENKOMST	11
ARTIKEL 24. AANSPRAKELIJKHEID	11
ARTIKEL 25. BOETE	12
ARTIKEL 26. NIET TOEREKENBARE TEKORTKOMING (OVERMACHT)	12
ARTIKEL 27. PERSONEEL	12
ARTIKEL 28. VERVOLGOPDRACHT	12
ARTIKEL 29. VERZEKERING	12
ARTIKEL 30. INTELLECTUELE EIGENDOMSRECHTEN EN GEBRUIKSRECHTEN	13
ARTIKEL 31. OVERDRACHT RECHTEN EN PLICHTEN	13
ARTIKEL 32. GEHEIMHOUDING	14
ARTIKEL 33. INTEGRITEIT	14
ARTIKEL 34. TOEPASSELIJK RECHT	14
ARTIKEL 35. BEVOEGDE RECHTER	14
ARTIKEL 36. SLOTBEPALING	15

Artikel 1. Definities

In deze algemene inkoopvoorwaarden wordt verstaan onder:

Algemene Voorwaarden:	deze algemene inkoopvoorwaarden die van toepassing zijn op en deel uitmaken van de overeenkomst, ook wel te noemen AIV Rotterdam;
Bijlage:	het aanhangsel bij de overeenkomst, dat deel uitmaakt van de overeenkomst;
Derden:	niet zijnde partijen bij de opdracht;
Diensten:	de door opdrachtnemer op basis van de overeenkomst ten behoeve van gemeente Rotterdam te verrichten werkzaamheden, niet zijnde werken of leveringen in de zin van dit definitie-artikel;
Gemeente Rotterdam:	de gebruiker van deze algemene voorwaarden;
Goederen:	te leveren stoffelijke objecten;
Informatiedragers:	papieren documenten en/of dragers van digitale informatie, zoals diskettes e.d., waarop de prestaties/resultaten van de opdracht door opdrachtnemer dienen te worden vastgelegd en aan de gemeente Rotterdam ter beschikking worden gesteld;
Leveringen:	de door opdrachtnemer op basis van de overeenkomst ten behoeve van gemeente Rotterdam te leveren goederen;
Opdracht:	de opdracht tot het leveren van goederen en/of diensten;
Opdrachtgever:	de gemeente Rotterdam;
Opdrachtnemer:	de contractuele wederpartij van de gemeente Rotterdam;
Overeenkomst:	de overeenkomst tussen de gemeente Rotterdam en de opdrachtnemer tot het leveren van goederen en/of diensten waarop deze voorwaarden van toepassing zijn;
Partijen:	de gemeente Rotterdam en opdrachtnemer gezamenlijk;
Prestatie:	de te verrichten leveringen van goederen en/of diensten;
Werken:	het tot stand brengen/ realiseren van bouw- dan wel wegebouwkundige werken;

Artikel 2. Toepasselijkheid

1. Deze algemene voorwaarden zijn van toepassing op aanvragen van aanbiedingen aan de gemeente Rotterdam en aan alle tot de gemeente Rotterdam behorende organisatieonderdelen, en op overeenkomsten, waarbij de opdrachtnemers prestaties leveren aan de gemeente Rotterdam en aan alle tot de gemeente Rotterdam behorende organisatieonderdelen.
2. Afwijkingen op deze algemene voorwaarden zijn slechts rechtsgeldig indien en voorzover zij tussen partijen uitdrukkelijk schriftelijk zijn overeengekomen.
3. De toepasselijkheid van eventuele algemene voorwaarden of andere voorwaarden van de opdrachtnemer en/of derden wordt uitdrukkelijk van de hand gewezen.
4. Indien enige bepaling van deze algemene voorwaarden en/of de overeenkomst nietig is of vernietigd wordt, zullen de overige bepalingen volledig van kracht blijven en zullen de gemeente Rotterdam en opdrachtnemer in overleg treden teneinde nieuwe bepalingen ter vervanging van de nietige c.q. vernietigde bepalingen overeen te komen, waarbij zoveel mogelijk het doel en de strekking van de nietige c.q. vernietigde bepalingen in acht worden genomen.
5. Indien onderdelen van de overeenkomst en de daarbij behorende bijlage(n) in strijd zijn met de algemene voorwaarden, is de hiërarchie als volgt, tenzij anders is overeengekomen: ten eerste de overeenkomst, ten tweede de bijlagen en ten derde de algemene voorwaarden.
6. Voor de toepasselijkheid van deze algemene voorwaarden wordt onder personeel van opdrachtnemer mede eventuele derden verstaan die door opdrachtnemer, onverminderd het hierna in artikel 9 lid 4 bepaalde, bij de uitvoering van de overeenkomst zijn betrokken;

Artikel 3. Inhoud van de overeenkomst

De overeenkomst omvat al hetgeen tussen de gemeente Rotterdam en opdrachtnemer is overeengekomen.

Artikel 4. Totstandkoming van de overeenkomst

1. De overeenkomst is tot stand gekomen, indien een schriftelijke onherroepelijke aanbieding van de opdrachtnemer door de gemeente Rotterdam, danwel een daartoe bevoegd organisatieonderdeel van de gemeente Rotterdam, schriftelijk is aanvaard of het overeengekomene op andere wijze door partijen schriftelijk is bevestigd.

Artikel 5. Wijzigingen

1. Wijziging in de overeenkomst, daaronder begrepen uitbreiding of inkrimping van de reeds opgedragen prestaties, komt tot stand, zodra de gemeente Rotterdam dit schriftelijk aan de opdrachtnemer kenbaar maakt en de opdrachtnemer hier vervolgens schriftelijk mee akkoord gaat.
2. Opdrachtnemer is zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de gemeente Rotterdam niet gerechtigd de personen, die zijn belast met de uitvoering van de diensten, tijdelijk of definitief te vervangen, tenzij anders is overeengekomen in de overeenkomst. De gemeente Rotterdam zal zijn toestemming niet op onredelijke gronden weigeren en is gerechtigd aan deze toestemming voorwaarden te verbinden. De voor de oorspronkelijke personen geldende tarieven zullen bij vervanging niet verhoogd worden.
3. Als de gemeente Rotterdam andere personen wenst voor de uitvoering van de opdracht, omdat zij meent dat dit van belang is voor een goede uitvoering van de opdracht, deelt zij dit schriftelijk mee aan de opdrachtnemer, onder opgave van redenen. Opdrachtnemer zal zo spoedig mogelijk voor adequate vervanging zorgdragen. Indien de aard van de opdracht niet wijzigt zullen ook in dit geval de voor de oorspronkelijke personen geldende tarieven niet verhoogd worden.
4. Bij een vervanging van de personen, bedoeld in lid 2 en lid 3, dienen personen beschikbaar te worden gesteld die qua deskundigheid, opleiding en ervaring tenminste gelijkwaardig zijn aan de oorspronkelijk ingezette personen.

Artikel 6. Algemene verplichtingen gemeente Rotterdam

De gemeente Rotterdam moet de opdrachtnemer inlichtingen, gegevens en beslissingen verstrekken, die nodig zijn om de opdracht naar behoren te vervullen en te voltooien.

Artikel 7. Algemene verplichtingen opdrachtnemer

1. Opdrachtnemer garandeert dat de door of namens hem te verrichten prestaties zullen voldoen aan de in de overeenkomst vastgelegde voorwaarden en specificaties en dat deze volgens het overeengekomen tijdschema zullen worden uitgevoerd. Alle geleverde goederen moeten voldoen aan en zijn geproduceerd volgens de geldende wet- en regelgeving (bijvoorbeeld milieuwetten, bouwstoffenbesluit) en in overeenstemming met hetgeen in de handel met betrekking tot de betreffende zaken gebruikelijk is. Afgeleverde goederen voldoen niet aan de overeenkomst, indien zij niet de eigenschappen bezitten die de gemeente Rotterdam op grond van de overeenkomst mocht verwachten en/of indien zij niet voldoen aan de geldende Nederlandse wet- en regelgeving.
2. Voorzover geen nadere omschrijving van de aan de prestaties te stellen eisen is gegeven, dienen zij in ieder geval van goede kwaliteit te zijn en tenminste aan de gebruikelijke eisen van deugdelijkheid, levensduur, doelmatigheid en afwerking te voldoen en geschikt te zijn voor het doel waarvoor zij zijn bestemd.
3. De opdrachtnemer staat in voor de kwaliteit en integriteit van diegene die namens de opdrachtnemer belast is met de uitvoering van de overeenkomst.
4. Opdrachtnemer zal de gemeente Rotterdam op de hoogte houden van de uitvoering van de overeenkomst waaronder de financiële aspecten en haar desgevraagd inlichtingen geven.
5. De prestaties moeten worden uitgevoerd binnen de overeengekomen termijn, behoudens omstandigheden zoals bedoeld in artikel 26. Tenzij door partijen uitdrukkelijk anders is overeengekomen betreft de overeengekomen termijn een fatale termijn, zodat bij overschrijding van die termijn verzuim direct intreedt en geen voorafgaande schriftelijke ingebrekestelling nodig is. Op de aansprakelijkheid van de opdrachtnemer wegens overschrijding van deze termijn is artikel 24 van toepassing.
6. Indien in de overeenkomst uitdrukkelijk een vast of maximaal bedrag is overeengekomen voor de vervulling van de opdracht, dan zal de aanbieding van de opdrachtnemer en opdrachtbevestiging van de gemeente Rotterdam, alsmede eventueel de onderliggende ontwerpen en/of bestekken aldus dienen te worden vervaardigd dat de opdracht zal kunnen worden vervuld voor maximaal het bedrag dat bij de bepaling van de inhoud van de opdracht voor die uitvoering is vastgesteld of laatstelijk is overeengekomen. De opdrachtnemer stelt daartoe ramingen c.q. opgaven en begrotingen op ter overlegging aan de gemeente Rotterdam. Ingeval van overschrijding van dit bedrag is de opdrachtnemer verplicht zijn opdracht zonder berekening van extra kosten en/of uren te vervullen. Indien echter de overschrijding een gevolg is van omstandigheden zoals bedoeld in artikel 26, of van een verzoek tot verdergaande prestatie dan in de opdrachtbevestiging is vastgelegd, worden de extra kosten en/of uren afzonderlijk in rekening gebracht op basis van werkelijk gemaakte netto kosten en/of uren.
7. Ter vervulling van zijn inlichtingenplicht zal de opdrachtnemer de gemeente Rotterdam direct inlichten over de financiële gevolgen en risico's, verbonden aan het door de gemeente Rotterdam stellen van andere of meer eisen, het door de gemeente Rotterdam uitstellen of wijzigen van beslissingen en/of de opdracht en het optreden van omstandigheden, waarmee bij het aangaan van de overeenkomst/verlenen van de opdracht geen rekening is gehouden.

8. De opdrachtnemer zal de gemeente Rotterdam bij de totstandkoming van de opdracht tot dienstverlening in geval sprake is van te declareren werkzaamheden op basis van bestede tijd, een raming c.q. opgave van de kosten en/of uren verstrekken. Ten tijde van het overeenkomen van wijzigingen in de opdracht zal de opdrachtnemer aangeven of en in hoeverre dat invloed heeft op de bedoelde raming c.q. opgave van kosten en/of uren. Zodra de verwachting gerechtvaardigd is dat de laatstverstrekte raming c.q. opgave van kosten en/of uren ontoereikend is, zal de opdrachtnemer de gemeente Rotterdam daarover schriftelijk informeren.

Artikel 8. Optreden van de opdrachtnemer als gemachtigde

1. De opdrachtnemer treedt slechts op als gemachtigde van de gemeente Rotterdam indien en voor zover de gemeente Rotterdam de opdrachtnemer daartoe schriftelijk als gemachtigde heeft aangewezen.
2. Indien en voor zover de opdrachtnemer in strijd handelt met het in lid 1 bepaalde, komen de nadelige gevolgen daarvan voor zijn rekening en risico, behoudens voor zover de gemeente Rotterdam deze handelwijze bekrachtigd heeft.

Artikel 9. Samenwerking met derden

1. Indien de overeenkomst met zich meebrengt, dat de opdrachtnemer voor de vervulling ervan zijn uit te voeren prestaties moet afstemmen op die van andere door de gemeente Rotterdam ingeschakelde derden, zal de gemeente Rotterdam na overleg met alle betrokkenen vaststellen wie met de leiding en coördinatie van de werkzaamheden wordt belast en wat ieders taak in dezen is.
2. De in lid 1 bedoelde leiding en coördinatie houdt ten minste in dat de coördinator tijdig in overleg met de gemeente Rotterdam en de andere opdrachtnemers c.q. derden een tijdsschema voor de uitvoering van de in lid 1 bedoelde overeenkomst vaststelt en dat hij – ingeval van tijdsoverschrijding of andere omstandigheden die tot vertraging of schade kunnen leiden – onverwijld met hen overleg pleegt en hen en de gemeente Rotterdam schriftelijk verslag daarvan doet toekomen.
3. Indien de opdrachtnemer een opdracht krijgt te vervullen die ook prestaties op een ander dan zijn eigen vakgebied met zich meebrengen, kan de opdrachtnemer nadat toestemming is verkregen van de gemeente Rotterdam voor eigen rekening en risico daarvoor andere deskundigen inschakelen.
4. Bij het uitvoeren van de overeenkomst kan de opdrachtnemer slechts na schriftelijke toestemming van gemeente Rotterdam gebruik maken van de diensten van derden. Deze toestemming wordt niet op onredelijke gronden onthouden. Aan de toestemming kunnen door gemeente Rotterdam voorwaarden worden verbonden. De door gemeente Rotterdam verleende toestemming laat onverlet de verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid van opdrachtnemer voor de nakoming van de krachtens de overeenkomst op hem rustende verplichtingen en de krachtens de belasting- en sociale verzekeringswetgeving op hem als werkgever rustende verplichtingen.

Artikel 10. Samenwerking, rapportage, acceptatie en controle

1. Beide partijen wijzen een contactpersoon aan, die de contacten over de uitvoering van de overeenkomst onderhoudt.
2. Opdrachtnemer rapporteert maandelijks aan de gemeente Rotterdam over de voortgang van de werkzaamheden, tenzij in de overeenkomst anders is bepaald.
3. Gemeente Rotterdam heeft het recht de resultaten van de geleverde prestaties te (laten) toetsen/keuren. Indien blijkt dat de prestaties niet voldoen aan de vooraf in de overeenkomst gestelde kwaliteitscriteria en het in de overeenkomst daaromtrent gestelde, zijn de kosten van toetsing/keuring voor rekening van de opdrachtnemer. Gemeente Rotterdam heeft het recht om op kosten van de opdrachtnemer aanvullende c.q. uitgebreidere kwaliteitscontroles uit te (laten) voeren. Indien uit deze controles blijkt dat aan alle geldende kwaliteitseisen is voldaan, worden de kosten van de aanvullende c.q. uitgebreidere controles en de kosten van de eventueel daaruit voortvloeiende gevolgen voor de oplevering gedragen door de gemeente Rotterdam.
4. Indien de gemeente Rotterdam op basis van de toetsing/keuring de resultaten als onvoldoende beoordeelt, worden de prestaties niet geaccepteerd. Gemeente Rotterdam zal opdrachtnemer schriftelijk verzoeken om binnen een redelijke, door gemeente Rotterdam te bepalen termijn, alsnog aan het gestelde in de overeenkomst te voldoen, tenzij nakoming van de overeenkomst reeds blijvend onmogelijk is.
5. Afgekeurde goederen worden door de opdrachtnemer op eerste aanzegging teruggenomen, verwijderd en onverwijld, uitsluitend voor zijn rekening, vervangen. De aan verwijdering en vervanging alsmede de aan herkeuring verbonden kosten komen voor rekening van de opdrachtnemer. Indien opdrachtnemer tekort schiet in het verwijderen van de afgekeurde goederen, mag opdrachtgever, onverminderd alle andere rechten of vorderingen, die goederen voor rekening van opdrachtnemer bij hem doen afleveren.
6. Gedurende de gehele looptijd van de overeenkomst is gemeente Rotterdam gerechtigd te allen tijde en zonder voorafkondiging toezicht terzake van de uitvoering van de kwaliteitszorg, zoals op het moment van aangaan van de overeenkomst door opdrachtnemer aan gemeente Rotterdam kenbaar was gemaakt, uit te oefenen bij de opdrachtnemer, bij de onderaannemers, bij de toeleveranciers en op locaties waar, naar het oordeel van gemeente Rotterdam, belangrijke prestaties worden verricht.

7. Indien en voorzover is overeengekomen dat opdrachtgever de te leveren goederen voor de aflevering zal toetsen/keuren bij de opdrachtnemer:
- zal de opdrachtnemer de goederen op een zodanig tijdstip voor toetsing/keuring gereed houden dat zij met inachtneming van het hierna bepaalde voor het verstrijken van de afleveringstermijn kunnen worden getoetst/gekeurd en zal hij dit tijdstip tijdig schriftelijk aan de opdrachtgever meedelen;
  - zal de opdrachtgever, op straffe van verval van zijn bevoegdheid om bij de opdrachtnemer te toetsen/keuren, met de toetsing/keuring beginnen binnen drie weken na ontvangst van de hierboven bedoelde mededeling, of, indien dat later is, binnen drie weken nadat de goederen voor keuring gereed zijn en zal hij de toetsing/keuring binnen twee weken voltooien;
  - zal de opdrachtnemer, zonder kosten voor de opdrachtgever, desverlangd een geschikte ruimte en redelijke personele en materiële hulp ter beschikking van de opdrachtgever stellen;
  - geschiedt, indien de opdrachtnemer dat verlangt, de toetsing/keuring in zijn aanwezigheid of in aanwezigheid van een door hem aangewezen deskundige;
  - kan de opdrachtgever, indien hij goederen afkeurt, onverminderd alle andere rechten en vorderingen, eisen dat de opdrachtnemer onverwijld het ontbrekende of de herstelde of vervangende goederen voor toetsing/keuring aanbiedt.
- Indien de opdrachtnemer tekortschiet in het verrichten van een handeling waarmee hij aan een toetsing/keuring of controle moet meewerken, komen de kosten die daarvan het gevolg zijn voor zijn rekening. Goederen, die ten behoeve van een toetsing/keuring worden verbruikt, komen voor rekening van de opdrachtnemer.

Artikel 11. Vergoeding

1. De vergoeding voor te leveren prestaties kan uitsluitend bestaan uit een of meer van de volgende in de overeenkomst vast te leggen bestanddelen:
  - a. de honorering van de werkzaamheden van de opdrachtnemer;
  - b. de gemaakte kosten;
  - c. de te betalen prijs voor het geleverde goed.
2. De in lid 1 sub a genoemde honorering wordt bepaald naar een of meer van de volgende maatstaven:
  - a. op basis van de aan de opdracht bestede tijd;
  - b. op basis van enige andere adequate maatstaf, na goedkeuring door partijen.
3. Ingeval van honorering op basis van bestede tijd, zoals bedoeld in lid 2 sub a, wordt de honorering berekend door de aan de opdracht bestede tijd te vermenigvuldigen met het overeengekomen tarief per tijdseenheid. Onder bestede tijd wordt verstaan het totaal van alle uren die rechtstreeks zijn besteed aan het vervullen van de opdracht. De reistijd die voor de vervulling van de opdracht noodzakelijk is, is daarvan uitdrukkelijk uitgesloten. De tarieven per tijdseenheid, naar persoon, functie of groep, worden in de overeenkomst bepaald of omschreven.
4. De in lid 1 sub b genoemde gemaakte kosten zijn declarabel naar een of meer van de volgende maatstaven:
  - a. op basis van de werkelijk gemaakte kosten;
  - b. op basis van enige andere adequate maatstaf, na goedkeuring door partijen.
5. Indien partijen overeenkomen dat de opdrachtnemer ten behoeve van de opdracht gemaakte kosten in rekening kan brengen, zoals bedoeld in lid 4 sub a, kunnen de volgende kosten declarabel zijn:
  - de reiskosten;
  - de kosten van het vermenigvuldigen van overeenkomsten, bestekken, tekeningen, berekeningen, rapporten e.d.;
  - de kosten van porti, telecommunicatie, registratie en andere verschotten.Omvang en hoogte van de maximaal te maken kosten zullen nader worden vastgesteld in de overeenkomst.
6. In de overeenkomst zal worden bepaald naar welke maatstaven de in lid 1 bedoelde vergoeding zal worden berekend. Indien niet uitdrukkelijk anders is overeengekomen, zal de honorering plaatsvinden volgens lid 2 sub a.
7. De kosten van andere deskundigen, zoals bedoeld in artikel 9 lid 3 zijn slechts declarabel indien dit met de gemeente Rotterdam vooraf overeengekomen is.
8. De opdrachtnemer is verplicht de gemeente Rotterdam periodiek op de hoogte te houden van de in dit artikel genoemde honorering en, indien overeengekomen tussen partijen, de gemaakte kosten die de gemeente Rotterdam op grond van dit artikel aan de opdrachtnemer verschuldigd is.
9. Indien sprake is van wijzigingen zoals bedoeld in artikel 5 lid 1, worden de daarvoor te verrichten prestaties op basis van bestede tijd en, indien overeengekomen tussen partijen, de gemaakte kosten en/of de te betalen prijs voor het geleverde goed afzonderlijk in rekening gebracht, tenzij uitdrukkelijk anders is overeengekomen.
10. De vergoeding/betaling is verschuldigd naar de mate van het verrichten van de uit de opdracht voortvloeiende prestaties en/of het gereedkomen van de verschillende fasen van de opdracht, zoals dat uitdrukkelijk is overeengekomen bij de totstandkoming van de overeenkomst.
11. De door opdrachtnemer volgens de overeenkomst te declareren bedragen worden verhoogd met de verschuldigde omzetbelasting.
12. In de overeenkomst dient te zijn geregeld of en zo ja hoe tariefswijzigingen en indexeringen ten aanzien van de prijs worden toegepast.
13. De kosten van aflevering zijn voor rekening en risico van de opdrachtnemer.

Artikel 12. Betaling

1. Tenzij anders is overeengekomen, ontstaat het recht op betaling pas na acceptatie van de resultaten van de verrichte prestaties. Opdrachtnemer factureert binnen 30 dagen na acceptatie.
2. Opdrachtnemer zendt de factu(u)r(en) toe aan het betreffende organisatieonderdeel van de gemeente Rotterdam, zoals aangeduid in de overeenkomst, onder vermelding van datum en nummer van de overeenkomst, BTW-bedrag en andere door een organisatieonderdeel van de gemeente Rotterdam verlangde gegevens. Alle bedragen en betalingen dienen te worden vermeld, respectievelijk te worden verricht, in Euro's. Opdrachtgever is niet gehouden tot betaling van een factuur die niet voldoet aan de gestelde eisen. Een factuur die niet voldoet aan de gestelde eisen wordt door opdrachtgever zo spoedig mogelijk aan opdrachtnemer geretourneerd, waarna opdrachtnemer alsnog een factuur zendt die wel voldoet aan de in dit gestelde eisen.
3. Indien is overeengekomen dat betaling volgens nacalculatie zal plaatsvinden, wordt door opdrachtnemer gespecificeerd en in door de gemeente Rotterdam eventueel nader aangegeven vorm gefactureerd. In de factuur wordt opgave gedaan van het aantal en de data van de werkelijk en noodzakelijk bestede dagen of uren, wordt een korte omschrijving van de verrichte werkzaamheden gegeven, alsmede een omschrijving van de eventuele reis- en verblijfkosten, indien deze niet zijn inbegrepen in de dag- of uurtarieven.
4. Een door de opdrachtgever schriftelijk geaccepteerde overschrijding van de in de overeenkomst opgenomen vaste prijs wordt in de factu(u)r(en) uitdrukkelijk vermeld en gespecificeerd.
5. De gemeente Rotterdam betaalt de door haar op basis van de overeenkomst verschuldigde bedragen binnen 30 dagen na ontvangst van de desbetreffende factuur, tenzij uitdrukkelijk anders is overeengekomen.
6. Indien de gemeente Rotterdam een factuur zonder geldige reden niet na het verstrijken van de in lid 5 bedoelde termijn heeft voldaan, heeft de opdrachtnemer, met ingang van de dag volgend op de dag dat de betaling uiterlijk had moeten geschieden, aanspraak op het onbetwiste deel vergoeding van vertragingsrente tegen een gelijk percentage, zoals dat op grond van artikel 6:119 jo. Artikel 6:120 lid 1 van het Burgerlijk Wetboek voor wettelijke rente bij algemene maatregel van bestuur wordt vastgesteld. Op de rentevergoeding kan opdrachtnemer geen aanspraak maken, indien de desbetreffende factuur niet aan het gestelde in de leden 2 tot en met 4 voldoet en/of lid 8 van toepassing is en evenmin als het gaat om declaraties als genoemd in lid 13.
7. Indien de gemeente Rotterdam de juistheid van de declaratie, dan wel een onderdeel daarvan betwist, treden partijen in overleg teneinde de ontstane situatie op te lossen. Gemeente Rotterdam is te allen tijde gerechtigd de door opdrachtnemer verzonden facturen door een door gemeente Rotterdam aan te wijzen Registeraccountant of Accountant-administratieconsulent op inhoudelijke juistheid te laten controleren. Opdrachtnemer verleent de betrokken accountant inzage in boeken en bescheiden en verstrekt hem alle gegevens en informatie die deze verlangt. De controle is vertrouwelijk en strekt zich niet verder uit dan voor het verifiëren van de facturen is vereist. De accountant brengt zijn rapportage zo spoedig mogelijk aan beide partijen uit. De kosten van het accountantsonderzoek komen voor rekening van gemeente Rotterdam, tenzij uit het onderzoek van de accountant blijkt dat de factu(u)r(en) niet juist dan wel onvolledig is / zijn, in welk geval bedoelde kosten voor rekening van opdrachtnemer komen.
8. Gemeente Rotterdam is gerechtigd de betaling van een factuur of een deel daarvan, waarover tussen partijen geen overeenstemming bestaat, op te schorten gedurende de in artikel 12 lid 7 bedoelde periode van overleg, dan wel de periode van het accountantsonderzoek. Van deze bevoegdheid maakt gemeente Rotterdam uitsluitend gebruik, indien bij hem redelijke twijfel bestaat over de juistheid van de desbetreffende factuur.
9. Overschrijding van een betalingstermijn door gemeente Rotterdam of niet betaling door gemeente Rotterdam van een factuur op grond van vermoede inhoudelijke onjuistheid van die factuur of ingeval van ondeugdelijkheid van de gefactureerde diensten, geeft opdrachtnemer niet het recht zijn werkzaamheden op te schorten dan wel te beëindigen.

Artikel 13. Voorschot

1. Indien gemeente Rotterdam ter uitvoering van de overeenkomst (een) betaling(en) verricht voor prestaties die nog niet zijn geleverd, wordt door opdrachtnemer voorafgaande aan die betalingen een onherroepelijke kredietinstellinggarantie "on demand" zonder einddatum aan gemeente Rotterdam afgegeven ter waarde van het (de) betaalde bedrag(en) inclusief B.T.W.. Aan de garantie zijn voor gemeente Rotterdam geen kosten verbonden. Worden vanwege enige tekortkoming aan de zijde van opdrachtnemer diensten niet binnen de overeengekomen termijn geaccepteerd, dan is opdrachtnemer de wettelijke rente over het voorschot verschuldigd voor de tijd dat de tekortkoming voortduurt.
2. De kredietinstellinggarantie "on demand" wordt afgegeven door een door de Nederlandse Bank erkende kredietinstelling. De kredietinstelling verklaart daarin desverzocht onverwijld over te gaan tot betaling aan gemeente Rotterdam van het in de garantie genoemde bedrag, vermeerderd met de wettelijke rente over dat bedrag, gerekend vanaf de dag van de door gemeente Rotterdam gestelde tekortkoming van opdrachtnemer.

Artikel 14. Eigendom van zaken en informatiedragers

1. Bij het verrichten van de prestaties kan opdrachtnemer gebruik maken van zaken, die eigendom zijn van de gemeente Rotterdam en die voor dat doel in bruikleen worden gegeven. Aan deze bruikleen kunnen voorwaarden worden verbonden.

2. De eigendom van informatiedragers, die de partijen over en weer aan elkaar beschikbaar stellen, blijft berusten bij de partij die ze beschikbaar heeft gesteld, tenzij het Informatiedragers betreft als bedoeld in artikel 1 van deze algemene voorwaarden, waarop de prestaties/resultaten van de opdracht door opdrachtnemer dienen te worden vastgelegd en aan de gemeente Rotterdam ter beschikking gesteld. In dat geval wordt het recht van eigendom geacht te zijn overgedragen aan de gemeente Rotterdam op het moment van feitelijke ter beschikking stelling, tenzij in de overeenkomst uitdrukkelijk anders is bepaald.

Artikel 15. Levering en verpakking van goederen

1. De opdrachtnemer zal de goederen leveren DDP (Delivered Duty Paid), volgens de "Incoterms" editie 2000, uitgegeven door de Internationale Kamer van Koophandel in Parijs, tenzij anders is overeengekomen.
2. De te leveren goederen zullen niet worden verpakt in verpakkingen die, beoordeeld volgens de stand van de wetenschap ten tijde van de levering, milieubelastend zijn, of worden vermoed dit te zijn, of op andere wijze een bedreiging voor de veiligheid, welzijn of gezondheid kunnen vormen.
3. Indien bij het uitvoeren van de overeenkomst ten aanzien van verpakkingen niet aan lid 2 van dit artikel kan worden voldaan en er toch geleverd wordt met gebruikmaking van zulke verpakkingen, zal de opdrachtnemer dit aan de gemeente Rotterdam melden. De gemeente Rotterdam heeft dan het recht deze verpakkingen voor rekening van de opdrachtnemer aan hem te retourneren of deze op zijn kosten te laten verwerken. Dit geldt ook wanneer de verpakkingen niet voldoen aan het in lid 2 van dit artikel bepaalde en de opdrachtnemer dit niet heeft gemeld.
4. Te leveren goederen dienen te worden geleverd met alle voorhanden zijnde documentatie die bestemd is om de zaken naar behoren te kunnen gebruiken alsmede eventuele kwaliteitskeurmerken of –certificaten.
5. De opdrachtnemer zal de goederen die door of tijdens het vervoer beschadigd of verloren zijn gegaan voor eigen rekening herstellen of vervangen, één en ander ter keuze van de gemeente Rotterdam.

Artikel 16. Tijdstip van aflevering van goederen

1. Aflevering vindt plaats op de overeengekomen plaats van bestemming en op het in de overeenkomst bepaalde tijdstip.
2. Zodra opdrachtnemer weet of verwacht dat de goederen niet, of niet tijdig, of niet geheel afgeleverd kunnen worden, zal opdrachtnemer – onverminderd het bepaalde in artikel 7 lid 5 en onverminderd het recht van de gemeente Rotterdam op grond van hierdoor intredend verzuim van opdrachtnemer de ontbinding van de overeenkomst in te roepen – de gemeente Rotterdam daarvan onverwijld schriftelijk in kennis stellen, aangeven wat de oorzaak en de omstandigheden zijn die hem hiertoe dwingen, en aangeven welke maatregelen noodzakelijk zijn om een oplossing te vinden voor de daaruit voortvloeiende problemen. Onverlet het bepaalde in artikel 24 draagt de opdrachtnemer alle daaruit voortvloeiende schade voor de gemeente Rotterdam, tenzij de opdrachtnemer aantoont dat de gemeente Rotterdam de veroorzaker is van deze omstandigheden.
3. Indien de gemeente Rotterdam tijdig aan de opdrachtnemer kenbaar maakt dat zij om welke reden dan ook niet in staat is de goederen in ontvangst te nemen op het overeengekomen tijdstip, en deze gereed zijn voor verzending, zal de opdrachtnemer op eigen kosten de zaken bewaren, beveiligen, en alle redelijke maatregelen treffen om achteruitgang in de kwaliteit te voorkomen, totdat zij geleverd zijn, een en ander tenzij dit in redelijkheid niet van de opdrachtnemer kan worden gevergd. De gemeente Rotterdam komt niet in schuldeiserterverzuim door uitstel van aflevering.
4. Uitstel van aflevering als bedoeld in het derde lid van dit artikel geeft de opdrachtnemer nimmer aanspraak op verhoging van de overeengekomen prijs. De opdrachtnemer kan bij een uitstel van aflevering alleen aanspraak maken op vergoeding van gevolgschade indien er aan de zijde van de gemeente Rotterdam sprake is van opzet, grove schuld of extreme nalatigheid.

Artikel 17. Garantie

1. De opdrachtnemer garandeert dat gedurende een periode van minimaal 12 maanden na acceptatie het (de) geleverde goed(eren) ongestoord – zonder gebreken en/of andere (functionele) belemmeringen – kan(kunnen) worden gebruikt voor die doeleinden waarvoor het (de) goed(eren) bestemd is(zijn), tenzij in de overeenkomst anders is bepaald.
2. Bij goederen die niet direct in gebruik worden genomen, wordt de garantieperiode verlengd met de periode gedurende welke de goederen niet in gebruik zijn genomen, een en ander met een maximum garantietermijn van 18 maanden.
3. Indien tijdens de garantieperiode een gebrek ontstaat, is de opdrachtnemer, ongeacht de oorzaak van het ontstaan van dat gebrek, verplicht betrokken goederen binnen een door de gemeente Rotterdam te bepalen redelijke termijn te vervangen, te herstellen ofwel, mits de redelijkheid hieraan niet in de weg staat, om de goederen terug te nemen en de voor die goederen gedane betaling onmiddellijk terug te betalen, een en ander ter keuze van de gemeente Rotterdam. Alle als gevolg van dit lid te maken kosten zijn voor rekening van de opdrachtnemer, tenzij de opdrachtnemer aantoont dat het tijdens de garantieperiode ontstane gebrek voor risico van de gemeente Rotterdam komt. Indien opdrachtnemer niet, nadat hij daartoe door opdrachtgever schriftelijk is aangemaand, binnen een in de aanmaning te stellen bewaarde termijn voldoet aan de gestelde eis, kan de opdrachtgever zonder voorafgaande

rechterlijke machtiging de levering, het herstel of de vervanging door een derde doen plaatsvinden en de kosten daarvan op de opdrachtnemer verhalen.

4. Naast de verplichting als gevolg van lid 3 van dit artikel is de opdrachtnemer voorts aansprakelijk voor alle in zijdelings verband met het gebrek staande schade, een en ander met in achtname van de redelijkheid en billijkheid.
5. De garantieperiode zal worden verlengd met een periode gelijk aan de periode(n) gedurende welke de goederen niet zijn gebruikt of niet volledig konden worden gebruikt als gevolg van een gebrek dat zich tijdens de garantieperiode openbaart. Een nieuwe garantieperiode in overeenstemming met lid 1 van dit artikel zal van toepassing zijn op goederen die ter vervanging zijn verstrekt en op vervangen of gerepareerde delen van die goederen.
6. De vorige leden laten zowel tijdens als na afloop van de garantietermijn de rechten of vorderingen onverlet die de Gemeente Rotterdam aan een tekortkoming kan ontleenen.
7. In aanvulling op lid 1 en lid 2 van dit artikel geldt dat, indien de gemeente Rotterdam kan aantonen dat er sprake is van een verborgen gebrek dat reeds voor de acceptatie aanwezig was, de opdrachtnemer gedurende 2 jaar nadat de gemeente Rotterdam opdrachtnemer hiervan in kennis heeft gesteld daarvoor aansprakelijk blijft. Het in vorige zin vermelde is ook van toepassing indien zich gedurende 5 jaar na acceptatie een gebrek voordoet ten gevolge waarvan het(de) geleverde goed(eren) onbruikbaar word(t)(en) voor het doel waarvoor het (ze) is(zijn) bestemd, gelet op hetgeen in de overeenkomst is aangegeven dat er wel redelijkerwijs te verwachten gebruik is van de geleverde goederen. Indien een situatie als in dit lid zich voordoet, is lid 3 van dit artikel, voor zover mogelijk, van toepassing.
8. De gemeente Rotterdam kan er geen beroep meer op doen dat hetgeen is afgeleverd ten gevolge van een verborgen gebrek niet aan de overeenkomst beantwoordt, indien gemeente Rotterdam de opdrachtnemer daarvan niet binnen 2 maanden nadat zij dit heeft ontdekt of redelijkerwijs had behoren te ontdekken, hiervan kennis heeft gegeven. Blijkt aan de zaak een eigenschap te ontbreken die deze volgens de opdrachtnemer bezat, of heeft de afwijking betrekking op feiten die hij kende of behoorde te kennen doch die hij niet heeft medegedeeld, dan moet de kennisgeving binnen 2 maanden na de ontdekking geschieden.

Artikel 18. Inleners- en ketenaansprakelijkheid

1. Opdrachtnemer garandeert dat verschuldigde loonbelasting, sociale premies, omzetbelasting (BTW) tijdig op het loon van ter beschikking gestelde personeel worden ingehouden en afgedragen aan UWV en/of de Belastingdienst, althans aan de daartoe geëigende instantie en dat de over de vergoeding verschuldigde omzetbelasting (BTW) aan de Belastingdienst wordt afgedragen.

Opdrachtnemer vrijwaart opdrachtgever voor alle aanspraken van derden, alsmede de door de opdrachtgever terzake naar redelijkheid gemaakte kosten van rechtsbijstand, zowel in als buiten rechte.
2. Opdrachtnemer zal op eerste verzoek van opdrachtgever, zo spoedig mogelijk een schriftelijke verklaring van de Belastingdienst en/of UWV overleggen aangaande tijdige en integrale betaling van de met betrekking tot het loon van het ter beschikking gestelde personeel over het voorgaande kwartaal verschuldigde loonbelasting, sociale premies alsmede de in het kader van deze overeenkomst verschuldigde omzetbelasting. Mocht opdrachtnemer niet verplicht zijn om op het loon van ter beschikking gesteld personeel loonbelasting, premie volksverzekeringen en/of premies werknemersverzekeringen in te houden, dan zal opdrachtnemer aan opdrachtgever een verklaring overleggen van de inspecteur respectievelijk van de bedrijfsvereniging, waaruit blijkt dat over het loon van dit personeelslid geen belasting en premies behoeven te worden betaald.

Bij gebreke van tijdige en volledige nakoming van de in dit artikel neergelegde verplichtingen door opdrachtnemer, is opdrachtgever gerechtigd te zijner beoordeling, en zonder dat opdrachtnemer opdrachtgever kan aanspreken op grond van niet nakoming van enige verplichting uit deze overeenkomst:
  - iedere betaling op te schorten totdat de gewenste schriftelijke verklaringen zijn overlegd;
  - te verlangen dat een met de daarover verschuldigde belasting corresponderend deel van de betaling rechtstreeks door opdrachtgever bij de Belastingdienst en/of UWV zal worden gestort, waartoe opdrachtnemer opdrachtgever op eerste schriftelijk verzoek alle daartoe benodigde informatie zal verstrekken;
  - hetzij deze overeenkomst per direct te ontbinden zonder deswege verplicht te zijn tot vergoeding van enige schade aan de zijde van opdrachtnemer, dan wel diens onderaannemer(s).

Artikel 19. Tussentijdse beëindiging van de overeenkomst door de gemeente Rotterdam

1. De gemeente Rotterdam is gerechtigd de overeenkomst tussentijds buiten rechte te ontbinden dan wel deze tegen een bepaalde tijd op te zeggen onder opgave van redenen. Daaronder is begrepen de omstandigheid dat de ter financiering van de overeenkomst in de ontwerpbegroting opgenomen gelden, niet door de begrotingswetgever worden gevoteerd, alsmede politieke besluitvorming.
2. Ingeval van opzegging van de overeenkomst als in lid 1 bedoeld, is de gemeente Rotterdam verplicht de opdrachtnemer te vergoeden:
  - De honorering naar de stand van de werkzaamheden;
  - De gemaakte kosten;
  - Kosten voortvloeiend uit de eventueel door de opdrachtnemer voor de nakoming van zijn verplichtingen uit de overeenkomst reeds in redelijkheid aangegane verbintenissen met derden.Eventueel reeds betaalde voorschotten worden met door de opdrachtgever aldus verschuldigde vergoedingen verrekend. Indien en voor zover de te leveren prestatie, dan wel een onderdeel daarvan, bestaat uit te leveren informatiedragers geldt deze verplichting op voorwaarde dat de opdrachtnemer alle in het kader van de overeenkomst

tot stand gekomen (concept)informatiedragers tot aan het moment van tussentijdse beëindiging aan de gemeente Rotterdam in eigendom overdraagt.

3. Nakoming van het in lid 2 bepaalde wordt opgeschort indien de grondslag van tussentijdse beëindiging is gelegen in het feit dat de opdrachtnemer in verzuim is, dan wel de opdrachtnemer in gebreke is gesteld op grond van tekortschieten in de nakoming van zijn verplichting(en), zoals bedoeld in artikel 24 lid 1. In dat geval zal hetgeen verplicht is op grond van lid 2 worden verrekend met de door gemeente Rotterdam geleden schade zoals bedoeld in artikel 24.
4. Tussentijdse beëindiging vindt plaats door middel van een aangetekend schrijven aan de opdrachtnemer.
5. Informatiedragers van de gemeente Rotterdam die in het kader van de uitvoering van de overeenkomst aan de opdrachtnemer – al dan niet in bruikleen – ter beschikking zijn gesteld en overige zaken die in bruikleen ter beschikking zijn gesteld zullen in geval van tussentijdse beëindiging van de overeenkomst per omgaande, dan wel zo spoedig mogelijk, aan de gemeente Rotterdam worden geretourneerd. Het in artikel 30 bepaalde is van overeenkomstige toepassing op de door opdrachtnemer geleverde prestaties tot het moment van tussentijdse beëindiging.
6. Opdrachtnemer is gehouden om alle informatie die hem tijdens de duur van de overeenkomst is verstrekt, voortbouwende op de geheimhoudingsverplichting van artikel 32, geheim te houden en niet te verstrekken aan derden, tenzij anders is overeengekomen.
7. Indien blijkt dat door opdrachtnemer of een van zijn ondergeschikten, dan wel door in het kader van de Overeenkomst door opdrachtnemer eventueel ingeschakelde derden, enig voordeel is of wordt aangeboden of verschaft aan een persoon die deel uitmaakt van een orgaan van de gemeente Rotterdam of aan een van zijn ondergeschikten of vertegenwoordigers, heeft de gemeente Rotterdam het recht om de overeenkomst te ontbinden, zonder ingebrekestelling, of rechterlijke tussenkomst en onverminderd het recht van de gemeente Rotterdam om vergoeding van schade en/of kosten in welke vorm dan ook, te eisen.

Artikel 20. Tussentijdse beëindiging van de overeenkomst door de opdrachtnemer

1. De opdrachtnemer kan de overeenkomst slechts tussentijds beëindigen ingeval van blijvende onmogelijkheid tot nakoming ten gevolge van overmacht zoals bedoeld in artikel 26 en ingeval van verzuim van de gemeente Rotterdam in de nakoming van haar verplichtingen uit de overeenkomst.
2. De opdrachtnemer is niettemin gehouden de schade voor de gemeente Rotterdam als gevolg van de tussentijdse beëindiging van de overeenkomst te beperken, dan wel toereikende maatregelen te nemen ter voorkoming daarvan.
3. Het in artikel 19 lid 2 bepaalde is eveneens van toepassing bij tussentijdse beëindiging van de overeenkomst door de opdrachtnemer.
4. Tussentijdse beëindiging vindt plaats door middel van een aangetekend schrijven aan de gemeente Rotterdam.
5. Informatiedragers van de gemeente Rotterdam die in het kader van de uitvoering van de overeenkomst aan de opdrachtnemer – al dan niet in bruikleen – ter beschikking zijn gesteld en overige zaken die in bruikleen ter beschikking zijn gesteld zullen in geval van tussentijdse beëindiging per omgaande, dan wel zo spoedig mogelijk aan de gemeente Rotterdam worden geretourneerd. Het in artikel 30 bepaalde is van overeenkomstige toepassing op de door opdrachtnemer geleverde prestaties tot het moment van tussentijdse beëindiging.
6. Opdrachtnemer is gehouden om alle informatie die hem tijdens de duur van de overeenkomst is verstrekt, voortbouwende op de geheimhoudingsverplichting van artikel 32, geheim te houden en niet te verstrekken aan derden, tenzij anders is overeengekomen.

Artikel 21. Ontbinding wegens faillissement en surséance van betaling

1. Indien opdrachtnemer (voorlopige) surséance van betaling aanvraagt of hem (voorlopige) surséance van betaling wordt verleend, zijn faillissement aanvraagt of in staat van faillissement wordt verklaard, dan wel indien er beslag gelegd wordt op registergoederen of essentiële onderdelen van de bedrijfsvoering van de opdrachtnemer die een belemmering kunnen vormen voor de uitvoering en nakoming van de overeenkomst, of de rechtspersoon wijzigt door overname of een overdracht van de aandelen, heeft de gemeente Rotterdam het recht de opdrachtnemer aan te zeggen, dat zij de overeenkomst onmiddellijk doet eindigen, zonder ingebrekestelling of rechterlijke tussenkomst en onverminderd het recht van de gemeente Rotterdam om vergoeding van schade en/of kosten, in welke vorm dan ook, te eisen.
2. Indien en voor zover de te leveren prestatie, dan wel een onderdeel daarvan, bestaat uit te leveren Informatiedragers, zal opdrachtnemer in die gevallen op eerste verzoek van de gemeente Rotterdam onverwijld alle in het kader van de overeenkomst tot stand gekomen (concept) Informatiedragers tot aan het moment van ontbinding kosteloos in eigendom overdragen aan de gemeente Rotterdam. Bij beëindiging als hier bedoeld heeft de gemeente Rotterdam het recht alle naar haar oordeel nuttige en noodzakelijke maatregelen te nemen om de realisering van het project verder te effectueren en daarbij derden in te schakelen.
3. Verplichtingen tussen partijen over en weer aangegaan, welke naar hun aard bestemd zijn om ook na ontbinding van de overeenkomst voort te duren, blijven na ontbinding van de overeenkomst bestaan.

Artikel 22. Dreigende vertraging in de levering van diensten

1. Indien de verrichting van de diensten vertraging dreigt te ondervinden, meldt opdrachtnemer dat direct schriftelijk aan het in de overeenkomst genoemde organisatieonderdeel van de gemeente Rotterdam en geeft daarbij de oorzaak en de consequenties aan van de dreigende vertraging. Tevens stelt opdrachtnemer maatregelen voor om vertraging – ook in de toekomst – te voorkomen. Eventueel extra hieruit voortvloeiende kosten zijn voor rekening van de opdrachtnemer.
2. Binnen 14 dagen na ontvangst van de in het vorige lid bedoelde melding, bericht de gemeente Rotterdam of zij al dan niet instemt met de voorgestelde maatregelen en de genoemde consequenties. Instemming houdt niet in dat gemeente Rotterdam de oorzaak van de dreigende vertraging erkent en laat alle andere rechten of vorderingen, die gemeente Rotterdam op grond van deze overeenkomst toekomen, onverlet.

Artikel 23. Onderbreking overeenkomst

1. De gemeente Rotterdam kan opdrachtnemer gelasten de verrichting van de prestaties te onderbreken. De gemeente Rotterdam is verplicht opdrachtnemer dit schriftelijk kenbaar te maken, behoudens in geval van grote spoedeisendheid. In dat geval zal de gemeente Rotterdam binnen 24 uur na de mondelinge mededeling, die mondelinge mededeling schriftelijk bevestigen.
2. Ingeval van onderbreking van de overeenkomst, als bedoeld in lid 1, is de gemeente Rotterdam verplicht opdrachtnemer te vergoeden:
  - De honorering naar de stand van de werkzaamheden;
  - De gemaakte kosten;
  - Kosten voortvloeiende uit de eventueel door de opdrachtnemer voor de vervulling van de opdracht reeds in redelijkheid aangegane verbintenissen met derden.Indien en voor zover de te leveren prestatie, dan wel een onderdeel daarvan, bestaat uit te leveren Informatiedragers geldt deze verplichting op voorwaarde dat de opdrachtnemer alle in het kader van de overeenkomst tot stand gekomen (concept)Informatiedragers tot aan het moment van onderbreking aan de gemeente Rotterdam in eigendom overdraagt. Een en ander laat het eventuele recht van opdrachtnemer op vergoeding van schade, door de onderbreking, onverlet, onverminderd de verplichting van opdrachtnemer om de schade voor de gemeente Rotterdam zoveel mogelijk te beperken.
3. Indien de opdracht later voortgang vindt, zullen de extra werkzaamheden die uit het opnieuw starten van de werkzaamheden voor de opdrachtnemer voortvloeien, door de gemeente Rotterdam worden vergoed op basis van bestede tijd en eventueel de gemaakte kosten. Partijen zullen overleggen of de bepalingen van de overeenkomst aan de nieuwe situatie moeten worden aangepast.
4. Ingeval van een onderbreking langer dan 6 maanden zijn partijen verplicht met elkaar in overleg te treden met het oog op een beëindiging van de overeenkomst overeenkomstig het bepaalde in artikel 19 en 20.

Artikel 24. Aansprakelijkheid

1. Indien één der partijen tekortschiet in de nakoming van zijn verplichtingen uit de overeenkomst zal de andere partij hem in beginsel in gebreke stellen. De nalatige partij is echter onmiddellijk in gebreke als nakoming van de desbetreffende verplichtingen, anders dan door overmacht, binnen de overeengekomen termijn reeds blijvend onmogelijk is, alsook indien aanstonds sprake is van een fatale termijn als bedoeld in artikel 7 lid 5, in welke gevallen verzuim direct intreedt zonder dat ingebrekestelling is vereist. Ingebrekestelling geschiedt schriftelijk per aangetekende brief, waarbij aan de nalatige partij een redelijke termijn wordt gegund om alsnog haar verplichtingen na te komen. Deze termijn geldt in ieder geval als een fatale termijn. Indien nakoming binnen deze termijn uitblijft, is de nalatige partij in verzuim. De wederpartij is naar keuze bevoegd:
  - a. tot beëindiging van de overeenkomst over te gaan;
  - b. nakoming van de overeenkomst te vorderen, tenzij de desbetreffende partij uitdrukkelijk en schriftelijk met de niet-nakoming heeft ingestemd;
  - c. de levering voor rekening van opdrachtnemer te voltooien of te doen voltooien, onverminderd het recht van opdrachtgever op schadevergoeding.
2. De in het vorige lid genoemde ingebrekestelling is niet vereist indien de levertijd op grond van het gestelde in artikel 16 lid 2 is verlengd. Indien de in het vorige lid bedoelde nakoming na verloop van de verlengde termijn uitblijft, is de nalatige partij vanaf dat moment direct in verzuim. Ingebrekestelling is evenmin vereist in geval van handelen in strijd met het in de artikelen 32 en 33 van deze algemene voorwaarden bepaalde omtrent in acht te nemen geheimhoudingsplicht, beveiligingsprocedures en integriteit.
3. De partij die toerekenbaar tekortschiet in de nakoming van zijn verplichtingen, is tegenover de andere partij aansprakelijk voor de door de andere partij geleden en/of te lijden schade. Hij vrijwaart de andere partij voor eventuele aanspraken van derden op vergoeding van schade als gevolg van bedoeld tekortschieten.
4. De kosten van alle gerechtelijke en buitengerechtelijke maatregelen, waaronder in ieder geval begrepen zijn incassokosten en kosten van rechtskundige bijstand, gemaakt in verband met de niet nakoming en/of overtreding door de partij die in gebreke blijft, zijn voor rekening van die partij.
5. Indien opdrachtnemer voor het verrichten van de diensten gebruik maakt van zaken die eigendom zijn van de gemeente Rotterdam, als bedoeld in artikel 14 lid 1, en die voor dat doel in bruikleen worden gegeven is opdrachtnemer aansprakelijk voor de schade die aan deze zaken wordt toegebracht. Indien als gevolg van de aanwezigheid van zaken van gemeente Rotterdam bij opdrachtnemer ter uitvoering van de overeenkomst schade aan

opdrachtnemer en/of aan derden wordt toegebracht, op welke wijze dan ook, is deze schade geheel voor rekening en risico van opdrachtnemer. In voorkomende gevallen zal opdrachtnemer gemeente Rotterdam vrijwaren voor aanspraken van derden.

Artikel 25. Boete

1. Indien niet binnen de overeengekomen dan wel verlengde termijn de volledige verrichting van de prestaties is geaccepteerd die aan de overeenkomst beantwoordt, dan wel een andere prestatie ter voldoening is aangeboden en geaccepteerd, is opdrachtnemer aan de gemeente Rotterdam na verloop van een daartoe gestelde termijn, zonder rechterlijke tussenkomst, een boete verschuldigd van 0,1% van de totale prijs dan wel maximale prijs (incl. B.T.W.) die met de overeenkomst is gemoeid, met een minimumboete van € 2.500,-, voor elke kalenderdag dat de tekortkoming voortduurt, tot een maximumboete van 10% van de totale dan wel maximale prijs (incl. B.T.W.) die met de overeenkomst is gemoeid, maar nooit beneden de genoemde minimumboete van € 2.500,-. Indien nakoming anders dan voor overmacht blijvend onmogelijk is geworden, is de maximumboete onmiddellijk in haar geheel verschuldigd.
2. De boete komt de gemeente Rotterdam toe onverminderd alle andere rechten of vorderingen, daaronder mede begrepen:
  - a. haar vordering tot nakoming van de overeengekomen verplichtingen;
  - b. haar recht om de goederen na in gebreke stelling voor rekening van opdrachtnemer door een derde te laten leveren en/of de diensten voor rekening van opdrachtnemer door een derde te laten verrichten;
  - c. haar recht op schadevergoeding, voorzover de schade het bedrag van de boete te boven gaat.
3. De boete wordt verrekend met de door gemeente Rotterdam verschuldigde betalingen, ongeacht of de vordering tot betaling daarvan op een derde is overgegaan.

Artikel 26. Niet toerekenbare tekortkoming (Overmacht)

1. Indien een overmachtsituatie zich voordoet is de partij aan wiens zijde de overmachtsituatie zich voordoet, verplicht dit onmiddellijk schriftelijk te melden aan de andere partij. Die andere partij heeft na ontvangst van deze kennisgeving het recht de overeenkomst tussentijds te beëindigen conform het bepaalde in artikel 19 dan wel artikel 20, dan wel in overleg met de andere partij een periode af te spreken waarin partijen de nakoming van overeengekomen verplichtingen opschorten in afwachting van het eventueel opheffen van de overmachtsituatie. Indien de in overmacht verkerende partij na afloop van de overeengekomen periode ten gevolge van overmacht niet kan nakomen c.q. te kort schiet in zijn verplichtingen op grond van deze bepalingen, heeft de andere partij het recht de overeenkomst door middel van een aangetekend schrijven met onmiddellijke ingang buiten rechte te ontbinden, zonder dat daardoor enig recht op schadevergoeding zal ontstaan.
2. Onder overmacht wordt in ieder geval niet verstaan: onvoldoende beschikbaarheid van voldoende gekwalificeerd personeel, ziekte van personeel, stakingen, verlate aanlevering of ongeschiktheid van materialen, apparatuur, hulpmiddelen of van de programmatuur, voor zover deze omstandigheden zich voordoen aan de zijde dan wel door toedoen van de partij die niet nakomt c.q. tekortschiet. Voorts wordt niet onder overmacht begrepen het niet nakomen dan wel tekortschieten van door opdrachtnemer ingeschakelde derden, en/of liquiditeits- c.q. solvabiliteitsproblemen aan de zijde van opdrachtnemer of de door hem ingeschakelde derden.

Artikel 27. Personeel

Partijen zijn niet gerechtigd zonder schriftelijke toestemming van de wederpartij tijdens de uitvoering van de overeenkomst en/of binnen één jaar na beëindiging daarvan, personeel van de wederpartij in dienst te nemen, noch met dat personeel over indiensttreding te onderhandelen. Deze toestemming wordt niet zonder redelijke grond onthouden.

Artikel 28. Vervolgopdracht

Opdrachtnemer kan aan de overeenkomst geen enkel recht ontleen voor de verkrijging van een vervolgopdracht. Opdrachtnemer is verplicht er zorg voor te dragen dat de rechten van de gemeente Rotterdam ten aanzien van het verlenen van vervolgopdrachten op generlei wijze worden beperkt door de toepasselijkheid van rechten van de opdrachtnemer of derden, bijvoorbeeld – niet zijnde limitatief bedoeld – octrooirecht, intellectuele eigendomsrechten en verplichte protocollen, anders dan voor aanvang van de overeenkomst door de opdrachtnemer aan de gemeente Rotterdam kenbaar is gemaakt.

Artikel 29. Verzekering

1. Opdrachtnemer verplicht zich vanaf het aangaan van de overeenkomst voor de uitvoering van de overeenkomst afdoende verzekerd te zijn en zich verzekerd te houden voor beroepsaansprakelijkheid en andere aansprakelijkheden die van toepassing zijn.
2. Opdrachtnemer overlegt op verzoek van de gemeente Rotterdam terstond ter inzage de polis(sen) en de bewijzen van premiebetaling. Opdrachtnemer beëindigt niet zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de gemeente Rotterdam de verzekeringsovereenkomsten dan wel de condities waaronder deze zijn aangegaan. Evenmin wijzigt opdrachtnemer het verzekerde bedrag en/of de verzekeringsvoorwaarden ten nadele van de gemeente Rotterdam zonder bedoelde toestemming. De door opdrachtnemer verschuldigde verzekeringspremies worden geacht in de overeengekomen prijzen en tarieven te zijn begrepen.

3. Opdrachtnemer cedeert bij voorbaat alle aanspraken op uitkeringen van verzekeringspenningen, als bedoeld in het eerste lid en voor zover betrekking hebbende op schade, waarvoor opdrachtnemer op grond van deze overeenkomst jegens de gemeente Rotterdam aansprakelijk is. Verzekeringspenningen die door verzekeringsmaatschappijen rechtstreeks aan de gemeente Rotterdam worden uitbetaald, worden in mindering gebracht op de door opdrachtnemer voor het verzekerde voorval aan de gemeente Rotterdam te betalen schadevergoeding.

Artikel 30. Intellectuele eigendomsrechten en gebruiksrechten

1. Alle intellectuele (eigendoms)rechten, welke kunnen of zullen worden uitgeoefend – waar en wanneer dan ook – zowel ten behoeve van gebruik als ten behoeve van exploitatie door de gemeente Rotterdam en/of van alle door opdrachtnemer op grond van de overeenkomst geleverde prestaties, berusten bij de gemeente Rotterdam, tenzij uitdrukkelijke schriftelijk anders is overeengekomen. De rechten van de opdrachtnemer worden op grond van deze bepalingen door opdrachtnemer aan de gemeente Rotterdam overgedragen, welke overdracht terstond na het ontstaan van die rechten door de gemeente Rotterdam wordt aanvaard.
2. Voorzover voor de overdracht van dergelijke rechten een nadere akte zou zijn vereist, machtigt opdrachtnemer de gemeente Rotterdam onherroepelijk om een zodanig akte op te maken en namens opdrachtnemer te ondertekenen, onverminderd de verplichting van opdrachtnemer om op eerste verzoek van de gemeente Rotterdam aan de overdracht van zodanig rechten zijn medewerking te verlenen, zonder daarbij voorwaarden te kunnen stellen. De eventuele kosten welke zijn verbonden aan het vestigen van bepaalde intellectuele (eigendoms)rechten komen voor rekening van de gemeente Rotterdam. Opdrachtnemer machtigt de gemeente Rotterdam door het aangaan van de overeenkomst onherroepelijk om de overdracht van deze intellectuele (eigendoms)rechten in de desbetreffende registers te doen inschrijven.
3. Onder de in lid 1 bedoelde rechten zijn – zonder dat deze opsomming als limitatief kan worden opgevat – mede begrepen:
  - a. alle handelingen, waaronder de permanente of tijdelijke reproductie van een deel of het geheel of een bewerking van informatie, resultaten, prestaties en informatiedragers, die nodig of nuttig zijn met het oog op datgene waartoe deze beoogd en/of geschikt is of blijkt of kan zijn;
  - b. het daartoe laden, in beeld brengen, uitvoeren, overbrengen en opslaan van of bewerkingen daarvan van digitale informatie met het oog op onderhoud, verbeteren van fouten, virusbestrijding, aanbrengen van mogelijke verbeteringen, het overbrengen naar een andere omgeving, het koppelen en/of het interoperabel maken met andere hardware en systeemprogrammatuur en andere programmatuur, het wijzigen van parameters, het aanbrengen, wijzigen of verwijderen van beveiligingen, het vervaardigen, opslaan, wijzigen van (reserve)kopieën, het onderzoeken en testen van de informatiedrager.
4. Opdrachtnemer doet door het aangaan van de overeenkomst afstand jegens de gemeente Rotterdam van alle eventueel aan hem, opdrachtnemer, toekomstige zgn. persoonlijkheidsrechten als bedoeld in artikel 25 van de Auteurswet 1912, in die mate als de toepasselijke regelgeving zodanig afstand toelaat. Opdrachtnemer doet, hiertoe gevolmachtigd, ook namens het aan zijn zijde betrokken personeel, afstand jegens de gemeente Rotterdam van alle eventueel aan deze personeelsleden toekomstige zgn. persoonlijkheidsrechten als bedoeld in artikel 25 van de Auteurswet 1912, in die mate als de toepasselijke regelgeving zodanig afstand toelaat.
5. Indien tussen partijen een verschil van mening zal bestaan over de eigendom van informatiedragers respectievelijk de intellectuele (eigendomsrechten) daarvan, wordt ervan uitgegaan dat die eigendom bij de gemeente Rotterdam berust tot op tegenbewijs te leveren door opdrachtnemer.
6. Opdrachtnemer verplicht zich de prestaties/resultaten van zijn werkzaamheden in generlei vorm aan derden beschikbaar te stellen, noch hierover aan derden enige inlichtingen te verschaffen, tenzij de gemeente Rotterdam schriftelijk uitdrukkelijk toestemming hiervoor heeft verleend. Een en ander op verbeurte van een boete van 0,1% van de totale dan wel maximale prijs (incl. B.T.W.) die met de overeenkomst is gemoeid, met een minimumboete van € 2.500,-, voor elke dag dat de tekortkoming voortduurt, tot een maximumboete van 10% van de totale dan wel maximale prijs (incl. B.T.W.) die met de overeenkomst is gemoeid, maar nooit beneden de genoemde minimumboete van € 2.500,-, welke boete zonder rechterlijke tussenkomst, enige aanmaning of ingebrekestelling dadelijk opeisbaar, en niet voor compensatie vatbaar is. Een en ander onverlet het recht op schadevergoeding indien en voorzover de schade hoger is dan de boete. De gemeente Rotterdam is gerechtigd aan het verlenen van deze toestemming voorwaarden te verbinden, zoals tegen betaling door de opdrachtnemer van een door de gemeente Rotterdam in onderling overleg vast te stellen royaltyvergoeding. Onverminderd het hiervoor bepaalde, is gemeente Rotterdam gerechtigd, indien derden gemeente Rotterdam ter zake van schending van intellectuele (eigendoms)rechten aansprakelijk stellen, de overeenkomst schriftelijk, buiten rechte, geheel of gedeeltelijk, te ontbinden. Van zijn recht tot ontbinding van de overeenkomst zal gemeente Rotterdam geen gebruik maken dan na voorafgaand overleg met opdrachtnemer.
7. Opdrachtnemer en gemeente Rotterdam vrijwaren elkaar over en weer voor aanspraken van derden, vergelijkbare aanspraken met betrekking tot kennis, inbreuk op intellectuele (eigendoms)rechten van derden, ongeoorloofde mededeling en dergelijke daaronder begrepen. Opdrachtnemer en gemeente Rotterdam verplichten zich tot het op hun kosten treffen van alle maatregelen, die kunnen bijdragen tot voorkoming van stagnatie en tot beperking van de te maken extra kosten en/of te lijden schade als gevolg van bedoelde inbreuken.

Artikel 31. Overdracht rechten en plichten

1. Partijen zijn niet gerechtigd de uit de overeenkomst voortvloeiende rechten en verplichtingen zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de andere partij aan een derde over te dragen, te vervreemden of te bezwaren, dit met uitzondering van het recht op honorarium. Partijen kunnen aan deze toestemming voorwaarden verbinden.

2. Alleen met voorafgaande schriftelijke toestemming van de gemeente Rotterdam is opdrachtnemer gerechtigd om rechten met betrekking tot de overeenkomst binnen het concern over te dragen bij een overname of bij een overdracht van de aandelen. Indien opdrachtnemer het voornemen heeft een dergelijke situatie te creëren of een dergelijke situatie voorziet, meldt hij dit terstond aan de gemeente Rotterdam.

Artikel 32. Geheimhouding

1. Opdrachtnemer heeft kennisgenomen van het bepaalde in artikel 2 lid 5 van de Algemene Wet Bestuursrecht. Opdrachtnemer zal ervoor zorgdragen dat de personen, die zijn belast met de uitvoering van de overeenkomst, eveneens worden geïnformeerd over de hiervoor bedoelde geheimhoudingsplicht. Behoudens voorafgaande schriftelijke toestemming van de andere partij, zal ieder der partijen informatie en gegevensdragers die haar ter beschikking staan niet aan derden kenbaar maken.
2. Partijen verplichten zich over en weer tot geheimhouding van al hetgeen hen in verband met de uitvoering van de overeenkomst aan informatie wordt verschaft. Zij verplichten zich over en weer deze informatie slechts te gebruiken in het kader de uitvoering van de overeenkomst. Dit houdt onder meer in dat zij deze informatie niet aan derden zullen verstrekken, niet zullen kopiëren anders dan noodzakelijk ter uitvoering van de overeenkomst, alsmede dat zij geen commercieel gebruik zullen maken van de informatie.
3. Partijen zullen ervoor zorg dragen dat de in het voorgaande lid omschreven verplichtingen nauwkeurig worden nageleefd door allen die voor hen werkzaam zijn, inclusief de door hen ingeschakelde derden in de zin van deze overeenkomst.
4. De verplichtingen genoemd in de voorgaande leden gelden niet voor zover de betreffende informatie:
  - a. aantoonbaar reeds in het bezit was van één van de partijen op het moment dat die informatie aan die partij werd verstrekt;
  - b. van algemene bekendheid is of is geworden en deze bekendheid niet het gevolg is van de niet-nakoming door één der partijen van de verplichting als omschreven in dit artikel;
  - c. zonder verplichting tot geheimhouding is meegedeeld aan één der partijen door een derde die het recht had die informatie te verstrekken;
  - d. op grond van de Wet Openbaarheid van Bestuur dient te worden verstrekt;
  - e. die met toestemming van de wederpartij aan derden ter beschikking wordt gesteld, al dan niet onder voorwaarden.
5. Geen van beide partijen zal zonder schriftelijke toestemming van de andere partij in publicaties of reclame-uitingen van de prestaties/resultaten of uitvoering van de overeenkomst – al dan niet met gebruikmaking van informatiedragers- melding maken, zulks op verbeurte van een boete van 0,1% van de totale dan wel maximale prijs (incl. B.T.W.) die met de overeenkomst is gemoeid, met een minimumboete van € 2.500,- voor elke dag dat de tekortkoming voortduurt, tot een maximum van 10% van de totale dan wel maximale prijs (incl. B.T.W.) die met de overeenkomst is gemoeid, maar nooit beneden de genoemde minimumboete van € 2.500,-, welke boete zonder rechterlijke tussenkomst, enige aanmaning of ingebrekestelling dadelijk opeisbaar, en niet voor compensatie vatbaar is. Een en ander onverlet het recht op schadevergoeding indien en voorzover de schade hoger is dan de boete.
6. Personeel van opdrachtnemer dat betrokken is bij de uitvoering van de werkzaamheden en de personen van wie hij zich bij de uitvoering van de overeenkomst bedient, voorzover die bij opdrachtgever worden verricht, is verplicht door opdrachtgever aangehouden beveiligingsprocedures in acht te nemen. Opdrachtgever is gerechtigd te vorderen dat van personeel dat door opdrachtnemer bij de uitvoering van de overeenkomst wordt ingezet en de personen van wie hij zich bij de uitvoering van de overeenkomst bedient, vooraf verklaringen omtrent gedrag worden overgelegd. Opdrachtgever is te allen tijde gerechtigd personeel van opdrachtnemer, van wie deze zich bij de uitvoering van de overeenkomst bedient, aan een veiligheidsonderzoek conform de bij opdrachtgever gebruikelijke regels te onderwerpen. Opdrachtnemer zal aan dit onderzoek zijn volledige medewerking verlenen. Opdrachtgever is gerechtigd op grond van de uitkomsten van een dergelijk veiligheidsonderzoek, zonder opgave van redenen te weigeren dat het betrokken personeelslid bij de uitvoering van de overeenkomst wordt ingezet.

Artikel 33. Integriteit

Opdrachtnemer staat er jegens de gemeente Rotterdam voor in dat door opdrachtnemer en zijn ondergeschikten alsook door de door opdrachtnemer eventueel in het kader van de overeenkomst ingeschakelde derden geen enkel voordeel op welke wijze en in welke vorm dan ook wordt aangeboden of verschaft aan een persoon die deel uitmaakt van een orgaan van de gemeente Rotterdam of aan een van zijn ondergeschikten of vertegenwoordigers.

Artikel 34. Toepasselijk recht

Op de overeenkomst is Nederlands recht van toepassing. De toepasselijkheid van de "United Nations Convention on contracts for the international sale of goods" (Het "Weens Koopverdrag") wordt hierbij uitdrukkelijk uitgesloten.

Artikel 35. Bevoegde rechter

1. Verschillen van mening tussen de gemeente Rotterdam en opdrachtnemer zullen zoveel mogelijk langs minnelijke weg worden opgelost. Indien een verschil van mening niet langs minnelijke weg is opgelost, wordt geacht een geschil te bestaan.

2. Alle geschillen, daaronder begrepen die welke door slechts één der partijen als zodanig worden beschouwd, die naar aanleiding van of in verband met de uitleg of de tenuitvoerlegging van deze bepalingen of de overeenkomst mochten ontstaan zullen bij uitsluiting worden voorgelegd aan de in eerste instantie bevoegde rechter te Rotterdam, tenzij partijen alsnog een andere vorm van geschillenbeslechting overeenkomen.

Artikel 36. Slotbepaling

1. Opdrachten tot levering van goederen en/of diensten worden uitsluitend schriftelijk verstrekt.
2. De gemeente Rotterdam kan nadere aanwijzingen geven voor de uitvoering van de overeenkomst.
3. Tenzij anders is overeengekomen, geschiedt de communicatie ter zake van de overeenkomst, ongeacht de vorm, in het Nederlands.

Bijlage 4   Algemene inkoopvoorwaarden gemeente Den Haag

Algemene inkoopvoorwaarden gemeente Den Haag

Lees de algemene inkoopvoorwaarden van de gemeente Den Haag.

(in werking getreden op 21 december 2009)

I. Vast te stellen de navolgende Algemene inkoopvoorwaarden 2009:

1. BEGRIPSBEPALINGEN

In deze voorwaarden wordt verstaan onder:

Contactpersoon: de daartoe aangewezen of fungerende vertegenwoordiger van Den Haag of Opdrachtnemer.

Den Haag: de publiekrechtelijke rechtspersoon gemeente Den Haag;

Diensten: alle andere door de Opdrachtnemer te verrichten werkzaamheden, activiteiten en/of handelingen die niet betrekking hebben op Werken of levering van roerende zaken, welke zijn genoemd in bijlage II van Richtlijn 2004/18.

Leveringen: de aankoop, leasing, huur of huurkoop met of zonder koopoptie van producten, daaronder begrepen zowel zaken als vermogensrechten. Leveringen kunnen ook de nodige werkzaamheden voor het aanbrengen en installeren omvatten.

Opdrachtnemer: de (potentiële) wederpartij met wie Den Haag een rechtsverhouding heeft waarop deze Voorwaarden toepasselijk zijn;

Overeenkomst: de met betrekking tot de Prestatie tussen Den Haag en de Opdrachtnemer gesloten overeenkomst waar deze Voorwaarden als algemene voorwaarden in de zin van afdeling 3 van titel 5 van boek 6 Burgerlijk Wetboek (BW) deel van uitmaken.

Prestatie: hetgeen Opdrachtnemer op grond van de Overeenkomst moet leveren of verrichten.

Partijen: partijen bij de Overeenkomst gezamenlijk;

Schriftelijk: hieronder wordt mede begrepen faxcommunicatie. Onder schriftelijk wordt niet verstaan e-mail, SMS en overige elektronische communicatie, tenzij de wet anders bepaalt;

Voorwaarden: deze algemene voorwaarden;

Werk: het product van bouw- dan wel wegenbouwkundige werken in hun geheel dat er toe bestemd is als zodanig een economische of technische functie te vervullen.

2. TOEPASSELIJKHEID

2.1. Deze Voorwaarden zijn van toepassing op alle door Den Haag aangegane overeenkomsten met betrekking tot Leveringen, Diensten of Werken, en op alle (rechts)handelingen die daarmee verband houden.

2.2. Partijen kunnen alleen in een schriftelijke overeenkomst van deze Voorwaarden afwijken.

2.3. De toepasselijkheid van eventuele Voorwaarden of andere voorwaarden van Opdrachtnemer en/of derden wordt uitdrukkelijk verworpen.

2.4. Indien enige bepaling van deze Voorwaarden nietig is of vernietigd wordt, blijven de overige bepalingen van deze Voorwaarden volledig van kracht. Partijen zullen over de nietige of vernietigde bepalingen overleg voeren om een vervangende regeling te treffen. Deze vervangende regeling zal de strekking van de Voorwaarden niet aantasten.

3. TOTSTANDKOMING OVEREENKOMST

3.1. Tussen Partijen komt een Overeenkomst, of wijziging van een Overeenkomst, tot stand door schriftelijke aanvaarding van een schriftelijk aanbod, of doordat hetgeen partijen zijn overeengekomen op andere wijze door partijen schriftelijk is bevestigd.

3.2. Opdrachtnemer kan aan de Overeenkomst geen enkel recht ontleen voor het verkrijgen van een vervolgopdracht.

3.3. In geval enige rechtshandeling onbevoegd namens Den Haag is verricht is artikel 3:69 lid 3 BW niet van toepassing.

4. WIJZIGING OVEREENKOMST

4.1. Opdrachtnemer verplicht zich mee te werken aan wijzigingen van de Overeenkomst, daaronder begrepen wijzigingen in de omvang of de hoedanigheid van de overeengekomen Prestatie. Bij de uitoefening van deze bevoegdheid zal Den Haag de eisen van redelijkheid en billijkheid in acht nemen.

4.2. Opdrachtnemer doet binnen 10 (tien) werkdagen schriftelijk en onderbouwd opgave van de gevolgen die een door Den Haag beoogde wijziging zal hebben ten aanzien van de prijs, kwaliteit, bruikbaarheid, de rol van derden, vergunningen, heffingen, bijkomende kosten, levertijden en garanties.

4.3. Opdrachtnemer heeft voor de voor hem nadelige gevolgen van de wijziging recht op vergoeding naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid, mits dit nadeel vooraf in overeenstemming met de procedure van artikel 4.2 schriftelijk aan Den Haag is gemeld en Den Haag met deze gevolgen akkoord is gegaan.

4.4. Indien de gevolgen van de door Den Haag beoogde wijziging naar het oordeel van Den Haag onredelijk zijn, is Den Haag bevoegd om de Overeenkomst te ontbinden.

4.5. Onverminderd het bepaalde in artikel 3.1 komt een wijziging van de Overeenkomst alleen tot stand na schriftelijke goedkeuring van een daartoe bevoegde medewerker van Den Haag.

5. PRIJZEN & TARIEVEN

5.1. Prijzen en tarieven worden in Euro's exclusief BTW opgegeven en zijn vast voor de duur van de Overeenkomst, tenzij anders is overeengekomen. Alle kosten die met de voorbereiding en uitvoering van de overeenkomst verband houden, worden geacht in de overeengekomen prijzen en tarieven te zijn inbegrepen, tenzij anders is overeengekomen.

5.2. Voor zover de Overeenkomst tussen Den Haag en Opdrachtnemer het in rekening brengen van meerwerk toestaat, gelden de volgende voorwaarden:

a. wanneer duidelijk wordt dat er meerwerk zal ontstaan, brengt Opdrachtnemer Den Haag hiervan onverwijld op de hoogte;

b. meerwerk kan slechts in rekening worden gebracht indien Den Haag hiervoor voorafgaand aan het ontstaan schriftelijk goedkeuring heeft verstrekt.

5.3. Opdrachtnemer verstrekt Den Haag, indien Den Haag hier om verzoekt, een gespecificeerde begroting van de totaalsom van de voor rekening van Den Haag komende bedragen.

5.4 Voor zover geen vaste prijs is overeengekomen, kan de Opdrachtnemer niet meer in rekening brengen dan 110% van de voor of bij de overeenkomst door Opdrachtnemer begrote of geschatte kosten, tenzij er sprake is van meerkosten en voldaan is aan artikel 5.2, dan wel Den Haag anderszins schriftelijk heeft ingestemd met het meerdere nadat de Opdrachtnemer Den Haag tijdig schriftelijk van de dreigende overschrijding op de hoogte heeft gebracht."

5.5. Den Haag is gerechtigd de juistheid van de aan Den Haag in rekening gebrachte bedragen door een door Den Haag aan te wijzen registeraccountant te laten onderzoeken, aan welk onderzoek Opdrachtnemer alle medewerking verleent. De kosten van dit onderzoek komen geheel voor rekening van Opdrachtnemer, wanneer blijkt dat de in rekening gebrachte bedragen onjuist zijn.

6. TIJDIGHEID

6.1. Alle termijnen en tijdstippen waartoe Opdrachtnemer zich verbindt zijn fatale termijnen, zodat bij overschrijding van deze termijnen en tijdstippen zonder voorafgaande schriftelijke ingebrekestelling verzuim intreedt.

6.2. Onverminderd het bepaalde in artikel 6.1 zal Opdrachtnemer, zodra het voor hem kenbaar wordt dat hij zijn prestatie niet binnen de afgesproken termijnen kan verrichten, dit schriftelijk en onderbouwd aan Den Haag mededelen.

7. VOORTGANG, AFSTEMMING EN RAPPORTAGE

7.1. Opdrachtnemer is volledig verantwoordelijk voor het bewaken van de voortgang in de uitvoering van de Overeenkomst. Onverminderd het bepaalde in dit artikel blijft Opdrachtnemer zelf integraal verantwoordelijk voor de uiteindelijke Prestatie.

7.2. Voor ieder der partijen wordt een Contactpersoon aangewezen die de contacten over de uitvoering van de Overeenkomst onderhoudt. Indien deze niet is aangewezen dan dienen de contacten plaats te vinden tussen de namens Den Haag bevoegde medewerker tot het aangaan van de Overeenkomst en de tot het aangaan van de Overeenkomst vertegenwoordigingsbevoegde van de Opdrachtnemer.

7.3. Aan het handelen van de Contactpersoon van Den Haag kan Opdrachtnemer geen recht ontlenen tot vertraagd of gewijzigd presteren, behalve wanneer de Contactpersoon van Den Haag tevens een bevoegde medewerker is die namens Den Haag hierop een beslissing mag nemen.

7.4. Indien en zodra Opdrachtnemer van mening is dat Den Haag niet tijdig de informatie verstrekt of niet tijdig de beslissingen neemt welke nodig zijn om de Prestatie tijdig en naar behoren te kunnen vervullen, dient Opdrachtnemer dit tijdig schriftelijk aan Den Haag mede te delen. Indien Opdrachtnemer dit nalaat kan hij zich niet op een dergelijk verzuim van Den Haag beroepen.

7.5. Opdrachtnemer dient zijn werkzaamheden zelfstandig af te stemmen met bij de werkzaamheden andere betrokkenen, met inbegrip van andere betrokkenen binnen Den Haag dan de Contactpersoon. Hij dient, indien hij dit wenselijk acht, hierover zonodig nader overleg te voeren met of instructies te vragen aan Den Haag.

7.6. Indien Opdrachtnemer van mening is dat de werkzaamheden van de bij de uitvoering van de Overeenkomst betrokken derden beter op elkaar dienen te worden afgestemd, dient hij dit tijdig schriftelijk aan Den Haag te melden. Indien Opdrachtnemer dit nalaat kan hij zich niet op een dergelijk verzuim van Den Haag beroepen. Dit laat echter onverlet dat voor verzuim van andere bij de uitvoering van de Overeenkomst betrokken derden dan Den Haag Opdrachtnemer te allen tijde volledig verantwoordelijk blijft voor de Prestatie.

7.7. Wanneer Den Haag dit wenselijk acht, kan Den Haag nadere aanwijzingen geven over de uitvoering van de Overeenkomst.

7.8. Op verzoek van Den Haag rapporteert Opdrachtnemer over de voortgang van de uitvoering van de Overeenkomst. Den Haag kan zo nodig nadere eisen stellen aan de rapportage. Bij de uitoefening van deze bevoegdheid zal Den Haag de eisen van redelijkheid en billijkheid in acht nemen.

8. INFORMATIE EN KENNISGEVINGEN

8.1. Voorzover opdrachtnemer zich bij het uitvoeren van de Overeenkomst baseert op mededelingen of informatie afkomstig van personeel van Den Haag of derden, betracht Opdrachtnemer uiterste zorgvuldigheid. Tenzij dat onder omstandigheden redelijkerwijze niet gevegd kan worden, verifieert Opdrachtnemer de juistheid van mededelingen of informatie bij de Contactpersoon bij Den Haag.

8.2. Opdrachtnemer kan zich er - behoudens bijzondere door hem te stellen en te bewijzen feiten en omstandigheden - niet op beroepen dat informatie of wetenschap die zich op enige plek of bij enig persoon binnen de organisatie van Den Haag bevindt, ook bekend is of zou moeten zijn bij Contactpersoon bij Den Haag.

8.3. Wanneer dit voor de uitvoering van de Overeenkomst van wezenlijk belang is, vinden kennisgevingen die Partijen op

grond van de uitvoering van de Overeenkomst aan elkaar zullen doen, schriftelijk plaats.

9. PERSONEEL EN DERDEN

9.1. Bij de uitvoering van de overeenkomst kan Opdrachtnemer voor eigen rekening en risico gebruik maken van de diensten van derden nadat hij schriftelijke toestemming heeft verkregen van Den Haag. Aan deze toestemming kan Den Haag voorwaarden verbinden.

9.2. Indien de verrichte werkzaamheden, het gedrag of de kwaliteit van een werknemer van Opdrachtnemer of een door hem ingezette derde naar het gemotiveerde oordeel van Den Haag niet voldoen, zal Opdrachtnemer op eerste verzoek van Den Haag zorgdragen voor een zorgvuldige vervanging van deze werknemer of deze derde.

9.3. Indien dit voor de uitvoering van een overeenkomst naar het oordeel van Den Haag noodzakelijk is, zal Opdrachtnemer bij afwezigheid van door Opdrachtnemer ingezette werknemers of derden deze werknemers of derden zo spoedig mogelijk en op meest zorgvuldige wijze vervangen.

9.4. Wanneer sprake is van het verrichten van diensten die bij uitstek afhankelijk zijn van de persoonlijke en professionele kwaliteiten van de ingezette werknemer of derde, wordt deze werknemer of derde eerst ter goedkeuring voorgesteld aan Den Haag.

9.5. Opdrachtnemer dient van de personen, die in het kader van de uitvoering van de Overeenkomst worden ingezet bij Den Haag, een geldig legitimatiebewijs over te leggen.

9.6. Opdrachtnemer dient van personen, die in het kader van de uitvoering van de Overeenkomst worden ingezet bij Den Haag en die voldoen aan de gestelde criteria in de Wet Arbeid Vreemdelingen een verblijfsvergunning en een tewerkstellingsvergunning aan Den Haag over te leggen.

10. LEVERING, TRANSPORT EN VERPAKKING VAN ROERENDE ZAKEN

10.1. Levering van roerende zaken door Opdrachtnemer en door derden die door Opdrachtnemer zijn ingeschakeld, geschiedt voor rekening en risico van Opdrachtnemer op een door Den Haag aan te wijzen locatie en op een door Den Haag te bepalen exacte datum en tijdstip.

10.2. Opdrachtnemer verpakt roerende zaken deugdelijk en zo milieuvriendelijk mogelijk. Den Haag is gerechtigd, maar niet verplicht, verpakkingsmateriaal aan Opdrachtnemer voor diens rekening en risico te retourneren.

10.3. De bij de roerende zaken behorende documenten, zoals certificaten, attesten, paklijsten, instructieboeken, reservedelenlijsten, onderhoudsvoorschriften e.d., maken onderdeel uit van de Prestatie. Ingeval Opdrachtnemer verzuimt deze toebehoren mee te leveren heeft Den Haag het recht betaling gedeeltelijk op te schorten.

10.4. Bij levering en aflevering van roerende zaken verstrekt Opdrachtnemer een paklijst, waarop staan vermeld de goederenspecificatie, maten en gewichten, het gemeentelijke opdracht nummer, de gemeentelijke contactpersoon en het afleveradres, zonder welke Den Haag gerechtigd is inontvangstneming te weigeren.

10.5. Van elke verzending van enig volume zal de magazijnmeester van de bedrijfsvestiging waaraan de roerende zaken zijn geadresseerd of de Contactpersoon van Den Haag, twee dagen voor de levering een verzendadvies moeten hebben ontvangen van de Opdrachtnemer. Op het verzendadvies dient naar het opdracht nummer te worden verwezen.

11. ACCEPTATIE

11.1. Den Haag is te allen tijde gerechtigd om de Prestatie te onderwerpen aan een acceptatietest. Deze test kan zowel voor, tijdens of binnen een redelijke termijn na de levering of de verrichting van de prestatie plaatsvinden.

11.2. Indien Den Haag een prestatie geheel of gedeeltelijk afkeurt, zal Den Haag dit na constatering van de tekortkoming

schriftelijk aan Opdrachtnemer mededelen onder opgave van redenen. De kosten van de acceptatietest komen in dat geval voor rekening van Opdrachtnemer.

11.3. Opdrachtnemer is gehouden afgekeurde zaken op eerste aanzegging van Den Haag onverwijld en voor zijn eigen rekening en risico terug te nemen.

11.4. Opdrachtnemer is gehouden iedere door Den Haag gestelde tekortkoming binnen 14 dagen na ontvangst van de schriftelijke mededeling van afkeuring te herstellen.

11.5. In geval rechtens tussen partijen is komen vast te staan dat de prestatie door Den Haag ten onrechte is afgekeurd, of dat de tekortkoming niet aan Opdrachtnemer toerekenbaar is, heeft Opdrachtnemer recht op een kostendekkende vergoeding voor de ten gevolge van de afkeuring aanvullend geleverde prestaties en het geleden nadeel.

12. EIGENDOM EN RISICO

12.1. Den Haag wordt eigenaar van gekochte roerende zaken zodra deze in de feitelijke macht van Den Haag zijn gekomen. Den Haag wordt eigenaar van in haar opdracht door Opdrachtnemer of derden vervaardigde zaken zodra deze ontstaan.

12.2. Het risico ten aanzien van gekochte roerende zaken gaat op Den Haag over tegelijk met de eigendom, doch, indien van toepassing, niet eerder dan nadat conform de Overeenkomst montage, installatie en keuring met goed gevolg hebben plaatsgevonden.

12.3. Het risico ten aanzien van in opdracht van Den Haag door Opdrachtnemer of derden vervaardigde zaken gaat niet eerder over op Den Haag dan nadat deze zaken in de feitelijke macht van Den Haag zijn gekomen, doch, indien van toepassing, niet eerder dan nadat conform de overeenkomst montage, installatie en keuring met goed gevolg hebben plaatsgevonden.

12.4. De keuring van Den Haag houdt geen erkenning in dat de gekochte roerende zaken en in haar opdracht vervaardigde zaken voldoen aan de in artikel 13 gegeven garanties.

13. KWALITEIT EN GARANTIE

13.1. Opdrachtnemer garandeert dat zijn Prestatie volledig beantwoordt aan hetgeen hij met Den Haag is overeengekomen. Dit houdt voor roerende zaken in dat zij tenminste de eigenschappen bezitten die Den Haag op grond van de overeenkomst mag verwachten.

13.2. De kwaliteit van een door Opdrachtnemer verrichte dienst voldoet tenminste aan het vereiste dat deze gelijk is aan de kwaliteit, die van een deskundig, goed en zorgvuldig handelend vakgenoot, onder gelijksoortige omstandigheden, bij een normale wijze van vakuitoefening, mag worden verwacht.

13.3. Opdrachtnemer zal zijn prestaties goed en zorgvuldig en naar beste kunnen en wetenschap leveren, en zal de belangen van Den Haag naar zijn beste weten behartigen.

13.4. Voor zover een opdracht (mede) bemiddeling of advies omvat en Opdrachtnemer enig direct of indirect belang heeft of zou kunnen hebben bij overeenkomsten die Den Haag naar aanleiding van de bemiddeling of het advies zouden kunnen aangaan is Opdrachtnemer verplicht dat belang vóór het aangaan van de Overeenkomst (dan wel, indien het belang later ontstaat, terstond na het ontstaan ervan) schriftelijk aan Den Haag te melden. Bij gebreke hiervan heeft Opdrachtnemer geen aanspraak op de overeengekomen honorering, tenzij Den Haag schriftelijk te kennen heeft gegeven geen bezwaar te hebben tegen het bestaan van dat belang.

13.5. Voor zover het Europees recht in het concrete geval deze voorwaarden toestaat:

1. garandeert Opdrachtnemer dat zijn prestaties voldoen aan alle daarvoor geldende Europese en Nederlandse kwaliteits- en veiligheidsnormen, hieronder begrepen de normen opgesteld door CEN, ETSI, CENELEC en de NEN-normen opgesteld door het Nederlands Normalisatie Instituut;

2. levert Opdrachtnemer die goederen die kunnen worden geleverd onder KOMO-garantiecertificaat of -keurmerk of met CE-markering, onder dit garantiecertificaat of -keur of met deze markering.

14. INTELLECTUELE EIGENDOM EN BEPERKTE RECHTEN

14.1. Opdrachtnemer garandeert dat de Prestatie en het normaal benutten daarvan, een en ander in de ruimste zin des woords, vrij is van van enig (aan derden toekomend) octrooi-, auteurs-, merk-, modelrecht of overige bijzondere lasten en beperkingen, met dien verstande dat aan Den Haag te allen tijde de gebruiksrechten in de meest ruime zin des woords toekomen, daaronder begrepen elke vorm van bewerken, vermenigvuldigen en openbaar maken, ook zonder bronvermelding.

14.2. Opdrachtnemer vrijwaart Den Haag ter zake van aanspraken van derden op hierboven genoemde intellectuele en beperkte rechten.

15. OVERMACHT

15.1. Onder overmacht in de zin van art. 6:75 BW wordt in elk geval niet verstaan: gebrek aan (voldoende gekwalificeerd) personeel, stakingen, ziekte van personeel, verlate aanlevering of ongeschiktheid van benodigheden voor de uitvoering van de Prestatie, liquiditeits- of solvabiliteitsproblemen aan de zijde van de Opdrachtnemer of tekortkomingen door derden.

15.2. Indien één van de Partijen gedurende een periode van 30 (dertig) dagen ten gevolge van overmacht zijn verplichtingen op grond van de overeenkomst niet kan nakomen c.q. hierin te kort schiet of zodra redelijkerwijs vast is komen te staan dat de overmachtperiode minimaal 30 (dertig) dagen zal aanhouden, heeft de andere partij het recht om door middel van een aangetekend schrijven de overeenkomst met onmiddellijke ingang te ontbinden, zonder dat daartoe enig recht op schadevergoeding zal ontstaan.

16. AANSPRAKELIJKHEID

16.1. De contractuele en wettelijke aansprakelijkheid van Opdrachtnemer met betrekking tot de levering van goederen is niet beperkt, tenzij anders is overeengekomen.

16.2 De contractuele en wettelijke aansprakelijkheid van Opdrachtnemer met betrekking tot een overeenkomst tot dienstverlening die geen duurovereenkomst is, is de aansprakelijkheid van de Opdrachtgever beperkt tot maximaal de waarde van de opdracht exclusief BTW. In geval van een overeenkomst tot dienstverlening die een duurovereenkomst is, is de maximale aansprakelijkheid gelijk aan de geschatte gemiddelde waarde van een contractsjaar. Deze beperking van de aansprakelijkheid komt te vervallen in geval van opzet, grove schuld, bewuste roekeloosheid en/of schending van intellectuele eigendomsrechten aan de zijde van Opdrachtnemer of diens personeel.

16.3. Een overeengekomen beperking van de aansprakelijkheid van Opdrachtnemer (het vorige lid daaronder begrepen) geldt niet voor zover Opdrachtnemer op zijn beurt verhaal heeft op derden, verzekeraars daaronder begrepen. Voor zover Opdrachtnemer op deze grond aansprakelijk is kan hij aan zijn schadevergoedingsplicht voldoen door overdracht van de desbetreffende vordering(en).

16.4. In geval Opdrachtnemer personeel heeft gedetacheerd bij Den Haag, is Opdrachtnemer aansprakelijk voor schade veroorzaakt door het gedetacheerde personeel tenzij de schade is ontstaan door het opvolgen van aanwijzingen van Den Haag.

16.5. Indien een boetebeding is overeengekomen geldt dit onverminderd het recht van Den Haag op vervangende en aanvullende schadevergoeding, nakoming en ontbinding.

17. BETALING

17.1. Den Haag betaalt de op basis van de Overeenkomst verschuldigde bedragen binnen 30 dagen na ontvangst van de factuur, tenzij schriftelijk een andere betaaltermijn is overeengekomen.

17.2. Betaling door Den Haag vindt alleen plaats op basis van een door Opdrachtnemer deugdelijk gespecificeerde factuur. Hierbij moet Opdrachtnemer het door Den Haag gewenste kenmerk (inkoopordernummer) van de Overeenkomst aangeven en de aard en hoeveelheid van de verrichte werkzaamheden en/of geleverde roerende zaken benoemen. Daarnaast kan Den Haag andere gegevens aan Opdrachtnemer vragen, waaronder een prestatieverklaring.

17.3. Opdrachtnemer verzendt de factuur naar het door Den Haag aangegeven factuuradres.

17.4. Indien Den Haag te kennen geeft dat zij facturen digitaal wenst te ontvangen (e-facturatie), zal Opdrachtnemer hier onverwijld aan meewerken.

17.5. Den Haag kan de betaling van een factuur of een deel daarvan opschorten bij ondeugdelijkheid of redelijke twijfel omtrent de juistheid van de betreffende factuur. Dit geeft echter niet het recht aan Opdrachtnemer zijn werkzaamheden op te schorten dan wel te beëindigen.

17.6. Den Haag kan op grond van de Overeenkomst verschuldigde bedragen verrekenen met andere bedragen die Opdrachtnemer aan Den Haag is verschuldigd. Aan Opdrachtnemer komt het recht tot verrekening niet toe.

17.7. Betaling door Den Haag houdt op geen enkele wijze afstand van enig recht in.

17.8. Onverminderd het bepaalde in de artt. 436, 479 en 720 Rv is het Opdrachtnemer niet toegestaan om conservatoir beslag onder de gemeente of conservatoir derdenbeslag ten laste van de gemeente te leggen.

18. ONTBINDING

18.1. Opdrachtnemer is pas bevoegd een overeenkomst te ontbinden of de nakoming daarvan op te schorten wanneer deze ontbinding of opschorting onder vermelding van gronden is aangekondigd in een aangetekende brief met ontvangstbevestiging aan de Contactpersoon bij Den Haag waarbij Den Haag in gebreke wordt gesteld en waarin aan Den Haag een redelijke hersteltermijn van minimaal 14 dagen is gegund.

18.2. Onverminderd andere rechten is Den Haag gerechtigd de Overeenkomst geheel of gedeeltelijk met onmiddellijke ingang op te zeggen of te ontbinden dan wel de (verdere) uitvoering van de Prestatie op te schorten indien:

- a. Opdrachtnemer zijn faillissement aanvraagt of in staat van faillissement komt te verkeren;
- b. Opdrachtnemer surséance van betaling aanvraagt of aan hem, al dan niet voorlopig, surséance van betaling is verleend;
- c. op een aanmerkelijk deel van het vermogen van Opdrachtnemer beslag wordt gelegd, ofwel zijn onderneming wordt opgeheven;
- d. door Opdrachtnemer en/of één of meer van zijn leidinggevenden, vertegenwoordigers, ondergeschikten en/of niet-ondergeschikten enig voordeel in welke vorm dan ook is toegezegd, aangeboden of verschaft aan bestuurders, vertegenwoordigers, ondergeschikten en/of niet-ondergeschikten van Den Haag;
- e. een rechterlijke uitspraak Den Haag verbiedt uitvoering te geven aan de Overeenkomst;
- f. Opdrachtnemer niet langer bereid of in staat moet worden geacht de verplichtingen uit de Overeenkomst na te komen.

18.4. Den Haag is gerechtigd de Overeenkomst met Opdrachtnemer te ontbinden indien blijkt dat Opdrachtnemer in het nadeel van Den Haag of van een andere overheidsinstelling prijsafspraken heeft gemaakt of andere delicten heeft begaan die duiden op een ondeugdelijke beroepsmoraliteit.

19. OPZEGGING

19.1. In geval van een Overeenkomst voor onbepaalde tijd hebben Partijen over en weer de bevoegdheid deze Overeenkomst op te zeggen met inachtneming van een minimum opzegtermijn van 3 maanden. Deze opzegging dient per

aangetekend schrijven te geschieden.

19.2. In afwijking van lid 1 kan Den Haag zowel overeenkomsten die zijn aangegaan voor bepaalde tijd als overeenkomsten die zijn aangegaan voor onbepaalde tijd met onmiddellijke ingang bij aangetekend schrijven opzeggen of de (verdere) uitvoering daarvan opschorten, wanneer zij tot en met 6 weken na de dag waarop de uitvoering van de Overeenkomst is aangevangen door een derde schriftelijk aansprakelijk wordt gesteld wegens het feit dat de Overeenkomst in strijd met het aanbestedingsrecht is gesloten of dat de Overeenkomst in strijd met een ander wettelijk voorschrift is gesloten. Opzegging op grond van dit artikellid geeft Opdrachtnemer recht op vergoeding van de kosten die hij ter uitvoering van de Overeenkomst heeft moeten maken.

19.3. In afwijking van lid 1 kan Den Haag zowel Overeenkomsten die zijn aangegaan voor bepaalde tijd als overeenkomsten die zijn aangegaan voor onbepaalde tijd met onmiddellijke ingang bij aangetekend schrijven opzeggen of de (verdere) uitvoering daarvan opschorten, wanneer zij later dan 6 weken na de dag waarop de uitvoering van de Overeenkomst is aangevangen door een derde schriftelijk aansprakelijk wordt gesteld wegens het feit dat de overeenkomst in strijd met het aanbestedingsrecht is gesloten of dat de Overeenkomst in strijd met een ander wettelijk voorschrift is gesloten. Opzegging op grond van dit artikellid geeft Opdrachtnemer recht op vergoeding van de kosten die hij ter uitvoering van de Overeenkomst heeft moeten maken en gederfde winst.

20. VERZEKERING

20.1 Opdrachtnemer verklaart dat hij afdoende is verzekerd en zich afdoende verzekerd houdt voor de uitvoering van de Overeenkomst voor beroepsaansprakelijkheid en andere wettelijke aansprakelijkheden die van toepassing zijn.

20.2 Opdrachtnemer overlegt op verzoek van Den Haag onverwijld een gewaarmerkt afschrift van zijn verzekeringspolis en de bewijzen van premiebetaling van genoemde verzekeringen over.

20.3 Opdrachtnemer beëindigt of wijzigt niet zonder schriftelijke toestemming van Den Haag deze verzekeringsovereenkomst(en) dan wel de condities waaronder deze zijn aangegaan.

21. OVERDRAAGBAARHEID

21.1. Vorderingen die Opdrachtnemer op Den Haag heeft zijn niet overdraagbaar of vatbaar voor verpanding, tenzij Den Haag daarvoor schriftelijk toestemming heeft gegeven. Deze toestemming wordt niet op onredelijke gronden geweigerd.

22. RANGREGELING

22.1. In geval van onderlinge onverenigbaarheid geldt dat de bij de Overeenkomst schriftelijk nader overeengekomen voorwaarden boven deze Voorwaarden gaan en dat laagst in rang zijn niet-schriftelijk overeengekomen voorwaarden, ook als deze van de meest recente datum zijn.

22.2 De Opdrachtnemer is op de hoogte van het feit dat Den Haag ook als overheid optreedt en aanvaardt de mogelijke gevolgen voor de Overeenkomst van de uitvoering of uitoefening van de op Den Haag rustende verplichtingen op grond van publiekrechtelijke voorschriften of regelingen.

23. GEHEIMHOUDING

23.1. Opdrachtnemer is verplicht alle informatie en kennis die hij van Den Haag ontvangt of die hij bij de uitvoering van de Overeenkomst opdoet vertrouwelijk te behandelen. Opdrachtnemer zal door hem ingeschakelde werknemers en derden eenzelfde geheimhoudingsplicht opleggen en staat ervoor in dat zij zich aan deze geheimhoudingsplicht houden.

24. AANNEMING VAN WERKEN

24.1. Indien door Den Haag voor de aanneming van een Werk een bestek is opgesteld, zijn deze Voorwaarden niet van toepassing.

24.2. Indien de aanvraag, aanbidding of de Overeenkomst betrekking heeft op de aanneming van een Werk waarvoor geen bestek is opgesteld, zijn van toepassing:

a. de artikelen 1 t/m 5, 13, 14, 17, 19, 21 en 23 t/m 27 van deze Voorwaarden;

b. de Uniforme Administratieve voorwaarden voor de uitvoering van werken 1989 (UAV), met uitzondering van de volgende paragrafen:

paragraaf 14; paragraaf 18, paragraaf 22; paragraaf 40, lid 6; paragraaf 42, lid 2 (voorts wordt bepaald dat de gemeente naast de korting een aanvullende schadevergoeding kan eisen) en paragraaf 45, lid 1 en 2. De wijzigingen van materiaalprijzen, vrachten, lonen en sociale lasten en dergelijke zijn niet verrekenbaar. In geval van strijdigheid tussen de bepalingen van deze Voorwaarden en de bepalingen van de UAV, hebben de bepalingen van deze Voorwaarden voorrang.

25. WET KETENAANSPRAKELIJKHEID

25.1. Indien de Wet Ketenaansprakelijkheid op de Overeenkomst van toepassing is, dient Opdrachtnemer aan alle uit deze wet voortvloeiende verplichtingen te voldoen.

25.2. Den Haag heeft de bevoegdheid om in door haar bepaalde gevallen dat deel van de prijs dat betrekking heeft op loonbelasting en premies niet aan Opdrachtnemer te betalen, maar te voldoen via een G-rekening dan wel rechtstreeks aan de fiscus en de bedrijfsvereniging.

26. TOEPASSELIJK RECHT

26.1. Op een rechtsverhouding waarop deze Voorwaarden toepasselijk zijn, is uitsluitend Nederlands recht van toepassing, met uitsluiting van het Weens Koopverdrag en eventuele andere internationale regelingen inzake koop van roerende lichamelijke zaken voor zover de werking hiervan door Partijen kan worden uitgesloten.

27. BEVOEGDE RECHTER

27.1. Geschillen betreffende de totstandkoming, de uitleg of de uitvoering van Overeenkomsten waarop deze Voorwaarden van toepassing zijn, worden beslecht door de daartoe bevoegde rechter te 's-Gravenhage.

27.2. Het bepaalde in lid 1 geldt niet voor geschillen waarop volgens artikel 24 de UAV van toepassing zijn.

CITEERTITEL

Deze Voorwaarden kunnen worden aangehaald als "Algemene inkoopvoorwaarden gemeente Den Haag 2009".

II. Dat de dienstonderdelen van de gemeente Den Haag deze voorwaarden zullen hanteren bij het aangaan van overeenkomsten met betrekking tot Leveringen, Diensten of Werken, en op alle (rechts)handelingen die daarmee verband houden.

III. Dat dit besluit in werking treedt op 21 december 2009.

Bijlage 5   Inschrijvingsbiljet Variant 1

Bestek nr. 1-402-12, variant 1: alle percelen (1, 2 en 3)

Fondsmanager Stedelijke Ontwikkelingsfondsen
SOFIE (Rotterdam), FRED (Den Haag) en ED (Den Haag)

INSCHRIJVINGSBILJET

De hierna te noemen inschrijver(s):

- A. _____ 1)
gevestigd te _____ 2)
- B. _____ 1)
gevestigd te _____ 2)
- C. _____ 1)
gevestigd te _____ 2)

verklaart (verklaren) zich door ondertekening van dit biljet bereid tot:

Het beheer van de Stedelijke Ontwikkelingsfondsen van de gemeenten
Rotterdam en Den Haag over de periode september 2012 tot en met september
2022

volgens bestek nr. 1-402-12, alle percelen:

SOFIE (Rotterdam), FRED (Den Haag) en ED (Den Haag)

uit te voeren tegen een managementfee uitgedrukt in een gemiddeld % per jaar (het hieruit
resulterende bedrag aan managementfee is exclusief BTW), volgens onderstaande opdeling
per perceel:

Perceel 1 SOFIE (Rotterdam)

<i>Samenstelling managementfee</i>	gem. % over periode 2012 – 2022	
Vaste vergoeding werkzaamheden fondsmanager (% van gestorte UDF fondskapitaal)		%
Vergoeding gerelateerd aan geïnvesteerde fondsmiddelen		%
Vergoeding gerelateerd aan terugvordering van initiele investering		%

Perceel 2 FRED (Den Haag)

<i>Samenstelling managementfee</i>	gem. % over periode 2012 – 2022	
Vaste vergoeding werkzaamheden fondsmanager (% van gestorte UDF fondskapitaal)		%
Vergoeding gerelateerd aan geïnvesteerde fondsmiddelen		%
Vergoeding gerelateerd aan terugvordering van initiele investering		%

Perceel 3 ED (Den Haag)

<i>Samenstelling managementfee</i>	gem. % over periode 2012 – 2022	
Vaste vergoeding werkzaamheden fondsmanager (% van gestorte UDF fondskapitaal)		%
Vergoeding gerelateerd aan geïnvesteerde fondsmiddelen		%
Vergoeding gerelateerd aan terugvordering van initiele investering		%

De inschrijver(s) wijst (wijzen) als gemachtigde om hen voor alle zaken de werkzaamheden betreffende te vertegenwoordigen aan, de hiervoor onder A genoemde inschrijver. 3)
De inschrijver(s) verklaart (verklaren) dat:

deze inschrijving wordt gedaan overeenkomstig de bepalingen van het Besluit Aanbestedingsregels voor Overheidsopdrachten (BAO) en met inachtneming van de bepalingen en gegevens zoals deze zijn omschreven in de aanbestedingsleidraad en de nota van inlichtingen;

Gedaan te _____, de _____ 2012

De inschrijver(s),

- A. _____ (handtekening)
_____ (naam ondertekenaar) 4)
E-mail : _____ (e-mailadres) 5)
- B. _____ (handtekening)
- C. _____ (handtekening)

- 1) Bij een natuurlijke persoon naam en voornamen voluit, bij een rechtspersoon duidelijke en ondubbelzinnige aanduiding.
- 2) Vestigingsplaats, volledig adres en postbusnummer, postcode, telefoonnummer en zonodig provincie en land vermelden.
- 3) Alleen van toepassing indien de inschrijving door twee of meer inschrijvers gezamenlijk geschiedt.
- 4) Naam ondertekenaar in blokletters invullen
- 5) E-mailadres ten behoeve van communicatie omtrent het gunningsvoornemen

Bijlagen: zoals bedoeld in paragraaf 3.1 van de aanbestedingsleidraad

Bijlage 6   Inschrijvingsbiljetten Variant 2

Bestek nr. 1-402-12, variant 2: perceel 1

Fondsmanager Stedelijke Ontwikkelingsfondsen
SOFIE, Rotterdam

INSCHRIJVINGSBILJET

De hierna te noemen inschrijver(s):

- A. _____ 1)
gevestigd te _____ 2)
- B. _____ 1)
gevestigd te _____ 2)
- C. _____ 1)
gevestigd te _____ 2)

verklaart (verklaren) zich door ondertekening van dit biljet bereid tot:

Het beheer van de Stedelijke Ontwikkelingsfondsen van de gemeenten
Rotterdam en Den Haag over de periode september 2012 tot en met september
2022

volgens bestek nr. 1-402-12, Perceel 1, SOFIE Rotterdam

uit te voeren tegen een managementfee uitgedrukt in een gemiddeld % per jaar (het hieruit
resulterende bedrag aan managementfee is exclusief BTW):

<i>Samenstelling managementfee</i>	gem. % over periode 2012 - 2022	
Vaste vergoeding werkzaamheden fondsmanager (% van gestorte UDF fondskapitaal)		%
Vergoeding gerelateerd aan geïnvesteerde fondsmiddelen		%
Vergoeding gerelateerd aan terugvordering van initiële investering		%

De inschrijver(s) wijst (wijzen) als gemachtigde om hen voor alle zaken de werkzaamheden betreffende te vertegenwoordigen aan, de hiervoor onder A genoemde inschrijver. 3)
De inschrijver(s) verklaart (verklaren) dat:

deze inschrijving wordt gedaan overeenkomstig de bepalingen van het Besluit Aanbestedingsregels voor Overheidsopdrachten (BAO) en met inachtneming van de bepalingen en gegevens zoals deze zijn omschreven in de aanbestedingsleidraad en de nota van inlichtingen;

Gedaan te _____, de _____ 2012

De inschrijver(s),

- A. _____(handtekening)
_____(naam ondertekenaar) 4)
E-mail : _____(e-mailadres) 5)
- B. _____(handtekening)
- C. _____(handtekening)

- 1) Bij een natuurlijke persoon naam en voornamen voluit, bij een rechtspersoon duidelijke en ondubbelzinnige aanduiding.
- 2) Vestigingsplaats, volledig adres en postbusnummer, postcode, telefoonnummer en zonodig provincie en land vermelden.
- 3) Alleen van toepassing indien de inschrijving door twee of meer inschrijvers gezamenlijk geschiedt.
- 4) Naam ondertekenaar in blokletters invullen
- 5) E-mailadres ten behoeve van communicatie omtrent het gunningsvoornemen

Bijlagen: zoals bedoeld in paragraaf 3.1 van de aanbestedingsleidraad

Bestek nr. 1-402-12, variant 2: perceel 2

Fondsmanager Stedelijke Ontwikkelingsfondsen
FRED, Den Haag

INSCHRIJVINGSBILJET

De hierna te noemen inschrijver(s):

- A. _____ 1)
gevestigd te _____ 2)
- B. _____ 1)
gevestigd te _____ 2)
- C. _____ 1)
gevestigd te _____ 2)

verklaart (verklaren) zich door ondertekening van dit biljet bereid tot:

Het beheer van de Stedelijke Ontwikkelingsfondsen van de gemeenten
Rotterdam en Den Haag over de periode september 2012 tot en met september
2022

volgens bestek nr. 1-402-12, Perceel 2, FRED Den Haag

uit te voeren tegen een managementfee uitgedrukt in een gemiddeld % per jaar (het hieruit
resulterende bedrag aan managementfee is exclusief BTW):

<i>Samenstelling managementfee</i>	gem. % over periode 2012 – 2022	
Vaste vergoeding werkzaamheden fondsmanager (% van gestorte UDF fondskapitaal)		%
Vergoeding gerelateerd aan geïnvesteerde fondsmiddelen		%
Vergoeding gerelateerd aan terugvordering van initiële investering		%

De inschrijver(s) wijst (wijzen) als gemachtigde om hen voor alle zaken de werkzaamheden betreffende te vertegenwoordigen aan, de hiervoor onder A genoemde inschrijver. 3)
De inschrijver(s) verklaart (verklaren) dat:

deze inschrijving wordt gedaan overeenkomstig de bepalingen van het Besluit Aanbestedingsregels voor Overheidsopdrachten (BAO) en met inachtneming van de bepalingen en gegevens zoals deze zijn omschreven in de aanbestedingsleidraad en de nota van inlichtingen;

Gedaan te _____, de _____ 2012

De inschrijver(s),

- A. _____(handtekening)
_____(naam ondertekenaar) 4)
E-mail : _____(e-mailadres) 5)
- B. _____(handtekening)
- C. _____(handtekening)

- 1) Bij een natuurlijke persoon naam en voornamen voluit, bij een rechtspersoon duidelijke en ondubbelzinnige aanduiding.
- 2) Vestigingsplaats, volledig adres en postbusnummer, postcode, telefoonnummer en zonodig provincie en land vermelden.
- 3) Alleen van toepassing indien de inschrijving door twee of meer inschrijvers gezamenlijk geschiedt.
- 4) Naam ondertekenaar in blokletters invullen
- 5) E-mailadres ten behoeve van communicatie omtrent het gunningsvoornemen

Bijlagen: zoals bedoeld in paragraaf 3.1 van de aanbestedingsleidraad

Bestek nr. 1-402-12, variant 2: perceel 3

Fondsmanager Stedelijke Ontwikkelingsfondsen
ED, Den Haag

INSCHRIJVINGSBILJET

De hierna te noemen inschrijver(s):

- A. _____ 1)
Gevestigd te _____ 2)
- B. _____ 1)
Gevestigd te _____ 2)
- C. _____ 1)
Gevestigd te _____ 2)

verklaart (verklaren) zich door ondertekening van dit biljet bereid tot:

Het beheer van de Stedelijke Ontwikkelingsfondsen van de gemeenten
Rotterdam en Den Haag over de periode september 2012 tot en met september
2022

volgens bestek nr. 1-402-12, Perceel 3, ED Den Haag

uit te voeren tegen een managementfee uitgedrukt in een gemiddeld % per jaar (het hieruit
resulterende bedrag aan managementfee is exclusief BTW):

<i>Samenstelling managementfee</i>	gem. % over periode 2012 - 2022	
Vaste vergoeding werkzaamheden fondsmanager (% van gestorte UDF fondskapitaal)		%
Vergoeding gerelateerd aan geïnvesteerde fondsmiddelen		%
Vergoeding gerelateerd aan terugvordering van initiële investering		%

De inschrijver(s) wijst (wijzen) als gemachtigde om hen voor alle zaken de werkzaamheden betreffende te vertegenwoordigen aan, de hiervoor onder A genoemde inschrijver. 3)
De inschrijver(s) verklaart (verklaren) dat:

deze inschrijving wordt gedaan overeenkomstig de bepalingen van het Besluit Aanbestedingsregels voor Overheidsopdrachten (BAO) en met inachtneming van de bepalingen en gegevens zoals deze zijn omschreven in de aanbestedingsleidraad en de nota van inlichtingen;

Gedaan te _____, de _____ 2012

De inschrijver(s),

- A. _____(handtekening)
_____(naam ondertekenaar) 4)
E-mail : _____(e-mailadres) 5)
- B. _____(handtekening)
- C. _____(handtekening)

- 1) Bij een natuurlijke persoon naam en voornamen voluit, bij een rechtspersoon duidelijke en ondubbelzinnige aanduiding.
- 2) Vestigingsplaats, volledig adres en postbusnummer, postcode, telefoonnummer en zonodig provincie en land vermelden.
- 3) Alleen van toepassing indien de inschrijving door twee of meer inschrijvers gezamenlijk geschiedt.
- 4) Naam ondertekenaar in blokletters invullen
- 5) E-mailadres ten behoeve van communicatie omtrent het gunningsvoornemen

Bijlagen: zoals bedoeld in paragraaf 3.1 van de aanbestedingsleidraad

Bijlage 7   Verklaring bestuurder omtrent rechtmatigheid inschrijving

Bijlage 7 Verklaring bestuurder omtrent rechtmatigheid inschrijving

Ter zake van de aanbesteding volgens de openbare procedure van de opdracht met procedurenummer 1-402-12

Ondergetekende verklaart dat de onderhavige aanbidding, niet tot stand is gekomen onder invloed van een overeenkomst, besluit of gedraging in strijd met het Nederlandse of Europese mededingingsrecht.

Aldus naar waarheid opgemaakt op _____ (datum) te _____
(plaats) door _____ (naam en voorletters)
als bestuurder van _____ (naam
bedrijf), die _____ (naam bedrijf) ter
zake van deze inschrijving of aanbidding rechtsgeldig vertegenwoordigt.

Bijlage 8   Eigen verklaring van de inschrijver

Bijlage 8 Eigen verklaring van de inschrijver

EIGEN VERKLARING –

Ondergetekende .....[firmanaam onderneming]
gevestigd te .....[vestigingsplaats onderneming]
verklaart in verband met de aanbesteding van leidraad nr. .... [leidraadnummer],
betreffende .....
.....[leidraadsomschrijving]

1. dat jegens hem bij een onherroepelijk vonnis of arrest geen veroordeling is uitgesproken op grond van de in het Besluit Aanbestedingsregels voor Overheidsopdrachten (BAO) art. 45 lid 1 genoemde artikelen van het Wetboek van Strafrecht, dan wel de overeenkomstige bepalingen in de op hem van toepassing zijnde wet- of regelgeving (van een lidstaat van de Europese Unie)

Paraaf:

.....

2. dat hij niet verkeert in de volgende omstandigheden (zoals genoemd in het BAO artikel 45 lid 3):

a.	een ondernemer die in staat van faillissement of van liquidatie verkeert, wiens werkzaamheden zijn gestaakt, jegens wie een surseance van betaling of een akkoord geldt of die in een andere vergelijkbare toestand verkeert ingevolge een soortgelijke procedure die voorkomt in de op hem van toepassing zijnde wet- of regelgeving (van een lidstaat van de Europese Unie);	Paraaf: .....
b.	een ondernemer wiens faillissement of liquidatie is aangevraagd of tegen wie een procedure van surseance van betaling of akkoord dan wel een andere soortgelijke procedure die voorkomt in de op hem van toepassing zijnde wet- of regelgeving (van een lidstaat van de Europese Unie), aanhangig is gemaakt;	Paraaf: .....
c.	een ondernemer jegens wie een rechterlijke uitspraak met kracht van gewijsde volgens de op hem van toepassing zijnde wet- of regelgeving (van een lidstaat van de Europese Unie) is gedaan, waarbij een delict is vastgesteld dat in strijd is met zijn beroepsgedragsregels;	Paraaf: .....
d.	een ondernemer die in de uitoefening van zijn beroep een ernstige fout heeft begaan, vastgesteld op een grond die de aanbestedende dienst aannemelijk kan maken;	Paraaf: .....
e.	een ondernemer die niet aan zijn verplichtingen heeft voldaan ten aanzien van de betaling van de sociale zekerheidsbijdragen overeenkomstig de wettelijke bepalingen van het land waar hij is gevestigd of van Nederland;	Paraaf: .....
f.	een ondernemer die niet aan zijn verplichtingen heeft voldaan ten aanzien van de betaling van zijn belastingen overeenkomstig de wettelijke bepalingen van het land waar hij is gevestigd of van Nederland;	Paraaf: .....
g.	een ondernemer die zich in ernstige mate schuldig heeft gemaakt aan valse verklaringen bij het verstrekken van de inlichtingen die ingevolge de artikelen 45 tot en met 53 van het BAO, en aanbestedingsprocedures kunnen worden verlangd, of die inlichtingen niet heeft verstrekt.	Paraaf: .....

3. dat (indien van toepassing) zijn onderneming staat ingeschreven in het beroeps- / handelsregister van de Kamer van Koophandel, danwel het overeenkomstige register volgens de voorschriften van de lidstaat waar hij is gevestigd. Kamer van Koophandel

te ..... [vestigingsplaats KvK]

beroeps- / handelsregisternummer .....

4. dat zijn onderneming voor elke voor het werk in te schakelen onderaannemer de verplichting aanvaardt, een door betreffende onderaannemer ingevulde en ondertekende verklaring-“R” (ex artikel 4) over te leggen;

Paraaf:

.....

Aldus opgemaakt de [dd-mm-jj]

Ondertekening voor de geparafeerde onderdelen: [handtekening]

Te [plaats] .....

Naam ondertekenaar:

.....

Bijlage 9   Model beschrijving referentieproject

Bijlage 9 Model beschrijving referentieprojecten

Ter zake van de aanbesteding volgens de openbare procedure van de overeenkomst met
procedurenummer 1-402-12

(in te vullen per referentieproject)

Ten aanzien van elk gewenst op te geven referentieproject dient dit model volledig, in bijgaande
volgorde en naar waarheid te worden ingevuld. De toelichting dient per referentieproject maximaal 2
pagina's groot te zijn. Het aantal pagina's is inclusief dit model , maar exclusief de
tevredenheidsverklaring.

1. Naam van het revolverend fonds
2. Naam en contactgegevens van de opdrachtgever
3. Looptijd van het revolverend fonds
4. Omvang van het revolverend fonds
5. Gerealiseerde managementfee door inschrijver, voorzien van vermelding van het tijdvak binnen
de periode 2006 t/m 2011 waarover deze managementfee gerealiseerd is.
6. Toelichting waarom juist dit referentieproject toepasselijk is op de opgave, met aandacht voor de
genoemde aspecten bij de minimumeisen.

Verklaring inzake goede uitvoering van de dienstverlening afgegeven door de opdrachtgever bij het
projectblad toevoegen (indien mogelijk).

Aldus naar waarheid opgemaakt op .....(datum)

te .....(plaats)

Door.....(rechtsgeldig vertegenwoordiger)

van.....(bedrijf)

Bijlage 10   Indeling van een businessplan

Bijlage 10   Indeling van een businessplan

Als onderdeel van dit proces zijn kandidaten verplicht per stedelijk ontwikkelingsfonds (UDF) een business plan in te dienen dat in overeenstemming is met de Uitvoeringsbepalingen van Verordening (EC) Nr 1828/2006 art 43 en 46). In het businessplan dient onder meer aandacht te worden besteed aan de volgende elementen:

A. Governance/juridische structuur

Ten behoeve van de organisatie en de juridische structuur van de fondsen is in bijlage 19 (en 20 voor engelstalige versie) als uitkomst van een evaluatiestudie in opdracht van de Europese Investeringsbank een voorgestelde juridische structuur opgenomen. Van de inschrijver wordt verwacht dat hij deze omarmt en nader beschrijft:

- De wijze waarop inschrijver het eigendom, de organisatie en het bestuur van het UDF zou willen vormgeven, waarbij wordt vermeld welke implementatiestappen daarvoor doorlopen dienen te worden.
- De wijze waarop wordt voorzien in professionalisme, competentie en onafhankelijkheid van het fondsmanagement, waarbij de ervaring en aanpak van het werken met het voorgestelde team (en indien van toepassing met onderaannemers / leden van de combinatie) wordt beschreven.
- Van de inschrijver wordt expliciet gevraagd of deze ervaring heeft met de Europese structuurfondsen, in het bijzonder het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) en de actuele van toepassing zijnde wet- en regelgeving. Indien geen sprake is van een dergelijke ervaring, wordt inschrijver gevraagd aan te geven hoe zij gaat voorzien in deze benodigde specifieke kennis, bijvoorbeeld via inhuur van expertise, of door zelf te investeren in kennis in deze.
- De wijze waarop wordt voorzien in adequate en geschikte interne controle-, accounting- en rapportageprocedures.

B. Investeringsstrategie

De investeerders in de fondsen zijn voornemens om samen met de bestuurders van de fondsen voor ieder afzonderlijk fonds een investeringsstrategie vast te stellen. In de investeringsstrategie wordt het beleid van de fondsen bepaald, waarbij de aansluiting op de integrale stedelijke ontwikkelingsplannen en de aansluiting op de prioriteiten zoals aangegeven in het Operationeel programma Kansen voor West, het Uitvoeringsprogramma Kansen voor Rotterdam en het Uitvoeringsprogramma Kansen voor Den Haag. De investeringsstrategie bevat de concrete doelen en resultaten (in termen van IRR en ERR) alsmede de periode waarbinnen deze doelen en resultaten worden bereikt. Daarnaast handelt de investeringsstrategie onder meer over de doelgroepen, het beoogde financiële instrumentarium, rol en taken van de fondsmanager, adviesraad en investeringscomité en het geografische gebied waar de activiteiten worden uitgevoerd.

- De inschrijver dient per UDF zijn visie uit te werken aangaande het investeringsbeleid van betrokken UDF en de keuze van het gebruik van financieringsinstrumenten (zie ook detaillering gunningcriteria in bijlage 15).
- Het beleid van het UDF met betrekking tot terugtrekking van investeringen uit stedelijke ontwikkelingsprojecten (exit strategie);
- De wijze waarop is voorzien op welke wijze het UDF kan worden beëindigd ('winding up provisions'), daaronder inbegrepen het hernieuwde gebruik van middelen die vanuit investeringen terugvloeien naar de UDF en de middelen die resteren na het afwikkelen van eventuele garantieverplichtingen - een en ander voor zover het middelen betreft die vanuit het Uitvoeringsprogramma Kansen voor Rotterdam dan wel het Uitvoeringsprogramma Kansen voor Den Haag beschikbaar zijn gesteld.

- Aan te geven wat naar verwachting voor ieder afzonderlijk UDF het risico is op uitval van middelen waardoor middelen niet zullen revolveren. Daarbij is van belang dat inschrijver aangeeft welke activiteiten door hem zullen worden ondernomen om de kans op uitval te minimaliseren.
- Ter onderbouwing van de ervaring met het beheer van revolverende fondsen geeft de Inschrijver met behulp van het format in bijlage 9 maximaal twee referenties van projecten waarbij inschrijver verantwoordelijk was voor het fondsbeheer.

C. (Additionele) financiering

De Fondsmanager wordt gestimuleerd de private hefboomwerking van de publieke middelen op fonds- en/of projectniveau te vergroten. De inbreng van additioneel (privaat) fondskapitaal kan onder meer geschieden door de eventuele toetreding van fondsparticipanten in de CV's of door een bijdrage aan de middelen van de fondsen door de inschrijver zelf.

- De inschrijver wordt verzocht per UDF zijn visie te geven op de wijze waarop de hefboomwerking door de inbreng van additioneel privaat fondskapitaal kan worden gemaximaliseerd waarbij een goed evenwicht tussen IRR en ERR in acht wordt genomen.
- Aan te geven of en zo ja de mate waarin de inschrijver voornemens is zelf te investeren in een of meerdere UDF's dan wel projecten die vanuit deze UDF's (mede) worden gefinancierd.
- Te specificeren voor elk jaar van de looptijd van de overeenkomst hoeveel additionele financiering naar verwachting wordt aangetrokken.

D. Management Fee

Een belangrijk onderdeel van het operationele budget van een fonds wordt gevormd door de management fee. Primair is inzicht in de omvang en opbouw van de management fee van belang. Daarbij is essentieel dat de inschrijver aangeeft op welke wijze - de voorgestelde management fee structuur de fondsmanager stimuleert om niet alleen tijdig en efficiënt in stedelijke ontwikkelingsprojecten te investeren maar ook om terugbetalingen van uitgezette middelen te bespoedigen.

- Een gedetailleerde berekening van de management fee waarbij vier onderdelen worden onderscheiden:
  - a. Een vaste vergoeding voor de werkzaamheden van de fondsmanager. De inschrijver dient per perceel opgave te doen van de vaste gemiddelde jaarlijkse vergoeding voor de werkzaamheden van de fondsmanager, gebaseerd op een percentage van de fondsomvang (gestorte kapitaal) van het betreffende perceel. Daarbij dient de inschrijver tevens opgave te doen van de verschillende werkzaamheden waaruit deze vaste component bestaat.
  - b. Een vergoeding op basis van een percentage van de omvang van de tijdig uit te zetten middelen (prestatiecomponent). De inschrijver dient per perceel opgave te doen (als percentage van de fondsomvang en absoluut) van de gemiddelde omvang van middelen die jaarlijks zullen worden geïnvesteerd in projecten.
  - c. Een vergoeding op basis van een percentage van de omvang van de middelen die revolveren (prestatiecomponent). De inschrijver dient per perceel opgave te doen (als percentage van de geïnvesteerde middelen en absoluut) van de gemiddelde omvang van de geïnvesteerde middelen die jaarlijks zullen revolveren (in de looptijd van de overeenkomst).
  - d. Tot slot, inschrijvers op variant 1 worden geacht een efficiencyvoordeel te kunnen realiseren. Deze inschrijvers worden gevraagd aan te geven hoe groot deze efficiencykorting – uitgedrukt in een percentage – is.

Bijlage 11   Model concernverklaring

Bijlage 11   Concernverklaring

Ter zake van de aanbesteding volgens de openbare procedure met procedurenummer 1-402-12

Hierbij verklaren ondergetekenden dat de hieronder vermelde onderneming/holding* zich namens de inschrijver bij gunning van de overeenkomst volledig en onvoorwaardelijk garant stelt voor de nakoming van de verplichtingen die uit de af te sluiten overeenkomst voortvloeien.

Ondergetekende verklaart daarenboven dat de hieronder vermelde onderneming/holding * zich namens de inschrijver bij gunning van de overeenkomst volledig en onvoorwaardelijk garant stelt voor de uit de rechtshandelingen van de inschrijver voortvloeiende schulden (in geval van een holding, conform het bepaalde in artikel 2:403 sub f BW)

Onderneming/Holding *:

Naam:.....

Functie:.....

Bedrijf:.....

Handtekening:.....

Datum:.....

Inschrijver:

Naam:.....

Functie:.....

Bedrijf:.....

Handtekening:.....

Datum:.....

* doorstrepen wat niet van toepassing is

Bijlage 12   Model combinatieverklaring

Bijlage 12   Model combinatieverklaring

Ter zake van de aanbesteding volgens de openbare procedure met procedurenummer 1-402-12

Hierbij verklaren ondergetekenden dat bij gunning aan de Combinatie, de Combinanten gezamenlijk en hoofdelijk aansprakelijk zijn voor alle uit de Overeenkomst voortvloeiende verplichtingen.

.....[naam bedrijf] treedt op als
gevolmachtigde van de Combinatie en zal als enige aanspreekpunt voor de Opdrachtgever optreden.

Deelnemers Combinatie:

Naam:

Functie:

Bedrijf:

Handtekening

Datum:

Deze combinant zal de volgende werkzaamheden voor haar rekening nemen

.....
.....

Naam:

Functie:

Bedrijf:

Handtekening

Datum:

Deze combinant zal de volgende werkzaamheden voor haar rekening nemen

.....
.....

Naam:

Functie:

Bedrijf:

Handtekening

Datum:

Deze combinant zal de volgende werkzaamheden voor haar rekening nemen

.....
.....

Etc.

Bijlage 13   Model Beschikkingsverklaring

Bijlage 13   Model Beschikkingsverklaring

Ter zake van de aanbesteding volgens de openbare procedure met procedurenummer 1-402-12

Ondergetekenden:

I [*bedrijfsnaam inschrijver*] (inschrijver), statutair gevestigd te [...], kantoorhoudende te [...], ingeschreven bij de Kamer van Koophandel te [...] onder nummer [...], te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door [*naam vertegenwoordiger*], in zijn hoedanigheid van [*invullen functie*]

en

II [*bedrijfsnaam onderaannemer*] (onderaannemer), statutair gevestigd te [...], kantoorhoudende te [...], ingeschreven bij de Kamer van Koophandel te [...] onder nummer [...], te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door [*naam vertegenwoordiger*], in zijn hoedanigheid van [*invullen functie*]

verklaren hiermee in het kader van de deelname van [*naam inschrijver*] aan de openbare procedure inzake het project Fondsmanager Stedelijke Ontwikkelingsfondsen, als volgt:

- [*naam inschrijver*] beroept zich, ten einde te voldoen aan de ervaringseisen op de ervaring, kennis, knowhow en middelen van [*naam onderaannemer*]
- [*naam inschrijver*] kan daadwerkelijk en onherroepelijk beschikken over de voor de uitvoering van de overeenkomst noodzakelijke middelen van [*naam onderaannemer*]
- [*naam inschrijver*] zal de betreffende ervaring, kennis, knowhow en middelen van [*naam onderaannemer*] daadwerkelijk inzetten ten behoeve van de uitvoering van het onderhavige project
- [*naam onderaannemer*] zal ook daadwerkelijk de werkzaamheden uitvoeren

Ondertekend te [*plaats*] op [*datum*]

[inschrijver]

[onderaannemer]

Bijlage 14   Model beschikkingsverklaring moeder- of zustermaatschappij

Bijlage 14   Model beschikingsverklaring moeder- of zustermaatschappij

Ter zake van de aanbesteding volgens de openbare procedure met procedurenummer 1-402-12

Hierbij verklaren ondergetekenden dat de hieronder vermelde onderneming/holding* zich namens de inschrijver bij gunning van de overeenkomst volledig en onvoorwaardelijk garant stelt voor de nakoming van de verplichtingen die uit de af te sluiten overeenkomst voortvloeien.

In dit kader zal de onderneming/holding aan inschrijver al het voor de goede uitvoering van de overeenkomst benodigde personeel, eigen materieel, technische uitrusting, knowhow, deskundigheid en overige middelen ter beschikking stellen.

De door de onderneming/holding beschikbaar gestelde middelen zullen door inschrijver daadwerkelijk worden ingezet ten behoeve van de uitvoering van de overeenkomst.

Onderneming/Holding*:

Naam:.....

Functie:.....

Bedrijf:.....

Handtekening:.....

Datum:.....

Inschrijver:

Naam:.....

Functie:.....

Bedrijf:.....

Handtekening:.....

Datum:.....

* doorstrepen wat niet van toepassing is

Bijlage 15   Gunningscriteria

Bijlage 15   Gunningscriteria

De Inschrijvingen zullen per perceel beoordeeld worden op basis van de criteria die hierna worden beschreven.

criterium	Beschrijving en toetsingcriteria	Maximum score voor deze sectie
1.Governance en juridische structuur	<p>De voorgestelde juridische structuur van de fondsen is beschreven in Bijlage 3.</p> <p>Manager stedelijk ontwikkelingsfonds (50%): De Inschrijver zal het management team beschrijven dat wordt samengesteld en ter beschikking staat om de doelstellingen van de stedelijke ontwikkelingsfondsen te behalen. Inschrijvers dienen de volgende documenten te overleggen:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Een structuur diagram/tabel, die de rollen en verantwoordelijkheden weergeeft van afzonderlijke teamleden waarbij inbegrepen de hoeveelheid tijd die zij aan de stedelijke ontwikkelingsfondsen zullen besteden (bijvoorbeeld deal-sourcing, onderhandelingen, monitoring, back-office, relatiemanagement met de steden Rotterdam en Den Haag); ▪ Per teamlid 1 pagina Curriculum Vitae van betrokken werknemers van de inschrijver (inclusief eventuele onderaannemers en/of adviseurs), welke de relevante ervaring en competenties met betrekking tot fondsmanagement weergeeft meer specifiek op het gebied van stedelijke herontwikkeling en de energiesector. Deze cv's zouden onder andere competenties op het vlak van deal sourcing, onderhandelingen, monitoring en back-office vaardigheden moeten weergeven. <p>Risico management, besturing en rapportage procedures (40%):</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Een beschrijving van de processen van de fondsmanager rondom besluitvorming, monitoring/rapportering en controle/risico management; ▪ Waar van toepassing, het proces dat geïmplementeerd zal worden om eventuele belangenconflicten te managen tussen de stedelijke ontwikkelingsfondsen en andere vergelijkbare investeringen welke gemanaged worden door de Inschrijver. ▪ Voorstellen voor het waarborgen van de continuïteit. Deze voorstellen dienen onder meer te handelen over de rechten van de investeerders in het geval de betrokken medewerkers niet in de mogelijkheid zijn een significant gedeelte van hun tijd te besteden aan de activiteiten van de fondsen; ▪ Indien van toepassing, elk commitment dat het managementteam jegens de fondsen maakt, hoe dit zal worden gestructureerd en geoperationaliseerd. <p>Ontbindingsvoorwaarden (10%): De ontbindings, beëindiging en / of andere voorwaarden welke van toepassing zullen zijn bij beëindiging van de werkzaamheden door de manager van de fondsen. De Inschrijver zal ook aangeven onder welke omstandigheden de fondsmanager en / of de Steden en andere investeerders contracten met de fondsen kunnen beëindigen.</p> <p>Beoordelingsregel: Inschrijvingen zullen een hogere score krijgen indien zij het volgende aantonen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De relevante ervaring en tijdsbesteding van de voorgestelde teamleden; en - De professionaliteit, onafhankelijkheid, betrouwbaarheid en geloofwaardigheid van het voorgestelde raamwerk voor het management van de investeringen en risico's waarbinnen de fondsmanager zal opereren; - Robuuste ontbindingsvoorwaarden. 	30

<p>2. Investeringsstrategie en financiële modellen</p>	<p>De inschrijver dient de investeringsstrategie van de fondsen te beschrijven (1 investeringsstrategie voor ieder afzonderlijk fonds). Onder meer de volgende elementen moeten daarin worden beschreven:</p> <p>Identificatie en pre-screenen van stedelijke ontwikkelingsprojecten (40%): De voorgestelde werkwijze van de inschrijver om subsidiabele stedelijke ontwikkelingsprojecten te identificeren. Daarbij dienen onder meer de volgende aspecten aan de orde te worden gesteld: De wijze waarop contacten met publieke en private belanghebbenden worden gemanaged, inclusief een bewezen goede relatie met de steden Rotterdam en Den Haag en andere organen die projecten aanleveren zoals projectontwikkelaars, woningbouwverenigingen en project "Special Purpose Vehicles" met betrekking tot de identificatie en financiering van stedelijke ontwikkelingsprojecten;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Het investeringsproces die de inschrijver zal toepassen om te verzekeren dat de middelen van de fondsen ten goede komen aan stedelijke en (duurzame energie) projecten met voldoende Subsidiabele Uitgaven en daarnaast de meeste veelbelovende investeringskansen bieden. <p>Inschrijvers moeten de volgende zaken beschrijven:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. De belangrijkste stappen/parameters die gebruikt gaan worden om de stedelijke ontwikkelingsprojecten te beoordelen in Rotterdam en Den Haag¹; b. De individuele rollen die leden van de management teams van de fondsen zullen hebben (inschrijvers kunnen refereren naar hun antwoord in het eerste, hierboven genoemde punt. <ul style="list-style-type: none"> ▪ Gezien het overzicht van de projecten/projecttypen, dient de fondsmanager inzicht te geven zover als dat naar alle redelijkheid mogelijk is welke opbrengsten dit type projecten zal genereren in de context van het investeringsproces / parameters / impact/output indicatoren. Inschrijvers worden aangemoedigd om 'quick-wins' te laten zien, projecten die in een gevorderd ontwikkelingsstadium zijn en klaar zijn om uitgevoerd te worden, daarbij gebruik makend van een investering door één van de fondsen. ▪ De inschrijver dient de belangrijkste voorwaarden en condities voor investeringen in stedelijke ontwikkelingsprojecten te beschrijven, inclusief een beschrijving van het type financiële instrumenten dat de fondsmanager voor ogen heeft. <p>Impact/Output targets van de fondsen (10%): Inschrijvers dienen hun voorstellen te beschrijven om iedere outputindicator te bereiken of te overschrijden. Dit zou de aannames van de inschrijver moeten reflecteren met betrekking tot de diversificatie van de (projecten binnen de) fondsen en het gebruik van aanvullende financiering.</p> <p>Exit strategieën uit stedelijke ontwikkelingsprojecten(10%): De inschrijver zal beschrijven hoe en wanneer de investeringen terugbetaald zullen worden (rente en de hoofdsom) en een voorstel voor het recyclen van de initiële investering.</p>	<p style="text-align: center; vertical-align: middle;">25</p>
---	--	---

¹ De steden Rotterdam en Den Haag hebben een voorselectie gemaakt van de hoofdzakelijke parameters om projecten te identificeren, en hebben de mogelijkheid om de fondsmanager te ondersteunen met het beoordelen van de sociaal-economische indicatoren. De eindverantwoordelijkheid voor de investeringen blijft bij de fondsmanager.

² Dit kunnen bijvoorbeeld ESCO's en energiebedrijven zijn.

	<p>Financieel model en rendementen (40%): Het voorziene businessplan van de inschrijver, in de vorm van een financieel model, dat voor zover redelijkerwijs mogelijk, de voorgestelde financiële operaties van de fondsen beschrijft. Het financiële model geeft daarbij inzicht in:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. Timing en hoogte van de management fee componenten; b. Timing , vorm en omvang van de cash flows van de stedelijke ontwikkelingsprojecten, inclusief: <ul style="list-style-type: none"> i. Afroepen van middelen tijdens de constructiefase; en ii. Terugbetalingsprofiel gedurende de operationele fase. c. Timing, vorm en omvang van de cash-flows van additionele financiering inclusief afroep- en terugbetalingsprofiel; d. De “cash flow waterfall” die de rangorde van betalingen door de fondsen aan zijn/haar investeerders en de fondsmanager weergeeft ; e. De Internal Rate of Return (IRR) van de investeerder (netto en bruto management fees), zowel op het niveau van de Stedelijke ontwikkelingsprojecten als op fondsniveau. f. De External Rate of Return (ERR) zowel op het niveau van de stedelijke ontwikkelingsprojecten als op fondsniveau. <p>In een begeleidend schrijven bij het financieel model dient de inschrijver de IRR en de ERR te beschrijven die de Steden en verstrekkers van cofinanciering tegemoet kunnen zien voor de totale initiële investering in de fondsen (zie par. 6.8 aanbestedingsleidraad) over de te verwachten looptijd van de fondsen.</p> <p><u>Beoordelingsregel:</u> Inschrijvingen zullen een hogere score krijgen naar de mate waarin zij het volgende aantonen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Een robuust en aannemelijke methodologie voor het identificeren en waarderen van projecten; - Een significante focus op de publieke sector, woningbouwverenigingen, actoren in de energiesector² en belangrijke relaties daartussen; - Een pijplijn van ‘rijpe’ projecten waarin de fondsen kunnen investeren voor het einde van 31 december 2015; - Bewijs dat de voorgestelde investeringsstrategie, inclusief de condities en voorwaarden van de fondsinvesteringen attractief is voor de te bereiken investeringsmarkt; - Een realistische en haalbare tijdlijn waardoor investeringen tijdig kunnen aanvangen; - Een gebalanceerd profiel van investeringen die zorgt voor het bereiken van zo hoog mogelijke Impact/Output doelen - Gelooftwaardigheid van exit strategieën van stedelijke ontwikkelingsprojecten. 	
--	--	--

3. Inbreng van additionele financiering	<p>De inschrijver dient de strategie voor het actief zoeken naar mogelijkheden tot de verschaffing van additionele financiering op fondsniveau en/of stedelijk projectniveau te beschrijven. In deze sectie zal de inschrijver specifiek aangeven:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ De inbreng van private bronnen, omvang en beoogde inzet van additionele financiering (inclusief mogelijke inbreng van de private inschrijver zelf; ▪ Bewijs van de mate waarin potentiële additionele financiering (inclusief welke potentieel verstrekt wordt door de inschrijver zelf) is toegezegd op dit moment, en indien dit nog niet is vastgelegd een door betrokken partijen ondertekende intentieverklaring waaruit het vorenstaande blijkt); ▪ Het beleid met betrekking tot het afroepen van gelden uit fondsen van investeerders en het beleid/procedures op welke wijze om te gaan met de middelen die in de fondsen zitten. Waar van toepassing aangevuld met de diensten van de bank die de middelen gaat beheren. <p><u>Beoordelingsregel:</u> Inschrijvingen zullen een hogere score krijgen naar de mate waarin zij het volgende aantonen:</p> <p>- Robuuste potentiële additionele financiering / fondswervingsvoorstellen, inclusief aantoonbare ondersteuning van de deelnemers uit de private sector, met toezeggingen voor investeringen op fondsniveau reeds bij aanvang.</p>	20
4. Management fees	<p>De inschrijver dient opgave te doen van de benodigde managementfee, waarbij de verschillende prijscomponenten uiteen worden gezet. De inschrijver zal specifiek het niveau van de benodigde managementfee aangeven samen met een uitgebreide beschrijving welke duidelijk aangeeft:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Hoe de managementfee wordt berekend en doorbelast aan de initiële investeerders, verstrekke van additionale financiering aan de fondsen en/of stedelijke ontwikkelingsprojecten (met voorbeeldberekeningen); ▪ (Indien van toepassing) de relaties tussen de onderdelen / componenten van de fee structuur; ▪ Op welke wijze de fee structuur de fondsmanager stimuleert om zowel tijdig als efficiënt in stedelijke ontwikkelingsprojecten te investeren, alsook terugbetalingen te bespoedigen; ▪ Hoe de inschrijver verzekert dat de managementfee geen tegengesteld effect zal hebben op de mogelijkheid van de fondsmanager om additionele investeringen aan te trekken (en daarentegen wel degelijk investeringen stimuleert); ▪ Hoe de feestructuur meerwaarde geeft aan de initiële investeerders. <p><u>Beoordelingsregel:</u> - Een lagere managementfee met significante prestatiegerelateerde elementen zullen een hogere score krijgen onder dit criterium dan hogere fees en / of een voorstel met geen of minimale prestatiegerelateerde elementen. Prestaties hebben, onder meer, de volgende belangrijke elementen: (1) tijdig investeren van fondsmiddelen in Stedelijke ontwikkelingsprojecten; en (2) tijdig terughalen van middelen uit de investeringen.</p>	25

Bijlage 16   Voorwaarden en condities Operationele Overeenkomst

Bijlage 16 Voorwaarden en condities Operationele Overeenkomst

De operationele overeenkomst bevat de voornaamste voorwaarden en condities en de verplichtingen van partijen. Deze hebben onder meer betrekking op de voorwaarden en condities waaronder de MA (in relatie tot UDF SOFIE) en de manager van het Holding Fonds i.o. van de gemeente Den Haag (in relatie tot UDF ED en UDF FRED bereid zijn te investeren in betrokken UDF's. In de Operationele Overeenkomst wordt per UDF onder meer vastgelegd:

- Investeringsstrategie fonds
- Juridische structuur
- Conditie en voorwaarden m.b.t. betrokkenheid private partijen
- Taken en verantwoordelijkheden fondsmanager
- Beloning fondsmanager (Management fee)
- Taken en procedures Adviesraad
- UDF Investeringsproces
- Exit policy
- Treasury management

Het is de bedoeling dat onderdelen van het businessplan verder ontwikkeld zullen worden door de voorkeursinschrijver in samenspraak met de opdrachtgever. Elementen van het businessplan van inschrijver zullen - daar waar nodig - worden verwerkt in de Investeringsstrategie van het fonds. Het Investeringscomité zal de investeringsstrategie definitief vaststellen. Inschrijver en opdrachtgever zullen daarnaast gezamenlijk de definitieve juridische beheersstructuur van het fonds overeen komen.

Voornaamste voorwaarden en condities

No.	Voorwaarde	Details
1	Fonds verenigbaarheid met EU regelgeving en Nationale wetgeving	<p>Het fonds, de fondsmanager en onderaannemers zullen verplicht zijn te voldoen aan de EU Structuurfonds regelgeving, EU Staatsteun regelgeving en alle andere van toepassing zijnde EU regelgeving en nationale wetgeving, regelgeving en richtlijnen (inclusief aanbesteding en milieu- en andere wetgeving waar van toepassing). De EU regelgeving betreft onder andere, maar is niet beperkt tot:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De EU staatssteunregelgeving; - De regels die gelden voor "Grote Projecten" onder (en zoals gedefinieerd in) Verordening 1828/2006 (bevatten onder andere, maar zijn niet beperkt tot goedkeuringseisen en monitoring en rapportage verplichtingen van de Europese Commissie); - De regels die gelden voor publiciteitsmaatregelen onder Artikel 9 van Verordening 1828/2006; - De vereiste om te verzekeren dat geen sprake is van onregelmatigheden (zoals gedefinieerd in Verordening 1083/2006) in relatie tot een investering of een investeerder. <p>Terugbetaling van enige vorm van verlies veroorzaakt door het niet voldoen aan deze wetten, verordeningen en richtlijnen of voorwaarden van de Operationele Overeenkomst kan worden geëist.</p>

2	Instellen adviesraad	<p>De fondsmanager zal een adviesraad voor het stedelijk ontwikkelingsfonds opzetten, in stand houden en verantwoordelijkheid nemen voor de beloningen en uitgaven van de leden. De adviesraad heeft onder meer tot taak om aanbevelingen van de fondsmanager goed te keuren of af te wijzen en te verzekeren dat investeringsbeslissingen worden genomen in lijn met het Operationele overeenkomst (en daarmee de investeringsstrategie van het fonds). De leden van de adviesraad bestaan uit onafhankelijke, voldoende gekwalificeerde en ervaren individuen die alleen in het belang van het stedelijke ontwikkelingsfonds opereren. De adviesraad is samengesteld onder meer uit personen welke door of namens de gemeente Rotterdam (in relatie tot stedelijk ontwikkelingsfonds SOFIE) en/ of de gemeente Den Haag (in relatie tot de stedelijke ontwikkelingsfondsen ED en FRED) worden voorgedragen en personen die door of namens de Commanditaire Vennoten worden voorgedragen. Voordat de Operationele overeenkomst wordt gesloten draagt de fondsmanager de beoogde leden ter goedkeuring voor aan de MA (in relatie tot SOFIE) en de manager van het Holding Fonds (i.o.) van de gemeente Den Haag (in relatie tot ED en FRED).</p> <p>a) Het fonds kan worden verplicht een onafhankelijk lid te benoemen voor de adviesraad als voorwaarde voor de eerste investeringsbeslissing van de fondsmanager. 'Onafhankelijk Lid' betekent een individu die (i) geen werknemer van de fondsmanager is (ii) geen uitvoerende taken uitvoert in relatie tot de business van de fondsmanager (iii) geen rol heeft in relatie tot of verbinding met andere fondsen van de fondsmanager en (iv) professionele ervaring heeft die aanvullend en relevant (zoals bepaald door de fondsmanager) is voor de functies van het adviescommissie van de fondsmanager in relatie tot het fonds.</p> <p>b) In zulke gevallen zal het onafhankelijk lid geacht worden stemrechten te hebben die gelijk zijn aan de stemrechten van alle andere leden van de adviesraad .</p> <p>c) In zulke gevallen zal de fondsmanager geacht worden verantwoordelijkheid te nemen voor de beloning en uitgaven van het onafhankelijke lid.</p>
3	Continuïteit inzet	<p>Het fonds dient te voorzien in de continuïteit van de inzet (op basis van marktconforme standaarden) welke wordt geborgd in de Operationele Overeenkomst en welke gebaseerd is op de toezeggingen aangaande deadlines zoals beschreven in de inschrijving. Zulke bepalingen moeten minimaal leden van het managementteam van het fonds betreffen (inclusief het onafhankelijke lid) als ook "sleutelfiguren" die in de bieding zijn opgenomen en een significante of substantieel deel van hun tijd (gedurende de investeringsperiode) aan het management van het fonds besteden.</p>

4	Financieringsovereenkomst met finale begunstigten	<p>De volgende bepalingen moeten worden opgenomen in de financieringsovereenkomst tussen het fonds en de finale begunstigten die investeren in stedelijke ontwikkelingsprojecten:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Voorwaarde dat de looptijd van de Financieringsovereenkomsten niet de einddatum (vervaldatum) van de Operationele Overeenkomst overschrijdt; b) Het fonds zal het recht hebben (o.b.v. de Financieringsovereenkomst) om elk bedrag terug te vorderen van de finale begunstigde indien zich een onregelmatigheid voordoet (zoals gedefinieerd in Verordening 1083/2006); c) Minimum verplichtingen in relatie tot de finale begunstigten zullen bevatten: <ul style="list-style-type: none"> • Verenigbaarheid met de EU Wet- en Regelgeving en nationale wet- en regelgeving en verplichting om handelingen uit te voeren die nodig kunnen zijn voor de verplichtingen ingevolge deze wet- en regelgeving, alsmede de verplichtingen van de Operationele Overeenkomst; • Verplichting om (op eigen kosten) volledig mee te werken met, en alle benodigde ondersteuning en informatie te bieden aan het fonds, de management autoriteit en andere regelgevende organen indien benodigd om te kunnen voldoen aan alle relevante regelgeving en contractuele verplichtingen in relatie tot de investering of het fonds; • Gebruik van middelen die geïnvesteerd zijn door het fonds overeenkomstig EU Regelgeving en nationale wetgeving en de middelen te gebruiken overeenkomstig de voorwaarden van de Operationele Overeenkomst enkel voor subsidiabele uitgaven; • Verplichting om te publiceren dat middelen ontvangen worden van de EU Structuurfondsen zoals bedoeld in Artikel 8 en 9 van Verordening 1828; • Verplichting om benodigde boekhoudkundige gegevens en bewijsstukken te verzamelen die aantonen dat de geïnvesteerde bedragen gebruikt zijn in overeenstemming met de financieringsovereenkomst (en deze
---	---	--

		<p>overleggen aan het fonds);</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ervoor te zorgen dat alle benodigde autorisaties, vergunningen, goedkeuringen, toestemmingen, resoluties, uitzonderingen, boekingen en registraties (indien zo omschreven) welke de finale begunstigde nodig heeft om een stedelijk project te kunnen uitvoeren beschikbaar zijn, zullen worden bemachtigd of geëffectueerd, en indien nodig, behouden zullen worden of vernieuwd zullen worden; • Verplichting om de vertegenwoordigers van de Commissie, de Europese Rekenkamer, de Management Autoriteit en andere nationale of Europese Instituten of instanties daartoe gemachtigd op basis van toepasbare wetgeving toegang te geven tot de locaties waar de boekhoudkundige gegevens en bewijsstukken worden bewaard ten einde audit en/of controle uit te kunnen oefenen en toestemming te geven voor deze personen om: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Te inspecteren en kopieën te maken van documenten die gerelateerd zijn aan de investering en het gebruik; en ▪ Werknemers van de finale begunstigde te interviewen om mondelinge en/of geschreven toelichting te krijgen van documenten; • Behouden van een geschikte verzekering bij een verzekeraar met een goede reputatie om alle gangbare claims en aansprakelijkheden te dekken; en • Verplichting om beleid te voeren aangaande milieu, duurzaamheid, gezondheid en veiligheid en gelijkwaardigheid welke overeenstemt met de toe te passen wetgeving (en bijkomende richtlijnen) en zulk beleid te behouden en in te voeren ten alle tijde. • De mogelijkheid van toewijzen van de financieringsovereenkomst, aan de Management Autoriteit of haar opvolgers of enig andere entiteit aangewezen door de Management Autoriteit indien het fonds niet naar behoren presteert.
--	--	---

5	Aankondiging van het aangaan van een lening, dan wel het investeren in projecten van finale begunstigden.	<p>Het aankondiging van het aangaan van een lening, dan wel het investeren in projecten van finale begunstigden geschiedt op basis van een overeen te komen standaardformat waarmee de fondsmanager kan aangeven bij de fondsverstrekkers hoeveel fondsmiddelen benodigd zijn voor het aangaan van leningen, dan wel investeren in projecten van finale begunstigden, onder de Operationele overeenkomst.</p> <p>Het format bevat:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Een globale beschrijving van de projecten waarin de fondsmanager wil gaan investeren; b) Een advies van de fondsmanager waarbij wordt meegenomen het advies van de adviesraad aangaande de voorgenomen investeringsbeslissing en de omvang van de af te roepen fondsmiddelen; c) Een verklaring van de fondsmanager met betrekking tot de verenigbaarheid van de voorgenomen investering met de investeringsstrategie van het fonds en het Operationele Programma; d) Een verklaring van de fondsmanager met betrekking tot de subsidiabiliteit van de uitgaven; e) Een verklaring van de fondsmanager met betrekking tot de verenigbaarheid met het staatssteunkader. <p>Het standaardformat wordt voor akkoord voorgelegd aan de fondsverstrekker (holding JESSICA Den Haag voor ED en FRED, MA Rotterdam voor SOFIE) welke de investeringsbeslissing voor advies voor legt aan het Investeringscomité.</p>
---	---	---

6	Verantwoording en rapportage	<p>Het fonds dient de verplichting aan te gaan om:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Een apart boekhoudkundig systeem op te zetten en te onderhouden of het gebruik van een aparte boekingscodes voor uitbetalingen aan finale begunstigden en een audit trail te onderhouden aangaande investeringen (inclusief identificeren van betalingen in overeenstemming met de relevante Prioriteit) in overeenstemming met Artikel 60 en 90 van Verordening 1083/2006 en Artikel 15 van Verordening 1828/2006; b) toe te staan van vertegenwoordigers van de Europese Commissie, de Europese Rekenkamer, de Management Autoriteit en andere nationale of Europese Instituten of instanties daartoe gemachtigd door toepasbare wetgeving om audit- en/of controle activiteiten uit te voeren dat zij toegang hebben tot locaties en documenten van het fonds en de finale begunstigden met het doel de rechtmatigheid en de regelmatigheid te kunnen waarborgen van de Operationele Overeenkomst /financieringsovereenkomst (indien van toepassing). c) Te rapporteren in een excelformaat per kwartaal (maart/juni/ september/december) over de inhoudelijke en financiële prestaties van het fonds (de exacte scope moet nog worden vastgelegd). Deze rapportage is aanvullend op de standaard kwartaalrapportages die opgesteld moeten worden door de fondsmanager voor de investeerders. <p>Alle kosten voor deze activiteiten moeten worden bekostigd uit de management fee.</p>
7	Externe audit	<p>De fondsmanager wordt geacht jaarrekeningen op te laten stellen voor het fonds voor elke boekhoudkundige periode tot 31 december of een andere overeen te komen datum overeenkomstig met de "International Financial Reporting Standards". De fondsmanager dient zulke jaarrekeningen op te laten stellen door een geschikt en internationaal erkend accountants- en auditbedrijf.</p>
8	Investeringsstrategie	<p>Voor aanpassingen in de investeringsstrategie van het fonds wint de fondsmanager via de adviescommissie het advies in van de investeerders (commanditaire vennoten van het fonds in het voorkeursmodel, zie bijlage 3). Een aanpassing van de investeringsstrategie moet ter goedkeuring worden voorgelegd aan het investeringscomité.</p>

9	Publiciteit	De eis om adequate informatievoorziening en publiciteitsactiviteiten te ondernemen in overeenstemming met de bepalingen van de EU Structuurfonds regelgeving inclusief: - - bekend maken aan finale begunstigden dat de projecten waarin geïnvesteerd wordt volledig of deels gefinancierd worden vanuit de EU Structuurfondsen;
10	Toewijzing	Eis dat de Operationele Overeenkomst vrij aanwijsbaar is of toegewezen kan worden door de Steden aan een "Holding Fund" en de eis om samen te werken met de Steden en het "Holding Fund" om deze toewijzing te kunnen effectueren en daarmee samenhangende wijzigingen door te voeren in de voorwaarden van de Operationele Overeenkomst.
11	Verzekering	Verplichting om een geschikte verzekering aan te houden met een wereldwijd erkende verzekeraar, welke professionele dekking geeft voor alle werknemers en adviseurs die aangesteld zijn door de fondsmanager (inclusief het onafhankelijk lid van de adviescommissie).

Bijlage 17   Geografische focus   van de fondsen

Bijlage 17   Geografische focus van de fondsen

Stadshavens OntwikkelingsFonds voor Innovatie & Economie (Rotterdam)

De investeringen uit het stedelijk ontwikkelingsfonds SOFIE richten zich op de realisatie van de ambities van het Stadshavensgebied Rotterdam, met een korte termijn focus op de deelgebieden Merwe-Vierhavens en RDM Heijplaat. Indien er stedelijke projecten worden geïdentificeerd die weliswaar buiten deze geografische focus vallen, maar wel een duidelijk effect hebben op stedelijke ontwikkelingen binnen Stadshavens (zogenaamde grens- of gebiedsoverschrijdende effecten) dan behoren deze in principe ook tot de reikwijdte van SOFIE. De doelstellingen zoals omschreven in de structuurvisie Stadshavens zijn daarbij leidend. Bovenstaande kaart uit deze structuurvisie toont dat Stadshavens veel grens- en/of gebiedsoverschrijdende projecten en effecten kent.

Bijlage 17 Geografische focus van de fondsen

Enkele potentiële locaties Energie fonds Den Haag

Den Haag – ontwikkelgebieden warmtenet

Internationale Zone – Kazernes & ICC

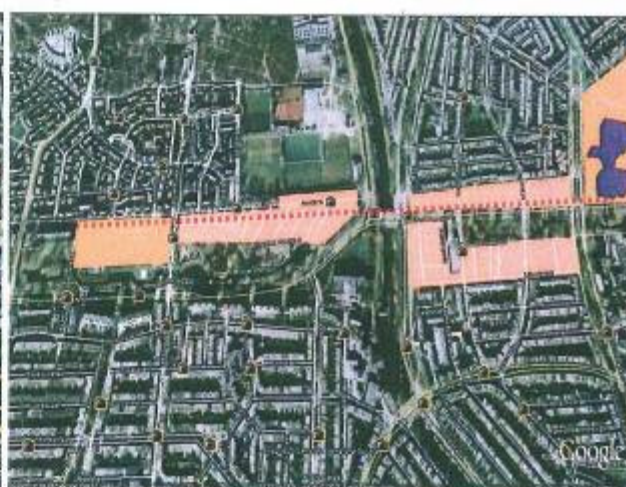
Internationale Zone – World Forumgebied

Binckhorst – Zuid & Noord

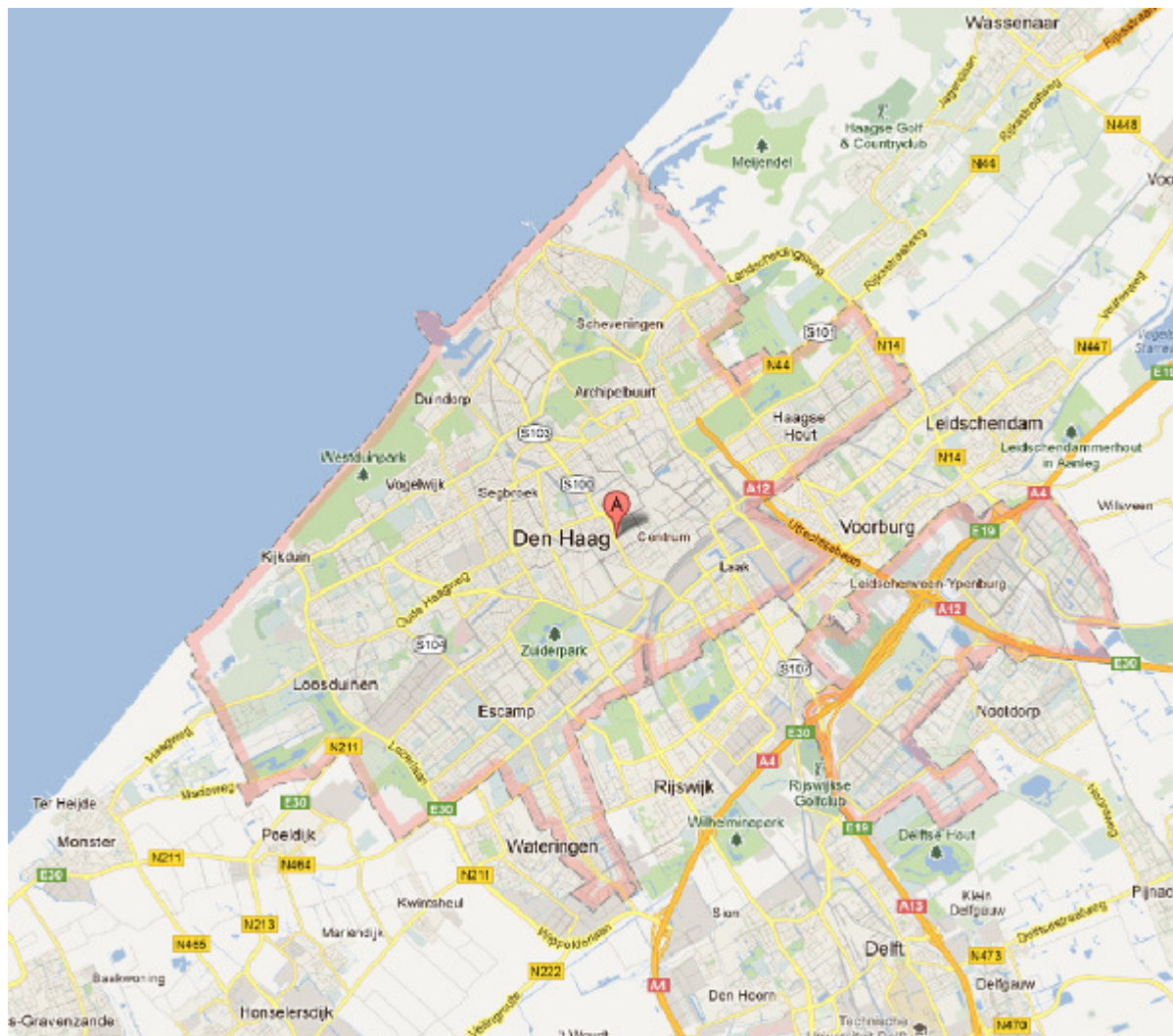
Sportlaan – Bestaande flats olie / gas gestookt

Bijlage 17 Geografische focus van de fondsen

Fonds voor Ruimte en Economie Den Haag

Bijlage 18   Indicatieve lijst van type projecten

Bijlage 18   Indicatieve lijst van type projecten

- **Aan dit overzicht kunnen geen rechten worden ontleend;**
- **De gemiddelde projectomvang bedraagt naar verwachting tussen de 1 en 5 mln. Euro (Totale kosten);**
- **Start van de aanvang van het project voor april 2014;**
- **Committering van projecten uiterlijk 31 december 2015.**

Rotterdam

Stadshavens OntwikkelingsFonds voor Innovatie & Economie (SOFIE)

1. Smart grid

Beschrijving type projecten

Investerings in een smart grid. Het betreft een digitaal ondersteund electriciteitsgrid dat informatie verzamelt en distribueert en daarnaast ook acteert op basis van informatie over het gedrag van alle deelnemers aan het grid (aanbieders en consumenten). Hierdoor wordt de electriciteitsdienstverlening in termen van efficiency, belang, betrouwbaarheid, economie en duurzaamheid verbeterd. Het betrokken gebouw / gebied is daarbij energie neutraal.

2. Toepassingsprojecten in drijvende bouwvormen en duurzame energie

Beschrijving type projecten

De vrijgekomen havenbekkens in Stadshavens lenen zich uitstekend voor proefopstellingen met bijvoorbeeld drijvende bouwvormen en energiewinning uit rivierwater. Voor de Rijnhaven start binnenkort een internationale uitvraag om multifunctionele voorzieningen op het water te vestigen (wonen, werken en ontspannen). De voorzieningen moeten ook beschikbaar zijn voor bewoners van de achterliggende wijken.

De experimenten kunnen bij goed gevolg daarna gevolgd worden door grootschalige toepassing in andere delen van Stadshavens

3. Creatieve sector

Beschrijving type projecten

Bij gebiedsontwikkelingstrajecten kan vanuit de architectuur een belangrijke bijdrage worden geleverd aan het vinden van oplossingen in relatie tot uitdagingen op het vlak van water (Stadshavens is buitendijks gebied), energie (smart grid), grondstoffen, etc. Voor Merwe Vierhavens hebben architecten bijvoorbeeld reeds voorstellen aangedragen voor slimme oplossingen op deze terreinen.

4. Duurzaam /eventueel tijdelijk hergebruik/ placemaking van bestaande panden en delen in het gebied

Beschrijving type projecten (voorbeeld)

Katoenveem is een oud pakhuis (gebouwd rond 1915) en is één van de oudste gebouwen in Merwe Vierhavens. Het is gelegen in de havenmond van de Keilehaven in een gebied dat in de komende tien jaar wordt getransformeerd van havenfuncties naar stedelijke functies. Het pakhuis is in zeer slechte staat van onderhoud; het is echter wel een rijksmonument. Restauratie is noodzakelijk en tegelijkertijd kostbaar vanwege de monumentale status. In eerste instantie zijn bouwtechnische herstelwerkzaamheden nodig. Na deze werkzaamheden is een businesscase haalbaar.

5. Duurzame mobiliteit.

Beschrijving type projecten

Het Stadshavengebied heeft behoefte aan flexibele verbindingen over water. Water is de ideale drager voor flexibel en duurzaam vervoer. Ten behoeve van de waterbus zijn daarom al in de eerste fase van gebiedsontwikkeling halteplaatsen in het gebied aangelegd. Onlangs is de halte Katendrecht geopend en is de dienstregeling verdubbeld naar een halfuursdienst. Afhankelijk van de gebiedsontwikkelingen wordt de dienstregeling verder uitgebreid en komen er nog meer haltes en een terminal bij.

6. Science Tower

Beschrijving type projecten

Projecten waar de lijnen kennis/ gezondheid/ sport/ bedrijvigheid via valorisatie samenkomen. Bijvoorbeeld de vestiging van de Science Tower op het Marconiplein. Deze levert een substantiële bijdrage aan de ontwikkeling van de Medical Delta in combinatie met de ontwikkeling van Hoboken.

DEN HAAG

Fonds Ruimte en Economie Den Haag (FRED)

1. Herontwikkeling winkelcentra

Beschrijving type projecten

Het opwaarderen van slecht functionerende (buurt)winkelcentra door de structuur en de branchering aan passen en de uitstraling te verbeteren. Daartoe bijvoorbeeld door middel van renovatie/ gedeeltelijke nieuwbouw:

- realiseren van grotere winkelunits, kleinschalige bedrijfsruimtes en ruimtes voor zakelijke dienstverlening voor onder meer startende ondernemers;
- herinrichting openbare ruimte.

2. Herontwikkeling binnenstedelijk bedrijventerreinen /realiseren van bedrijfshuisvesting voor startende ondernemers

Beschrijving type projecten

Herstructurering van binnenstedelijk bedrijventerreinen, waardoor het terrein beter gaat functioneren voor de bestaande ondernemers en het tevens aantrekkelijk wordt voor de vestiging van nieuwe bedrijvigheid. Daartoe bijvoorbeeld:

- de verbouw van een bedrijfspand tot bedrijfsverzamelgebouw;
- realisering van kleinschalige bedrijfsunits ten behoeve van innovatieve startende ondernemers;
- (her)inrichting van de openbare ruimte.

Energiefonds Den Haag (ED)

1. Uitbreiding collectieve stadsverwarmingsnet

Beschrijving type projecten

Er wordt naar gestreefd het bestaande collectieve stadsverwarmingsnetwerk zoals dat momenteel in meerdere wijken in Den Haag is aangelegd, verder uit te rollen. Daartoe zijn een aantal ontwikkelgebieden warmtenet aangeduid. Het handelt hierbij om onder andere:

- Internationale Zone-Kazernes & ICC
- Binckhorst – Zuid & Noord
- Centrumgebied

2. Geothermie boringen

Beschrijving type projecten

In Den Haag wordt al volop gebruik gemaakt van geothermie ten behoeve van collectieve stadsverwarming. Op de Binckhorst worden momenteel boringen voorbereid om op een grotere diepte (circa 3 km) warm water (circa 100 graden) aan de aarde te onttrekken.

3. Totale energievoorziening cluster van gebouwen

Beschrijving type projecten

Er zijn meerdere (clusters van) bestaande (kantoor)gebouwen in het centrum van den Haag te onderscheiden, waar wordt gestreefd de totale energievoorziening zo duurzaam mogelijk te laten zijn. Naast duurzaamheid is het streven er ook op gericht de leveringsbetrouwbaarheid te maximaliseren onder een gelijktijdige minimalisering van de kosten. Binnen deze clusters zijn meerdere deelprojecten te onderscheiden.

4. Duurzame centrales voor voeden collectieve warmte- en koudenet

Beschrijving type projecten

De warmte- en (grotendeel nog te realiseren) koudenetten in Den Haag moeten worden 'gevoed'. Geothermie is bijvoorbeeld in relatie tot de warmtenetten een belangrijke bron. Maar er bestaan wellicht mogelijkheden om deze netten met een biomassacentrale – en in geval van koudenetten – een zeecentrale te voeden.

Bijlage 19   Voorgestelde juridische en governance structuur (NL)

JESSICA
JOINT EUROPEAN SUPPORT FOR
SUSTAINABLE INVESTMENT IN CITY
AREAS

***(gezamenlijke Europese steun voor duurzame
investerings in stadsgebieden)***

**De JESSICA-architectuur in
West-Nederland**

EVALUATIEONDERZOEK

maart 2012

Dit document is opgesteld met behulp van financiële steun van de Europese Unie. De hierin uitgedrukte meningen kunnen op geen enkele wijze worden gezien als de officiële mening van de Europese Unie.

I WAT IS JESSICA?

I.1 Het Cohesiebeleid

Het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (**VWEU**) beschouwt de economische, sociale en territoriale samenhang als een gedeelde bevoegdheid van de EU en de lidstaten (Artikel 4 lid 2 onder c VWEU). Titel XVIII VWEU ("Economische, Sociale en Territoriale Samenhang") bevat de basis voor het beleid ter zake, doorgaans genoemd: het cohesiebeleid.

Het cohesiebeleid is een investeringsbeleid met als doelstelling het versterken van de economische, sociale en territoriale samenhang van de EU teneinde haar algehele harmonieuze ontwikkeling te bevorderen (**Cohesiebeleid**). Het doel is met name om de verschillen tussen de verscheidene regio's in de EU en de achterstand van de minst begunstigde regio's te verkleinen. Binnen de betreffende regio's zal bijzondere aandacht worden gegeven aan de plattelandsgebieden, gebieden die een industriële overgang doormaken, en regio's die kampen met ernstige en permanente natuurlijke of demografische belemmeringen (artikel 174 VWEU).

Het Cohesiebeleid wordt uitgevoerd door middel van verschillende mechanismen die zijn vastgelegd in artikelen 175-178 VWEU. Naast de verantwoordelijkheid van de lidstaten om hun economisch beleid te voeren in overeenstemming met de doelstellingen van het Cohesiebeleid, dient ook de EU haar bijdrage te leveren aan deze doelstellingen door middel van haar beleid en maatregelen. Bovendien ondersteunt de EU het Cohesiebeleid met name via de structuurfondsen en het cohesiefonds. Het aan deze fondsen door de EU toegekende budget voor de programmaperiode 2007-2013 bedraagt EUR 348 miljard, wat neerkomt op ongeveer 35% van de totale begroting van de EU.

I.2 De Structuurfondsen

De structuurfondsen die uit hoofde van het Cohesiebeleid steun verlenen zijn het Europees Sociaal Fonds (**ESF**) en het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (**EFRO**) (**Structuurfondsen**). Het doel van het ESF is om de arbeidsmogelijkheden van werknemers in de interne markt te vergroten en zodoende bij te dragen aan de verhoging van de levensstandaard (artikel 162 VWEU). Het doel van het EFRO is om een bijdrage te leveren aan het ongedaan maken van de belangrijkste regionale onevenwichtigheden in de Unie door deel te nemen aan de ontwikkeling en de structurele aanpassing van regio's met een ontwikkelingsachterstand en aan de omschakeling van industriegebieden met afnemende economische activiteit (artikel 176 VWEU). Voor wat betreft de programmaperiode 2007-2013 zijn in totaal ongeveer EUR 1,9 miljard aan Structuurfondsen toegekend aan Nederland.

Een belangrijk kenmerk van de Structuurfondsen is de toepassing van het principe van cofinanciering. Dit houdt in dat bepaalde uitgaven alleen in aanmerking komen voor bijdragen indien deze worden aangevuld met publieke of particuliere middelen en wel in overeenstemming met een door de Europese Commissie (**EC**) bij haar goedkeuringsbesluiten van Operationele Programma's (**OP's**) vastgesteld percentage. Bijgevolg kunnen de momenteel van toepassing zijnde percentages per OP verschillen. Krachtens het nationaal strategisch referentiekader voor Nederland moet voor projecten gericht op het behalen van de doelstellingen inzake regionale concurrentiekracht en werkgelegenheid zoals gedefinieerd door het Cohesiebeleid, het percentage cofinanciering ten minste 50% zijn, terwijl dat voor projecten gericht op het behalen van de doelstelling inzake Europese territoriale samenwerking zoals gedefinieerd door het Cohesiebeleid, ten minste 75% moet zijn.¹

I.3 Gelaagde autoriteit met betrekking tot de toepassing van de Structuurfondsen

Verordening (EG) nr. 1083/2006 van de Raad van 11 juli 2006 houdende algemene bepalingen inzake het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling, het Europees Sociaal Fonds en het Cohesiefonds, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1260/1999 (de **Algemene Verordening**) bevat algemene bepalingen met betrekking tot de Structuurfondsen en het Cohesiefonds en legt onder meer de doelstellingen, geografische subsidiabiliteit van de fondsen, de beginselen van de bijstandsverlening, het financieel kader en de gelaagde autoriteitsstructuur voor de toepassing van de Structuurfondsen vast. De Algemene Verordening is gewijzigd door Verordeningen (EG) 1341/2008 en (EU) 539/2010.

Het beginsel van subsidiariteit heeft tot gevolg dat lidstaten een zekere beoordelingsvrijheid hebben om te bepalen welke projecten in aanmerking kunnen komen voor financiering door de Structuurfondsen. De Algemene Verordening schrijft hierbij een gelaagde autoriteitsstructuur voor.

Artikel 25 van de Algemene Verordening bevat de basis van de gelaagde autoriteitsstructuur. Het schrijft voor dat *“de Raad op het niveau van de Gemeenschap beknopte strategische richtsnoeren inzake economische, sociale en territoriale cohesie vaststelt die een indicatief kader vormen voor de bijstandsverlening van de fondsen, met inachtneming van andere relevante communautaire beleidsgebieden”*. Deze richtsnoeren zijn vastgelegd in de Communautaire Strategische Richtsnoeren inzake Cohesie, waarbij de overkoepelende prioriteiten zijn uiteengezet en een kader is gegeven voor alle maatregelen die door de fondsen voor de huidige programmaperiode (2007-2013) kunnen worden gefinancierd.

De tweede laag is vervat in artikel 27 lid 1 van de Algemene Verordening, dat stelt dat lidstaten “een nationaal strategisch referentiekader zullen indienen dat garandeert dat de bijstand uit de fondsen coherent is met de Communautaire strategische richtsnoeren inzake cohesie, en waarin het verband wordt aangegeven tussen de communautaire prioriteiten enerzijds, en het nationale

---

¹ Ministerie van Economische Zaken, *“Nationaal Strategisch Referentiekader Structuurfondsen 2007-2013”*, (2007), p. 46.

hervormingsprogramma anderzijds". Het Nederlandse Nationaal Strategisch Referentiekader werd in juni 2007 door de EC geaccepteerd en hierin wordt in belangrijke mate aansluiting gezocht bij de Lissabonstrategie voor banen en groei. Nederland bepaalde hierin dat de fondsen op zes prioritaire terreinen zullen worden geïnvesteed: (i) versterken van innovatiekracht en ondernemerschap, (ii) verhogen van de aantrekkelijkheid van regio's, (iii) investeren in de sociaaleconomische vitaliteit van grote steden, (iv) vergroten van het arbeidsaanbod, (v) bevorderen van een inclusieve arbeidsmarkt en (vi) vergroten aanpassingsvermogen en investeren in menselijk kapitaal. Daarnaast is er één territoriale prioriteit geïdentificeerd: bevorderen van effectieve samenwerking met de buurlanden.

De laagste laag is voorgeschreven in artikel 32 van de Algemene Verordening, dat stelt dat *"het optreden van de fondsen in de lidstaten verloopt via operationele programma's die passen in het nationaal strategisch referentiekader"*. Ter uitvoering van die verplichting heeft Nederland vier operationele programma's (**OP's**) opgezet met betrekking tot EFRO-financiering, waarbij elk de prioriteiten van de betreffende regio's noemt: OP Noord-Nederland, OP West-Nederland, OP Zuid-Nederland en OP Oost-Nederland. Er is één OP opgesteld voor de toegekende ESF-middelen, dat heel Nederland beslaat. De Commissie heeft deze OP's geaccepteerd. Er is voor elk van de OP's een Beheersautoriteit (**BA**) toegewezen.

De BA van OP West-Nederland, het college van B&W van de gemeente Rotterdam, heeft onderdelen van haar taken gesubdelegeerd aan de colleges van B&W van de gemeenten Amsterdam, Den Haag en Utrecht. Deze colleges van B&W, zijnde de programma-autoriteiten (**PA's**), besluiten over de selectie van projecten die worden uitgevoerd in hun respectieve gemeenten en een aanvraag mogen doen voor EFRO-financiering. Aangezien het college van B&W van Rotterdam de BA van OP West-Nederland is, heeft de gemeente Rotterdam formeel gezien niet haar eigen PA.

De gelaagde autoriteitsstructuur voor het vaststellen van de prioriteiten die moeten worden gerealiseerd met behulp van de Structuurfondsen en het Cohesiefonds, neemt daarmee de vorm van een piramide aan. De Raad stelt de overkoepelende prioriteiten vast, de lidstaten stellen de nationale prioriteiten binnen het kader van de voorgeschreven Europese prioriteiten vast en de regio's zetten de regionale prioriteiten binnen de reikwijdte van de vastgestelde nationale prioriteiten uiteen. Bijgevolg is het mogelijk om de fondsen op een toegesneden wijze in te zetten, terwijl tegelijkertijd wordt bijgedragen aan de in de Algemene Verordening genoemde doelstellingen.

I.4 JESSICA

Aanvankelijk was het de bedoeling dat de Structuurfondsen projecten hoofdzakelijk met subsidies zouden helpen bij het behalen van de prioriteiten. Deze subsidies worden op niet-verhaalbare basis verleend en zijn derhalve te kwalificeren als een eenmalige subsidieverlening.

Omdat de EC de belemmeringen om andere soorten financiering te verlenen als inefficiënt beschouwde, besloot zij om samen met de EIB en in samenwerking met de Ontwikkelingsbank van de

Raad van Europa JESSICA te ontwikkelen; JESSICA is een acroniem voor *Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas* (gezamenlijke Europese steun voor duurzame investeringen in stadsgebieden). Het idee erachter is om de lidstaten een speciaal kader te verschaffen om een deel van de aan hen toegewezen Structuurfondsen te gebruiken voor investeringen die zijn opgenomen in een geïntegreerd plan voor duurzame stadsontwikkeling en die zichzelf terugbetalen.

Hierdoor verhoogt JESSICA de mogelijkheden van de lidstaten en de regio's om via fondsen voor stadsontwikkeling (*urban development funds* – **UDF's**) te investeren in duurzame stadsontwikkeling en revitaliseringsprojecten. In plaats van het verlenen van subsidies om deze doelstellingen te helpen bereiken, kunnen zij een deel van de Structuurfondsen uitzetten in de vorm van aandelenkapitaal, deelnemingen, garanties en leningen (**JESSICA-fondsen**). Dit heeft de volgende (belangrijkste) voordelen in vergelijking met de door de Structuurfondsen verleende subsidies:

- (i) **hergebruik van fondsen:** de rendementen/opbrengsten van projecten gegenereerd met behulp van de JESSICA-fondsen die voor het einde van de huidige programmaperiode zijn geïnvesteerd in (daarvoor in aanmerking komende) projecten, kunnen door het UDF of de BA worden behouden en opnieuw worden geïnvesteerd in dezelfde of nieuwe stedelijke revitaliseringsprojecten. JESSICA-fondsen hebben dus een duurzaam effect, terwijl subsidies daarentegen een eenmalig effect hebben;
- (ii) **hefboomwerking:** omdat JESSICA-fondsen terugbetaald moeten worden en alleen mogen worden verleend aan projecten waarvan het waarschijnlijk is dat ze inkomsten gaan genereren, verhoogt JESSICA de kans op betrokkenheid van het bedrijfsleven bij stedelijke revitaliseringsprojecten. Naast de hefboomwerking die het JESSICA-initiatief creëert, vergroot het, als resultaat van de samenwerking met de particuliere sector, de deskundigheid in projectuitvoering en -beheer. Vanwege het feit dat subsidies niet terugbetaald moeten worden en kunnen worden verleend aan niet-winstgevendende projecten, is er geen belang of mogelijkheid voor het bedrijfsleven om daarbij betrokken te zijn;
- (iii) **flexibiliteit:** afgezien van de mogelijkheid om JESSICA-fondsen opnieuw te investeren in (andere) UDF's (artikel 78 lid 7 Algemene Verordening) schept het de mogelijkheid om een grote verscheidenheid aan financieringsmiddelen in te zetten. Waar ze voorheen slechts subsidies konden verlenen, kunnen lidstaten nu ook aandelenkapitaal, garanties en leningen verschaffen, of deelnemen in projecten via UDF's. Lidstaten hebben aldus de mogelijkheid toegesneden financiering te verschaffen; en
- (iv) **expertise:** als gevolg van de potentiële samenwerking met het bedrijfsleven en banken zullen de lidstaten en de regio's baat hebben van de door deze entiteiten opgedane expertise.

Een lidstaat of een BA kan een holding fonds (**HF**; dakfonds) opzetten om in meerdere UDF's te investeren. Het opzetten van een UDF, dat als een intermediair zou dienen tussen de BA en de te financieren projecten, is een noodzakelijkheid; de oprichting van een HF, dat zou functioneren als een intermediair tussen de BA en twee of meer UDF's, is daarentegen optioneel (artikel 44 Algemene Verordening).

I.5 Implementatie van JESSICA

Per het einde van februari 2012 beheert het EIB 18 HF's in negen lidstaten, waarin een totaalbedrag van EUR 1,76 miljard is vastgelegd. 29 UDF's zijn ondertekend. De projecten die steun ontvangen gaan onder meer over revitalisering van braakliggende terreinen, duurzame stedelijke infrastructuurontwikkeling en energie-efficiëntiemaatregelen in bestaande woningbouw. Het uitbetalen van JESSICA-fondsen aan eindontvangers vindt reeds plaats in Polen, Letland, Estland en Duitsland. De EIB is niet betrokken bij de operationele activiteiten in Estland en Duitsland.

Het financieringsklimaat in Nederland was zodanig dat Nederland er aanvankelijk voor koos om JESSICA niet te implementeren aangezien er geen noodzaak voor was. ECORYS heeft echter in haar evaluatieonderzoek aangaande JESSICA in Nederland (december 2010) geconcludeerd dat de implementatie in het huidige tijdsbestek vanwege de veranderde economische en financiële omstandigheden waarschijnlijk wel een toegevoegde waarde zou leveren.

Sinds 2009 is het steeds moeilijker geworden om leningen te krijgen. Financiële instellingen, ontwikkelaars en beleggers kunnen het zich niet meer veroorloven om risico's te nemen en verlangen daarom hoge rentes, terwijl pensioenfondsen moeite hebben hun wettelijke dekkinggraad te behouden en woningcorporaties over relatief weinig liquide middelen beschikken. Ook de publieke sector is vanwege bezuinigingen niet in staat om de benodigde financiering te leveren. Bovendien is verstedelijking, d.w.z. stedelijke vernieuwing en revitalisering, steeds duurder geworden. Nu de relatief gemakkelijke en goedkope bouwterreinen al zijn ontwikkeld, blijven de gecompliceerde terreinen over, d.w.z. gebieden met diverse belangen, verschillende gebiedsaanvragers, wettelijke voorschriften en bouwbeperkingen. Consumenten en de Nederlandse overheid verlangen daarnaast hogere kwaliteitsnormen, wat leidt tot hogere ontwikkelingskosten.

Als gevolg van de steeds kleiner wordende mogelijkheden van financiering en de hogere ontwikkelingskosten is er een groeiende financieringskloof ontstaan voor de ontwikkeling van verstedelijkingsprojecten. ECORYS² heeft geconcludeerd dat JESSICA, met name voor wat betreft projecten die langdurende financiering nodig hebben, de financieringspositie van projecten kan verbeteren en daarmee een bijdrage kan leveren aan het dichten van de ontstane financieringskloof.

---

² Zie www.eib.org/jessica.

De steeds groter wordende financieringskloof was de aanleiding voor de gemeente Rotterdam en de gemeente Den Haag in hun hoedanigheid als BA/PA binnen OP West-Nederland om de implementatie van JESSICA te overwegen en zodoende drie stedelijke ontwikkelingsfondsen op te zetten. Vanwege het feit dat de aan Nederland verleende fondsen voor de huidige programmaperiode grotendeels geormerkt zijn, besloten zij, in afwachting van de komende programmaperiode (2014-2020), een pilotproject op te zetten dat een klein bedrag behelsde.

Naar verwachting zullen in de komende programmaperiode meer JESSICA-activiteiten ontplooid worden. Andere gemeenten hebben reeds hun voornemen daartoe bekendgemaakt.

I.6 Het regelgevend kader met betrekking tot JESSICA

De verordeningen inzake de Structuurfondsen zijn van toepassing op de financieringsinstrumenten van JESSICA, d.w.z.:

- (i) **Verordening (EG) nr. 1083/2006 van de Raad van 11 juli 2006 houdende algemene bepalingen inzake het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling, het Europees Sociaal Fonds en het Cohesiefonds, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1260/1999:** deze Verordening bevat algemene bepalingen met betrekking tot de Structuurfondsen en het Cohesiefonds en legt onder meer de doelstellingen, geografische subsidiabiliteit van de fondsen, de beginselen van de bijstandsverlening, het financieel kader en de gelaagde autoriteitsstructuur vast (**Algemene Verordening**). De Verordening is gewijzigd door Verordening (EG) nr. 284/2009 van de Raad en Verordening (EU) nr. 539/2010 van het Europees Parlement en de Raad.
- (ii) **Verordening (EG) nr. 1080/2006 van het Europees Parlement en van de Raad van 5 juli 2006 betreffende het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1783/1999:** de Verordening stelt de taken van het EFRO vast alsmede de reikwijdte van de bijstandsverlening uit het EFRO met betrekking tot de doelstellingen zoals omschreven in de Algemene Verordening, d.w.z. (i) convergentie, (ii) regionaal concurrentievermogen en werkgelegenheid, en (iii) Europese territoriale samenwerking. De Verordening bevat geen bepalingen ten aanzien van de structurering van de uitvoering van JESSICA (**EFRO Verordening**);
- (iii) **Verordening (EG) nr. 1081/2006 van het Europees Parlement en van de Raad van 5 juli 2006 betreffende het Europees Sociaal Fonds en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1784/1999:** de Verordening stelt de taken van het ESF vast alsmede de reikwijdte van de bijstandsverlening uit het ESF met betrekking tot de genoemde doelstellingen zoals omschreven in de

Algemene Verordening. De Verordening bevat geen bepalingen ten aanzien van de structurering van de uitvoering van JESSICA (**ESF Verordening**); en

- (iv) **Verordening (EG) nr. 1828/2006 van de Commissie van 8 december 2006 tot vaststelling van uitvoeringsbepalingen van Verordening (EG) nr. 1083/2006 van de Raad houdende algemene bepalingen inzake het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling, het Europees Sociaal Fonds en het Cohesiefonds, en van Verordening (EG) nr. 1080/2006 van het Europees Parlement en de Raad betreffende het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling:** hierin worden onder meer de bepalingen met betrekking tot bepaalde specifieke aspecten van de fondsen, zoals de financieringsinstrumenten, vastgesteld. Afdeling 8 (artikelen 44-46) geeft de criteria voor de uitvoering van de projecten, de UDF's en HF's (**Uitvoeringsverordening**).

Krachtens artikel 103 van de Algemene Verordening is het Coördinatiecomité voor de fondsen (**COCOF**) opgericht om de Commissie te ondersteunen. COCOF heeft haar interpretaties en besluiten ten aanzien van de uitvoering van JESSICA vastgelegd in een aantal richtsnoeren. De relevante richtsnoeren zijn de volgende:

- (i) **Richtsnoer nr. 1 betreffende financieringsinstrumenten in de programmaperiode 2007-2013 (COCOF 07/0018/01; juli 2007)**, dat onder meer interpretaties bevat ten aanzien van artikelen 43 en 44 van de Algemene Verordening en besluiten met betrekking tot de bewaring van ondersteunende documenten voor uitgaven;
- (ii) **Gewijzigde Richtsnoer nr. 2 betreffende financieringsinstrumenten (COCOF 08/0002/03; 22 december 2008)**, waarbij interpretaties worden gegeven over de bijdrage van fondsen aan onder meer financieringsinstrumenten en andere uitvoeringskwesties. Daarnaast bevat de richtsnoer antwoorden van de Commissie op vragen van de JESSICA-expertwerkgroep;
- (iii) **Gewijzigde Richtsnoer nr. 3 betreffende financieringsinstrumenten op grond van artikel 44 van de Verordening (EG) nr. 1083/2006 van de Raad (COCOF 10/0014/04; 21 februari 2011)**, waarbij de aanwijzingen gegeven in de twee voorgaande richtsnoeren worden gewijzigd, uitgebreid en gesystematiseerd, en waarbij de aandacht wordt gelegd op degelijk financieel beheer;
- (iv) **Gewijzigde Richtsnoer nr. 4 betreffende financieringsinstrumenten op grond van artikel 44 van de Verordening (EG) nr. 1083/2006 van de Raad (COCOF 10/0014/05; 8 februari 2011)**, waarbij aanwijzingen en uitleg wordt gegeven ten aanzien van enkele kwesties met betrekking tot het opstellen en implementeren van financieringsinstrumenten;

- (v) **Richtsnoer betreffende de subsidiabiliteit van activiteiten op het gebied van energie-efficiëntie en hernieuwbare energie krachtens het EFRO en het Cohesiefonds (2007-2013) in de bouwsector inclusief huisvesting (COCOF 08/0034/04; 29 oktober 2008).**

I.7 Staatssteunbesluit Commissie met betrekking tot het Northwest Urban Investment Fund (VK):

http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_32835

Met dit eerste besluit heeft de Commissie de belangrijkste uitgangspunten voor de beoordeling van vergelijkbare steunmaatregelen, die door verscheidene lidstaten momenteel worden overwogen, duidelijk gemaakt.

De Commissie heeft geoordeeld dat staatssteun die krachtens dit initiatief wordt verleend in de vorm van niet-marktconforme leningen en aandelenkapitaal, verenigbaar is met artikel 107 lid 3 onder c VWEU, omdat daarmee marktfalen op het gebied van stedelijke revitalisering, zoals vastgesteld in voorbereidingsstudies, aangepakt kan worden.

Het Britse Northwest Urban Investment Fund richt zich op revitaliseringsprojecten met een financieringskloof die anders niet op eigen initiatief van de markt zouden worden ondernomen. Particuliere beleggers zullen ten minste 50% van alle projectkosten bekostigen, waarmee een hefboomwerking zal worden geschapen. Bovendien dient elke project te beschikken over een bedrijfsplan om de terugbetaling van de publieke investering te verzekeren. Incentives voor particuliere beleggers zullen beperkt worden tot het minimaal noodzakelijke om stadsprojecten op gang te krijgen en mogen niet een zogenaamd 'eerlijk rendementsniveau' overschrijden, dat is vastgesteld via een concurrerend proces of, indien dit niet mogelijk is, door een onafhankelijke expert. Professionele en onafhankelijke fondsmanagers zorgen voor verstandige investeringsbeslissingen en de financiële duurzaamheid van de fondsen.³

---

³ <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/11/876>.

II WETTELIJKE VEREISTEN TEN AANZIEN VAN DE STRUCTUUR

II.1 Stadsontwikkeling en holdingfondsen

De oprichting van een UDF is een noodzakelijkheid voor de uitvoering van een JESSICA-activiteit. Artikel 44 van de Algemene Verordening definieert UDF's als fondsen die investeren in publiek-private samenwerkingsverbanden en ander projecten die deel uitmaken van een geïntegreerd plan voor duurzame stedelijke ontwikkeling. Hoewel er geen specifieke rechtsvorm wordt bepaald, kan een UDF een onafhankelijk rechtspersoon zijn of worden ingesteld als een "afzonderlijk financieel geheel" binnen een bestaande financiële instelling.

UDF's dienen als intermediair tussen de BA en de projecten die een aanvraag indienen voor JESSICA-financiering. De BA of HF (indien die is opgericht) zullen de UDF's selecteren en besluiten nemen over bijdragen van OP's aan de UDF's overeenkomstig een transparante procedure en op basis van specifieke en gepaste selectiecriteria met betrekking tot de in de relevante OP genoemde prioriteiten. De criteria moeten worden goedgekeurd door het monitoringscomité dat toezicht uitoefent op de correcte implementatie van de OP.

Naast het instellen van een of meerdere UDF's is het mogelijk om een of meerdere HF's op te richten. Volgens artikel 44 van de Algemene Verordening kan een HF in het leven worden geroepen om te investeren in een of meerdere UDF's. Indien een HF is opgericht, dient deze als intermediair tussen de BA en de UDF's die daaronder zijn opgericht.

Het instellen van een HF heeft verscheidene voordelen waarvan de precieze effecten afhankelijk zijn van de specifieke omstandigheden: (i) een HF ondersteunt de implementatie van JESSICA, (ii) een HF geeft vroegtijdige toegang tot de Structuurfondsen, (iii) een HF huurt deskundigen in voor het vaststellen van de juiste projecten en het verkrijgen van UDF's, en (iv) een HF creëert de mogelijkheid van een opeenstapeling van financiële middelen afkomstig uit andere publieke en private bronnen.

Er zou een financieringsovereenkomst worden gesloten tussen de BA en de HF, waarin onder meer de voorwaarden en beoogde investeringen worden bepaald.

Hoewel de taken van UDF's en HF's verschillen, zijn de wettelijke vereisten met betrekking tot hun opbouw in veel opzichten vergelijkbaar.

II.2 De implementatie

Artikel 44 van de Algemene Verordening schrijft voor dat HF's moeten worden geïmplementeerd door (a) het plaatsen van een overheidsopdracht overeenkomstig het toepasselijk recht inzake overheidsopdrachten; (b) indien de overeenkomst niet een overheidsopdracht behelst in de zin van

het toepasselijke recht inzake overheidsopdrachten, het toekennen van een subsidie, die voor de toepassing van deze verordening wordt gedefinieerd als een rechtstreekse financiële bijdrage bij wijze van schenking aan een financiële instelling zonder een oproep tot het indienen van voorstellen, indien zulks in overeenstemming met een met het Verdrag verenigbare nationale wet geschiedt; (c) het toekennen van een opdracht rechtstreeks aan de EIB of de EIF.

II.3 De rechtsvorm

Krachtens artikel 43 lid 3 van de Uitvoeringsverordening moeten zowel UDF's als HF's worden opgezet hetzij als *“onafhankelijke rechtspersonen waarvan de werking is geregeld in de overeenkomsten tussen de medefinancieringspartners of aandeelhouders”* of als *“een afzonderlijk financieel geheel binnen een bestaande financiële instelling”*. Ingeval de laatste mogelijkheid wordt gekozen zal dat *“onderworpen [zijn] aan specifieke uitvoeringsvoorschriften binnen de financiële instelling, waarin met name wordt bepaald dat afzonderlijke rekeningen moeten worden bijgehouden, waarin de nieuwe middelen die in het financieringsinstrument worden geïnvesteerd, inclusief de bijdragen van het operationeel programma, duidelijk worden onderscheiden van de middelen die oorspronkelijk in de instelling beschikbaar waren”*.

De term *“onafhankelijke rechtspersonen”* lijkt niet te impliceren dat een UDF of een HF die niet wordt opgezet als een afzonderlijk financieel geheel binnen een financiële instelling, een afzonderlijke rechtspersoonlijkheid moet hebben; dit betekent dat een UDF of HF de vorm kan hebben van een partnerschapsovereenkomst naar Nederlands recht. De maatschap, de vennootschap onder firma (v.o.f.) en de commanditaire vennootschap (c.v.) hebben geen afzonderlijke rechtspersoonlijkheid maar wel de kenmerken van onafhankelijke rechtspersonen: ze kunnen op eigen naam in rechte worden aangesproken of een procedure beginnen, en het vermogen dat in naam van een dergelijk partnerschap wordt gehouden heeft bepaalde kenmerken die het onderscheiden van het particuliere vermogen van de partners. Hierbij wordt ook gewezen op de formulering van de Uitvoeringsverordening (*“waarvan de werking is geregeld in de overeenkomsten tussen de medefinancieringspartners of aandeelhouders”*; onderstreping toegevoegd).

In deze context is het van belang op te merken dat er in het Verenigd Koninkrijk een aantal UDF's zijn opgericht als commanditaire vennootschappen, waarbij geldt dat een commanditaire vennootschap naar het recht van het Verenigd Koninkrijk geen enkele rechtspersoonlijkheid heeft.⁴ Deze precedents ondersteunen de veronderstelling dat het commanditaire vennootschap naar Nederlands recht kwalificeert als een (onafhankelijke) rechtspersoon in de zin van artikel 43 lid 3 van de Uitvoeringsverordening.

II.4 Financieringsovereenkomst

---

⁴ Bron: EIB (Ruth Niland).

Krachtens artikel 43 lid 5 van de Uitvoeringsverordening moeten de voorwaarden voor bijdragen uit OP's aan UDF's worden vastgelegd in een financieringsovereenkomst, die is gesloten tussen de naar behoren gemachtigde vertegenwoordiger van het financieringsinstrument en de lidstaat of de BA. Artikel 43 lid 6 van de Uitvoeringsverordening legt de aspecten vast die hierin moeten worden meegenomen.

De financieringsovereenkomst met betrekking tot HF's, die tussen de lidstaat of de BA en de betreffende HF wordt gesloten, moet de financieringsregeling en -doelstellingen vastleggen en studies of evaluaties van stadsontwikkeling en geïntegreerde stedelijke ontwikkelingsplannen die zijn opgenomen in de betreffende OP, in aanmerking nemen. Met name de in artikel 43 lid 2 van de Uitvoeringsverordening genoemde aspecten zullen hierin geregeld worden.

CONCEPT

III DE AANBEVOLEN JURIDISCHE STRUCTUUR

III.1 Drie UDF's en één HF

Ten behoeve van het EFRO is Nederland verdeeld in vier onderscheiden regio's. Een van deze regio's is West-Nederland. Deze regio bestaat uit de vier provincies Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht en Flevoland. De vier provincies en de vier grote steden Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht hebben besloten om de krachten te bundelen voor de Europese Structuurfondsen 2007-2013 en een gezamenlijk OP voor West-Nederland op te stellen. Op 13 augustus 2007 heeft de Europese Commissie haar goedkeuring gegeven voor een Regionaal Operationeel Programma voor West-Nederland voor de periode 2007-2013 (*"Kansen voor West"*).

Het OP voor West-Nederland (2007-2013) definieert de volgende drie prioriteiten die in aanmerking komen voor steun uit de EFRO-fondsen:

- Prioriteit 1: Kennis, innovatie en ondernemerschap
- Prioriteit 2: Aantrekkelijke regio's
- Prioriteit 3: De stedelijke dimensie

Op grond van artikel 59 lid 1 van de Algemene Verordening heeft Nederland in samenspraak met de vier provincies en de vier grote steden de beheersautoriteit voor het OP West toegekend aan het Rotterdamse college van B&W.

De onderdelen van het programma die een lokaal karakter dragen, zullen worden uitgevoerd door de betreffende stad. De bepalingen voor subdelegatie met gebruikmaking van globale subsidies in de Algemene Verordening maken dit mogelijk. Het resultaat is een afgescheiden onderdeel van het programma voor de hele westelijke regio en afzonderlijke onderverdeelde programma's voor de vier steden. De colleges B&W van de respectieve steden treden op als de PA's met betrekking tot de gesubdelegeerde programma's.

Als onderdeel van hun gesubdelegeerde programma's uit het huidige OP voor West-Nederland (2007-2013), wensen de steden Rotterdam en Den Haag UDF's te implementeren. Den Haag wil twee afzonderlijke UDF's opzetten (één voor Prioriteit 1 en één voor Prioriteit 3) en Rotterdam wil één UDF opzetten voor Prioriteit 1.

Gezien het vergevorderde stadium van de uitvoering van het OP voor West-Nederland (2007-2013) is de beschikbare financiering (inclusief cofinanciering) voor deze UDF's relatief gering (ongeveer EUR 8 miljoen voor de twee UDF's voor Den Haag en ongeveer EUR 6,5 miljoen voor de UDF voor Rotterdam). Dit heeft Rotterdam tot de slotsom doen komen dat het in dit stadium niet wenselijk is om haar activiteiten te organiseren via een HF; in een later stadium echter zou de structuur flexibel

genoeg moeten zijn om Rotterdam in staat te stellen haar directe belangen in de UDF om te zetten in een indirect belang in de UDF door dan via een nieuw opgerichte HF te opereren. Den Haag daarentegen wenst wel een afzonderlijke holdingentiteit voor haar UDF's op te zetten; deze structuur zal bij voorkeur kwalificeren als een HF in de zin van de Algemene Verordening.

III.2 Overzicht van rechtsvormen naar Nederlands recht

Er kunnen twee categorieën rechtsvormen voor samenwerkingsverbanden in het Nederlandse recht worden onderscheiden: rechtsvormen met en zonder rechtspersoonlijkheid. Eerstgenoemde rechtsvormen kunnen (meestal) worden gekarakteriseerd als een samenwerking tussen partners op contractuele basis; laatstgenoemde rechtsvormen houden afzonderlijke rechtspersonen in en staan op gelijke voet met natuurlijke personen waar het hun rechten en plichten aangaat, tenzij dit onverenigbaar is met de aard van de rechtsvorm. Een overzicht van de rechtsvormen die mogelijk zijn naar Nederlands recht, inclusief hun belangrijkste kenmerken, is in onderstaande tabel vermeld.⁵

Rechtsvorm	Rechts-persoonlijkheid	Aansprakelijkheid van partners/aandeelhouders/leden	Belastingtransparantie	Bestuursstructuur
Vennootschap onder firma	Nee	Hoofdelijke aansprakelijkheid van alle partners jegens derden	Ja	Contractueel
Commanditaire vennootschap	Nee	Hoofdelijke aansprakelijkheid van alle managing partners jegens derden	Uitsluitend "gesloten" commanditaire vennootschappen	Contractueel. De commanditaire vennoten kunnen echter geen bestuurlijke activiteiten uitvoeren
Maatschap	Nee	Gedeelde aansprakelijkheid van alle partners jegens derden	Ja	Contractueel
Besloten vennootschap	Ja	Geen aandeelhoudersaansprakelijkheid jegens derden	Nee	- Boek 2 BW - Statuten - Aandeelhouders-overeenkomst (optioneel)
Naamloze vennootschap	Ja	Geen aandeelhoudersaansprakelijkheid jegens derden	Nee	- Boek 2 BW - Statuten - Aandeelhouders-overeenkomst (optioneel)
Stichting	Ja	n.v.t.	Nee	- Boek 2 BW - Statuten

⁵ NB De kenmerken van de verschillende rechtsvormen worden in zeer algemene zin beschreven; derhalve kan deze tabel niet als juridisch advies worden beschouwd.

Vereniging	Ja	Geen aansprakelijkheid van de leden jegens derden	Nee	- Boek 2 BW - Statuten
------------	----	---	-----	---------------------------

III.3 Algemene beschrijving van de aanbevolen juridische structuur voor de UDF's

De aanbevolen rechtsvorm voor de 3 UDF's is een commanditaire vennootschap (c.v.) naar Nederlands recht.

De beleggers zouden in de UDF's deelnemen als commanditaire vennoten. Het is mogelijk een dergelijke investering te structureren via een voor een bijzonder doel opgerichte entiteit (*special purpose vehicle*), indien de beleggers daarom vragen. Met betrekking tot de UDF voor Rotterdam zullen zowel de BA van OP West-Nederland als de particuliere beleggers, hetzij direct of via een special purpose vehicle, deelnemen als een commanditaire vennoot. Met betrekking tot de UDF's die uit het OP van de gemeente Den Haag worden gefinancierd zal de holdingentiteit die door de gemeente Den Haag is opgezet, deelnemen als commanditaire vennoot.

Een special purpose vehicle zou deelnemen als enig beherend vennoot en verantwoordelijk zijn voor het beheer van de betreffende UDF. Het special purpose vehicle dat optreedt als de managing partner zou worden opgezet als een stichting naar Nederlands recht die bestuurd zou worden door een partij die overeenkomstig artikel 44 van de Algemene Verordening geselecteerd zou worden met behulp van een aanbestedingsprocedure overeenkomstig de Europese wetgeving inzake overheidsopdrachten zoals die is geïmplementeerd in Nederlands recht door middel van het Besluit aanbestedingsregels voor overheidsopdrachten (de **Fondsmanager**).

Een adviescomité zal de taak krijgen om de managing partner van advies te voorzien bij zijn besluitvorming ten aanzien van de toekenning van fondsen aan projecten (het **Adviescomité**).

Krachtens artikel 43 lid 3 en artikel 44 van de Uitvoeringsverordening kunnen er financieringsovereenkomsten worden gesloten op twee niveaus: (i) tussen de Beheersautoriteit en de HF (Niveau I) en (ii) tussen de Beheersautoriteit of HF en de UDF (Niveau II). Om begripsverwarring te voorkomen wordt de financieringsovereenkomst tussen de BA en de UDF (ingeval er geen HF is) of de HF en de UDF in de praktijk ook wel een operationele overeenkomst genoemd.

Bij het vaststellen van de aanbevolen structuur zijn behalve het voldoen aan de vereisten van de betreffende verordeningen een aantal factoren in overweging genomen:

- De toetreding van medefinanciers tot het partnerschap is relatief eenvoudig, terwijl medefinanciers krachtens het “*Holding Fund Handbook*” (handboek holdingfonds)⁶ nog steeds ervoor kunnen kiezen om op projectniveau in te stappen.
- Een partnerschap kan zodanig gestructureerd worden dat het transparant voor fiscale doeleinden is. Als zodanig zullen winsten en verliezen worden behandeld als zijnde rechtstreeks ontvangen en gemaakt door de respectieve partners, hetgeen aantrekkelijk kan zijn voor particuliere beleggers.
- Met inachtneming van de beperkingen ten aanzien van belastingtransparantie is een partnerschap flexibel in het structureren van het toetreden en uittreden van partners, het bestuur en de verdeling van de winsten.
- Een commanditaire vennootschap combineert deze kenmerken met de mogelijkheid om de blootstelling van de (commanditaire) vennoten te beperken.

Structuurtabellen van de aanbevolen juridische constructie staan vermeld in Bijlagen I en II.

III.4 Algemene kenmerken van een commanditaire vennootschap naar Nederlands recht

Contractueel. Een c.v. is een overeenkomst om bij te dragen aan een bedrijf onder een gezamenlijke naam en om de opbrengsten daarvan te delen, die wordt aangegaan door een of meer partners – de managing partners – die de partnerschap besturen en (hoofdelijk) aansprakelijk zijn voor de in naam van de partnerschap aangegane verplichtingen, en een of meer andere partners – de commanditaire vennoten – die slechts kapitaal bijdragen en geen managementhandelingen verrichten en in principe niet aansprakelijk zijn jegens derden. Geen van de partners hoeft Nederlands te zijn of woonachtig te zijn in Nederland.

Consensueel. De formatie van een c.v. is niet gebonden aan enig specifiek vereiste; het vereist slechts een overeenkomst tussen ten minste één managing partner en ten minste één commanditaire vennoot. De overeenkomst kan mondeling worden gesloten, hoewel een schriftelijke overeenkomst wordt aanbevolen. In tegenstelling tot de formatie van een besloten vennootschap is hierbij geen notariële akte vereist. Bovendien hoeft er geen wettelijk minimumkapitaal te worden ingebracht in de c.v. Er bestaan slechts een paar dwingendrechtelijke bepalingen in het Nederlands recht voor de c.v., waardoor de c.v. als een flexibele constructie wordt gezien.

Geen externe aansprakelijkheid van commanditaire vennoten. Een managing partner heeft onbeperkte aansprakelijkheid voor alle verplichtingen van de c.v. Een commanditaire vennoot is in

---

⁶ Het Directoraat-Generaal voor Regionaal Beleid en de Europese Investeringsbank, “*JESSICA: Holding Fund Handbook*”, 2010, p. 10.

principe niet persoonlijk aansprakelijk jegens een c.v. voor meer dan het bedrag dat hij is overeengekomen bij te dragen aan de c.v. Echter, indien (i) de naam van de commanditaire vennoot (of kenmerkende elementen van zijn naam) voorkomt (voorkomen) in de naam van de c.v.; of (ii) de commanditaire vennoot een bestuurs- of controleactiviteit ontplooit of een overheersende invloed uitoefent op de handelingen van de c.v., zal de commanditaire vennoot onbeperkte aansprakelijkheid jegens derden dragen (alsof hij een managing partner was).

Geen rechtspersoonlijkheid. Een c.v. heeft geen afzonderlijke rechtspersoonlijkheid. Juridische eigendom van het vermogen kan alleen door de partners gezamenlijk of door een of meer van de managing partners worden verworven voor het risico en ten bate van de c.v. In het laatste geval hebben de andere partners slecht een contractueel recht met betrekking tot het vermogen, dat in principe kan worden uitgeoefend tegenover de managing partner(s) die alleen de juridische eigendom heeft (hebben), en dat ook als enkel economisch eigendom kan worden aangeduid, in tegenstelling tot een absoluut zakelijk recht. Niettegenstaande het voorgaande hebben commanditaire vennootschappen de rechtsbevoegdheid om in hun eigen naam een rechtszaak aanhangig te maken of in rechte te worden betrokken. De Hoge Raad heeft ook geoordeeld dat het vermogen dat in de naam van een c.v. wordt gehouden, welk vermogen wettelijk in mede-eigendom is van de partners, een “afgescheiden vermogen” is, te onderscheiden van het vermogen van zijn managing partner(s).

Belastingtransparantie. De c.v. is een in Nederland veelgebruikte contractuele vorm van partnerschap omdat het gepaard gaat met beperkte aansprakelijkheid van de commanditaire vennoten in combinatie met transparantie voor fiscale doeleinden, mits de c.v. wordt beschouwd als gesloten voor fiscale doeleinden. Belastingtransparantie betekent dat er geen vennootschapsbelasting van toepassing is op de partnerschap als zodanig, maar dat inkomstenbelasting of vennootschapsbelasting van toepassing is op het deel van de winsten van het partnerschap voor elke partner. Een c.v. wordt geacht belastingtransparant te zijn wanneer de toelating en vervanging van commanditaire partners de voorafgaande schriftelijke instemming behoeven van alle partners (inclusief de managing partner).

III.5 Algemene kenmerken van een stichting naar Nederlands recht

Vrijstaande rechtspersoon zonder leden of aandeelhouders. Een stichting is een rechtspersoon met de volgende belangrijkste kenmerken: (i) een stichting heeft geen leden of aandeelhouders, (ii) een stichting richt zich op het verwezenlijken van een doel, zoals dat is omschreven in haar statuten, door voor dat doel aangewezen “kapitaal” te gebruiken, (iii) de stichting mag niet tot doel hebben het doen van uitkeringen aan oprichters of leden van haar statutaire organen en (iv) een stichting kan alleen uitkeringen aan andere personen doen indien de uitkeringen een liefdadig of niet-commercieel doel hebben. Het is algemeen aanvaard dat de beperking voor wat betreft uitkeringen betrekking heeft op uitkeringen van winsten, kapitaal of reserves en een stichting niet verhindert om commerciële

contracten aan te gaan, op grond waarvan zij verplicht is betalingen te doen aan derden (bijv. de betalingen voor door haar uitgegeven certificaten of nota's).

Bij notariële akte opgericht. Een stichting wordt middels een oprichtingsakte opgericht die wordt gepasseerd door een Nederlandse notaris. De oprichtingsakte bevat de statuten van de stichting. De statuten van een stichting kunnen door de statutaire organen (bijv. de raad) van de stichting worden gewijzigd, maar alleen als de statuten daarin voorzien. Echter, de bevoegde recht mag onder omstandigheden op verzoek van onder andere de oprichter of de raad van bestuur van een stichting de statuten wijzigen. Een stichting moet worden ingeschreven bij het handelsregister van de toepasselijke Kamer van Koophandel in Nederland.

Flexibel vehikel. Een stichting is een “vrijstaande” rechtspersoon met weinig toepasselijke dwingendrechtelijke bepalingen in het Burgerlijk Wetboek en wordt daarom in het algemeen beschouwd als een zeer flexibel vehikel. Het enige verplichte statutaire lichaam van een stichting is haar raad (tevens genoemd “raad van bestuur”). De statuten moeten voorzien in de benoeming en het ontslag van de bestuursleden. Er bestaan echter geen eisen met betrekking tot de wijze waarop leden van de raad worden benoemd (in tegenstelling tot bijvoorbeeld een B.V., waar de bestuursleden moeten worden benoemd en te allen tijde kunnen worden ontslagen door de algemene vergadering van aandeelhouders, of, indien de regels voor grote ondernemingen van toepassing zijn, door de raad van commissarissen). Afgezien van de raad, kunnen de statuten andere statutaire organen definiëren, met specifieke bevoegdheden binnen de stichting (zoals een raad van commissarissen).

III.6 De managing partner en de fondsmanager

Alle partners van een c.v. moeten (i) een bijdrage leveren aan de c.v. en (ii) gerechtigd zijn tot de uitkering van ten minste een nominaal deel van de inkomsten, afhankelijk van welke regeling wordt getroffen tussen de partners. Voor de managing partner kan de bijdrage bestaan uit contant geld, goederen of arbeid. Aangezien het fondsbeheer door de stichting voor rekening van de c.v. zal worden uitbesteed, beschikt de stichting niet over arbeid of goederen om als bijdrage te dienen en een bijdrage in geld is de eenvoudigste wijze om de c.v. te structureren. De bijdrage in contant geld zou bijvoorbeeld kunnen worden gefinancierd door de verplichting van de beleggers om een instapvergoeding te betalen aan de stichting. Het aandeel van de managing partner in de winstuitkering kan ook zeer minimaal worden gehouden.

De fondsmanager (**FM**) zal, nadat het fondsbeheer is aanbesteed in overeenstemming met Europese wetgeving inzake overheidsopdrachten zoals geïmplementeerd in Nederlands recht, worden benoemd als de enige algemeen directeur in de raad van de stichting. Het managementcontract met de FM zal worden gesloten door de c.v., vertegenwoordigd door de stichting in haar hoedanigheid van managing partner van de c.v.

De statuten van de stichting zullen bepalingen bevatten inzake de vertegenwoordiging van de stichting bij afwezigheid van een raad van bestuur of in situaties waarin er een conflict bestaat tussen de raad van bestuur en de stichting en/of de c.v. Normaal gesproken zouden de statuten bepalen dat in een dergelijke situatie de stichting wordt vertegenwoordigd door een of meer leden van haar raad van commissarissen. Indien de statuten niet voorzien in een raad van commissarissen, kan deze bevoegdheid aan derden worden verleend.

Het bestuur van de managing partner zou zijn beslag krijgen door de partnerschapovereenkomst en haar bijlagen. Hierin zouden onder meer algemene richtlijnen staan voor het beheer van de UDF, de investeringsprogramma's die door de managing partner moeten worden voorbereid en door het Adviescomité moeten worden goedgekeurd, en een opsomming van besluiten die ter goedkeuring moeten worden voorgelegd aan het Adviescomité. In het algemeen zou de managing partner het initiatief nemen tot het beleid van de UDF en de uitvoering daarvan verzorgen; hij doet dit echter met inachtneming van de algemene richtlijnen, het toezicht en de specifieke rechten tot voorafgaande goedkeuring van publieke en particuliere beleggers, zoals die hun stem laten horen in het Adviescomité.

De managing partner – vertegenwoordigd door de FM – handelt niet in naam van de stichting, maar in naam van de c.v. Als enige managing partner zal de stichting de enige partij bij de commanditaire vennootschapsovereenkomst (de c.v.) zijn die aansprakelijk is jegens derden met betrekking tot haar handelingen, bijv. verplichtingen uit hoofde van overeenkomsten met projectontwikkelaars en/of met betrekking tot projecten; zulke overeenkomsten zullen echter worden uitgevoerd voor rekening en risico van alle partijen bij de c.v. naar rato van hun respectieve deelnemingen in de c.v.

De FM heeft als (enig) bestuurslid van de stichting op grond van artikel 2:9 BW de verplichting jegens de stichting om de aan hem toegewezen taken naar behoren uit te voeren. De algemene regel is dat het bestuurslid van een stichting alleen dan aansprakelijk is voor de onbehoorlijke uitvoering van zijn taken indien hem een ernstige nalatigheid te verwijten valt. Onbehoorlijke uitvoering van taken kan zich voordoen bij handelingen (of nalatigheden) in strijd met de wet of de statuten of bij handelingen die door geen enkel bestuurslid met een redelijke aanpak uitgevoerd had kunnen worden (redelijkheidstest). Het antwoord op de vraag of een bestuurslid zijn taken naar behoren heeft vervuld en of hem ernstige nalatigheid kan worden verweten, hangt af van de werkelijke omstandigheden van het geval.

III.7 Het Adviescomité

Het Adviescomité zou bestaan uit kandidaten die de beleggers in de c.v. hebben voorgedragen.

De c.v. kan bepalen dat de UDF zal handelen in overeenstemming met de door het Adviescomité goed te keuren algemene richtlijnen en investeringsprogramma's en alleen bepaalde soorten besluiten

zal nemen na het verkrijgen van het voorafgaande advies van het Adviescomité. Indien gewenst kan het Adviescomité ook specifieke goedkeuringsrechten worden gegeven met betrekking tot de besluiten van het UDF. De bevoegdheden van het Adviescomité zijn volledig afhankelijk van de afspraken die de partners maken. De overeenkomst kan de leden van het Adviescomité verbieden deel te nemen in het management van de c.v.

De bevoegdheden kunnen mede inhouden een adviesrecht of goedkeuringsrecht met betrekking tot onder andere:

- (i) algemeen beleid en richtlijnen van de c.v.;
- (ii) potentiële sectoren voor investeringen door de c.v.;
- (iii) transacties van de c.v.;
- (iv) belangenverstrengeling; en
- (vi) betaling van schadevergoedingen.

Zoals hiervoor vermeld mogen de medebeslissingsrechten met betrekking tot het management van de c.v. die kunnen worden uitgeoefend door de commanditaire vennoten niet zodanig zijn dat ze zijn te kwalificeren als zeggenschap over of een overheersende invloed op de handelingen van de c.v. Afhankelijk van de aan het Adviescomité te geven taken is het daarom aanbevelenswaardig om te voorkomen dat de belegger een kandidaat benoemt in het Adviescomité en tegelijkertijd optreedt als commanditaire vennoot, opdat het risico van blootstelling van de commanditaire vennoot aan externe aansprakelijkheid zo klein mogelijk wordt gemaakt. Voor dit doeleinde zou de belegger een special purpose vehicle kunnen oprichten om dienst te doen als commanditaire vennoot.

III.8 De commanditaire vennoten

Een commanditaire vennoot wil mogelijk uit de UDF treden nadat het door de UDF gefinancierde project voltooid is. Evenzo wil een particuliere belegger mogelijk toetreden tot het UDF als medefinancier van een nieuw project dat in aanmerking komt voor JESSICA-financiering. In beginsel kunnen dergelijke wijzigingen in de samenstelling van de partners tot stand worden gebracht via informele overeenkomsten en zullen dergelijke wijzigingen niet noodzakelijkerwijs leiden tot de ontbinding van de c.v.

In de commanditaire vennootschapsovereenkomst kan bepaald worden dat de belangen in de c.v. vrijelijk overdraagbaar zijn of kunnen worden overgedragen met inachtneming van bepaalde beperkingen. De overdraagbaarheid van partnerschapsbelangen is voor de doeleinden van belastingtransparantie meestal beperkt en onderhevig aan de voorafgaande goedkeuring van alle partners.

Een wijziging in de samenstelling van de partners zou ook moeten worden weerspiegeld in de samenstelling van het Adviescomité.

III.9 De holdingentiteit

De gemeente Den Haag verschaft publieke middelen als cofinanciering. Om de verleende publieke middelen direct na terugbetaling van de fondsen af te bakenen van het gemeentebudget, wenst de gemeente Den Haag een holdingentiteit op te richten. De gemeente Den Haag prefereert de oprichting van een onafhankelijke rechtspersoon die wordt bestuurd door een door de gemeente geworven persoon. De gemeente Den Haag ziet bij voorkeur dat een dergelijke holdingentiteit zal kwalificeren als een HF. Een kwalificatie als een HF zou de gemeente Den Haag in staat stellen om ervaring op te doen voor de komende programmaperiode. Daardoor zou men bovendien eerder toegang krijgen tot de EFRO-fondsen en een gemakkelijker reallocatie van de door een UDF terugbetaalde fondsen naar andere UDF's mogelijk zijn.

De kwalificatie als een HF hangt onder meer af van de vraag of de HF is ingesteld in overeenstemming met artikel 44 van de Algemene Verordening zoals beschreven in II.2. Dit houdt in dat een contract altijd gegund moet worden in overeenstemming met het toepasselijk recht inzake overheidsopdrachten in gevallen waarin noch de EIB, noch de EIF, noch financiële instellingen optreden als de HF.⁷

Indien de holdingentiteit kwalificeert als een HF wordt zijn kapitaal, in gelijke mate bestaande uit EFRO- en gemeentelijke middelen, verschaft door de gemeente Den Haag (zowel in haar hoedanigheid als PA en gemeente). Indien het niet als zodanig kwalificeert, zou zijn kapitaal slechts bestaan uit door de gemeente Den Haag in haar hoedanigheid als gemeente verschaft publieke middelen; echter, de UDF zelf zou nog steeds in aanmerking komen voor EFRO-financiering op grond van het feit dat de holdingentiteit cofinanciering verschaft.

Indien de holding kwalificeert als een HF zou deze bij voorkeur een investeringscomité (het **Investeringscomité**) hebben die is ingesteld bij de financieringsovereenkomst en die goedkeuringsrechten kan worden gegeven ten aanzien van door de fondsmanager gedane voorstellen. Het investeringscomité zou bestaan uit kandidaten benoemd door de gemeente Den Haag.

De oprichting van de holdingentiteit voor de gemeente Den Haag belemmert niet de mogelijkheid om het fondsmanagement van de UDF's aan te besteden. De rechtspersoon kan worden opgericht voor de aanbesteding, maar de stichting zou de status van een holdingentiteit, en mogelijk HF, kunnen worden gegeven na afloop daarvan. Nadat de stichting de status van een holdingentiteit heeft verkregen, kan de gemeente Den Haag haar positie in de hoedanigheid van gemeente in de UDF's

---

⁷ Zie ook: richtsnoer nr. 1 betreffende financieringsinstrument in de programmaperiode 2007-2013 (COCOF 07/0018/01; juli 2007), hoofdstuk 2, p. 2.

overdragen naar de holdingentiteit. Indien de holdingentiteit kwalificeert als een HF, zou de gemeente dit ook moeten doen in haar hoedanigheid van PA.

Begrippenlijst

Adviescomité	Een comité met de taak om de managing partner van een UDF van advies te voorzien bij zijn besluitvorming ten aanzien van de toekenning van fondsen aan projecten.
Cohesiebeleid	Een investeringsbeleid met als doelstelling het versterken van de economische, sociale en territoriale samenhang van de EU teneinde haar algehele harmonieuze ontwikkeling te bevorderen
EC	Europese Commissie
EFRO	Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling
EFRO Verordening	Verordening (EG) nr. 1080/2006 van het Europees Parlement en van de Raad van 5 juli 2006 betreffende het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1783/1999
ESF	Europees Sociaal Fonds
ESF Verordening	Verordening (EG) nr. 1081/2006 van het Europees Parlement en van de Raad van 5 juli 2006 betreffende het Europees Sociaal Fonds en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1784/1999
EU	Europese Unie
Fondsmanager	De manager van de stichting die optreedt als de managing partner van een UDF.
Algemene Verordening	Verordening (EG) nr. 1083/2006 van de Raad van 11 juli 2006 houdende algemene bepalingen inzake het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling, het Europees Sociaal Fonds en het Cohesiefonds, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1260/1999

HF	Holding Fonds
Uitvoeringsverordening	Verordening (EG) nr. 1828/2006 van de Commissie van 8 december 2006 tot vaststelling van uitvoeringsbepalingen van Verordening (EG) nr. 1083/2006 van de Raad houdende algemene bepalingen inzake het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling, het Europees Sociaal Fonds en het Cohesiefonds, en van Verordening (EG) nr. 1080/2006 van het Europees Parlement en de Raad betreffende het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling
Investeringscomité	Een comité dat goedkeuringsrechten zou kunnen krijgen ten aanzien van door de fondsmanager van het HF gedane voorstellen
JESSICA-fondsen	Structuurfondsen uitgegeven in de vorm van aandelenkapitaal, deelnemingen, garanties en leningen
BA	Beheersautoriteit van OP West-Nederland
PA	Programma Autoriteit
Structuurfondsen	Het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling en het Europees Sociaal Fonds, beide zoals omschreven in Verordening (EG) nr. 1083/2006 van de Raad van 11 juli 2006, en ander fondsen waartoe de lidstaten van tijd tot tijd in overeenstemming met toepasselijke EU-wetgeving kunnen beslissen.
VWEU	Verdrag betreffende de Werking van de Europese Unie
UDF	Stedelijk ontwikkelingsfonds

Bijlage 20   Voorgestelde juridische en governance structuur (EN)

JESSICA

JOINT EUROPEAN SUPPORT FOR SUSTAINABLE INVESTMENT IN CITY AREAS

JESSICA architecture in the West-Netherlands region

EVALUATION STUDY

March 2012

This document has been produced with the financial assistance of the European Union. The views expressed herein can in no way be taken to reflect the official opinion of the European Union.

I WHAT IS JESSICA?

I.1 The Cohesion Policy

The Treaty on the Functioning of the European Union (**TFEU**) regards the economic, social and territorial cohesion as a shared competence between the EU and the Member States (Article 4 (2) (c) TFEU). Title XVIII TFEU ("Economic, Social and Territorial Cohesion") contains the basis for the policy in that regard, commonly referred to as the cohesion policy.

The cohesion policy is an investment policy with the aim of strengthening the EU's economic, social and territorial cohesion, in order to promote its overall harmonious development (**Cohesion Policy**). The objective is in particular to reduce the disparities between the various regions of the EU and the backwardness of the least favoured regions. Among the regions concerned, particular attention shall be paid to rural areas, areas affected by industrial transition, and regions which suffer from severe and permanent natural or demographic handicaps (Article 174 TFEU).

The Cohesion Policy is executed by means of the various mechanisms laid down in Article 175-178 TFEU. Aside from the Member States' responsibility to conduct their economic policies in accordance with the objectives of the Cohesion Policy, the EU must contribute to these objectives through its policies and actions as well. Moreover, the EU supports the Cohesion Policy particularly through, among others, the structural funds and the cohesion fund. The budget that has been allocated by the EU to these funds for the programming period 2007-2013 amounts to EUR 348 billion, representing about 35% of the EU's total budget.

I.2 The Structural Funds

The structural funds providing assistance under the Cohesion Policy are the European Social Fund (**ESF**) and the European Regional Development Fund (**ERDF**) (**Structural Funds**). While the aim of the ESF is to improve employment opportunities for workers in the internal market and to contribute thereby to raising the standard of living (Article 162 TFEU), the purpose of the ERDF is to help redress the main regional imbalances in the EU through participation in the development and structural adjustment of less developed regions and in the conversion of declining industrial regions (Article 176 TFEU). A total of approximately EUR 1.9 billion Structural Funds has been allocated to The Netherlands for the programming period 2007-2013.

An important characteristic of the Structural Funds is the application of the principle of co-financing. This means that expenditure can only be eligible for contributions if it is complemented by public or private funding, in accordance with a rate fixed by the European Commission (**EC**) in its decisions approving Operational Programmes. Consequently, the currently applicable rates may differ as per OP; pursuant to the national

strategic reference framework pertaining to The Netherlands, co-financing of at least 50% is required for projects aiming to achieve the regional competitiveness and employment objectives defined by the Cohesion Policy, whereas at least 75% is needed for projects which aim to achieve the European territorial cooperation objective defined by the Cohesion Policy.¹

I.3 Stratified authority in respect of the application of the Structural Funds

Council Regulation (EC) No 1083/2006 of 11 July 2006 laying down general provisions on the European Regional Development Fund, the European Social Fund and the Cohesion Fund and repealing Regulation (EC) No 1260/1999 (the **General Regulation**) includes general provisions in regard of the Structural Funds and the cohesion fund, establishing inter alia the objectives, geographical eligibility of the funds, the principles of assistance, the financial framework and the stratified authority structure regarding the application of the Structural Funds. The General Regulation has been amended by Regulations (EC) 1341/2008 and (EU) 539/2010.

As a consequence of the principle of subsidiarity, Member States have a certain discretion to determine which projects may be eligible for funding from the Structural Funds. The General Regulation prescribes a stratified authority structure in that regard.

Article 25 of the General Regulation contains the basis of the stratified authority structure. It prescribes that *“the Council shall establish at Community level concise strategic guidelines on economic, social and territorial cohesion defining an indicative framework for the intervention of the Funds, taking account of other relevant Community policies”*. These guidelines have been laid down in the Community Strategic Guidelines on Cohesion, setting out the overarching priorities and providing a framework for all the actions which can be funded by the funds for the current programming period (2007-2013).

The second layer is contained in Article 27 (1) of the General Regulation, which states that Member States “shall present a national strategic reference framework which ensures that assistance from the Funds is consistent with the Community strategic guidelines on cohesion, and which identifies the link between Community priorities, on the one hand, and its national reform programme, on the other”. The Dutch National Strategic Reference Framework was accepted by the EC in June 2007 and includes a significant commitment to the Lisbon strategy for jobs and growth. The Netherlands decided therein that the funds will be invested in six priority areas: (i) strengthening innovation and entrepreneurship, (ii) raising the attractiveness of regions, (iii) investing in the socio-economic viability of cities, (iv) increasing the labour supply, (v) promoting an inclusive labour market and (v) increasing adaptability/investing in human capital. It has furthermore identified one territorial priority: promoting effective cooperation with neighbouring countries.

---

¹ Ministerie van Economische Zaken, “Nationaal Strategisch Referentiekader Structuurfondsen 2007-2013”, (2007), p. 46.

The lowest layer has been prescribed in Article 32 of the General Regulation, which states that *“the activities of the Funds in the Member States shall take the form of operational programmes within the national strategic reference framework”*. In pursuance of that obligation, the Netherlands set up four operational programmes (**OPs**) in regard of ERDF funding, each stating the priorities of the regions concerned: OP North Netherlands, OP West Netherlands, OP South Netherlands and OP East Netherlands. One OP was set up for the allocated ESF, covering all of the Netherlands. The Commission accepted these OPs. A Managing Authority (**MA**) has been assigned to each of the OPs.

The MA of OP West Netherlands, that is the municipal executive of the municipality of Rotterdam, has sub-delegated parts of its duties to the municipal executives of the municipalities of Amsterdam, The Hague and Utrecht. These municipal executives i.e. programme authorities (**PAs**) are in charge of selecting projects carried out within their respective municipalities applying for ERDF funding. As the municipal executive of Rotterdam is the MA of OP West Netherlands, the Municipality of Rotterdam does not formally have its own PA.

The stratified authority structure pertaining to the establishment of the priorities intended to be achieved through the Structural and Cohesion Funds thus resembles a pyramid. The Council defines the overarching priorities, the Member States establish the national priorities within the frame of the prescribed European priorities and the regions set out the regional priorities within the scope of the established national priorities. Consequently it is possible to use the funds in a made to measure manner, while contributing to the objectives as stated in the General Regulation.

I.4 JESSICA

Initially, the Structural Funds were meant to support projects helping to achieve the priorities mostly by means of subsidies. These subsidies are granted on a non-recoverable basis and therefore qualify as one-off grant financing.

As the EC regarded the obstacles to grant other types of financing inefficient, it decided to develop JESSICA, an acronym for Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas, jointly with the EIB and in collaboration with the Council of Europe Development Bank. The idea was to give Member States a special framework to employ a part of the Structural Funds allocated to them for making repayable investments in projects included in an integrated plan for sustainable urban development.

As a consequence, JESSICA enhances the Member States' and regions' possibilities to invest through urban development funds (**UDFs**) in sustainable urban development and regeneration projects. In lieu of granting subsidies to projects that help to attain these objectives, they may disburse a part of the Structural Funds in the form of equity,

participations, guarantees and loans (**JESSICA Funds**). This provides the following (principal) advantages in comparison to the subsidies provided by the Structural Funds:

- (i) **recycling of funds:** the returns/receipts generated by projects by means of JESSICA Funds invested in (eligible) projects before the expiry of the current programming period, may be retained by the UDF or the MA and reinvested to the same respectively new urban regeneration projects. JESSICA Funds thus have a lasting legacy, whereas subsidies, on the other hand, have a once-only life span;
- (ii) **leverage:** as JESSICA Funds need to be repaid and may only be granted to projects likely to generate revenue, JESSICA increases the potential ability of private sector engagement in urban regeneration projects. Besides the leverage it creates, it strengthens – as a result of the co-operation – the competence in project implementation and management. Due to the fact that subsidies are not repayable and may be granted to non-profitable projects, there is no interest/option for the private sector to be involved;
- (iii) **flexibility:** apart from the possibility of reinvesting JESSICA Funds in (other) UDFs (Article 78 (7) General Regulation), it enables the granting of a wide array of financing means. Instead of solely being able to provide subsidies, Member States may provide equity, guarantees and loans, or participate in projects via UDFs. Member States thus have the ability to grant tailor made financing; and
- (iv) **expertise:** as a result of the potential co-operation with the private sectors and banks, the Member States and regions will benefit from the expertise accrued by these entities.

A Member State or a MA may set up a holding fund (**HF**) to invest in several UDFs. The setting up of a UDF, which would serve as an intermediary between the MA and projects to be financed, is a necessity, whereas the incorporation of a HF, which would function as an intermediary between the MA and two or more UDFs, is optional (Article 44 General Regulation).

1.5 Implementation of JESSICA

As per end of February 2012 the EIB manages 18 HFs in 9 Member States in which a total amount of EUR 1,76 billion has been committed. 29 UDFs have been signed. The types of projects supported include, among others, brown field regeneration, sustainable urban infrastructure development and energy efficiency intervention in existing housing stock. Disbursement of JESSICA Funds to final recipients is already taking place in

Poland, Lithuania, Estonia and Germany. In Estonia and Germany the EIB is not involved in the operations.

As the financing climate in The Netherlands did not necessitate the implementation of JESSICA, The Netherlands initially chose not to implement it. However, in its evaluation study pertaining to JESSICA in the Netherlands (December 2010), ECORYS concluded that the implementation would nowadays probably provide added value as a result of the changed economic and financial conditions.

Since 2009 it has become increasingly difficult to obtain loans. Financial institutions, developers and investors can no longer afford to take risks and therefore demand high interest rates, while pension funds have difficulties meeting their statutory coverage and housing corporations are relatively low on liquidity. Due to budget cuttings, the public sector is also unable to provide the financing needed. Furthermore, urbanization, meaning urban renewal and urban regeneration, has become increasingly expensive. As the relatively easy and inexpensive construction sites have been developed already, the complex sites i.e. areas with diverse interests, various area applicants, legal requirements and building restrictions remain to be developed. Moreover, consumers and the Dutch government demand higher quality standards, resulting in higher costs of development.

As a consequence of the diminishing possibilities of funding and the higher costs of developments, an increasingly wider financing gap for the development of urbanization projects has arisen. ECORYS² concluded that JESSICA could, specifically with regard to projects in need of long term financing, improve the funding position of projects and thus help to fill the arisen financing gap.

The widening financing gap caused the Municipality of Rotterdam and the Municipality of The Hague, in their capacity of MA/PA within OP West Netherlands, to consider implementing JESSICA in order to set up three urban development funds. Due to the fact that the funds granted to The Netherlands for the current programming period have largely been earmarked, they decided to set up a pilot consisting of a small amount in anticipation of the upcoming programming period (2014-2020).

It is expected that more JESSICA operations will be implemented during the upcoming programme period. Other municipalities already expressed the intention to do so.

1.6 The regulatory framework pertaining to JESSICA

JESSICA financial engineering instruments are subject to the Structural Funds regulations; namely:

- (i) **Council Regulation (EC) No 1083/2006 of 11 July 2006 laying down general provisions on the European Regional Development Fund, the**

---

² See www.eib.org/jessica

European Social Fund and the Cohesion Fund and repealing Regulation (EC) No 1260/1999: it includes general provisions in regard of the Structural Funds and the Cohesion Fund, establishing inter alia the objectives, geographical eligibility of the funds, the principles of assistance, the financial framework and the stratified competences (**General Regulation**). The Regulation has been amended by Council Regulation (EC) No. 284/2009 and Regulation (EU) No 539/2010 of the European Parliament and the Council.

- (ii) **Regulation (EC) No 1080/2006 of the European Parliament and of the Council of 5 July 2006 on the European Regional Development Fund and repealing Regulation (EC) No 1783/1999:** it establishes the tasks of the EDRF and its scope of assistance regarding the objectives as defined in the General Regulation; that is (i) convergence, (ii) regional competitiveness and employment, and (iii) European territorial cooperation. It does not contain provisions pertaining to the structuring of the implementation of JESSICA (**ERDF Regulation**);
- (iii) **Regulation (EC) No 1081/2006 of the European Parliament and of the Council of 5 July 2006 on the European Social Fund and repealing Regulation (EC) No 1784/1999:** it establishes the tasks of the ESF and its scope of assistance regarding the mentioned objectives as defined in the General Regulation. It does not contain provisions pertaining to the structuring of the implementation of JESSICA (**ESF Regulation**); and
- (iv) **Commission Regulation (EC) No 1828/2006 of 8 December 2006 setting out rules for the implementation of Council Regulation (EC) No 1083/2006 laying down general provisions on the European Social Fund and the Cohesion Fund and of Regulation (EC) 1080/2006 of the European Parliament and of the Council on the European Regional Development Fund:** it inter alia establishes the provisions relating to certain specific aspects of the funds, such as the financial engineering instruments. Section 8 (Articles 44-46) prescribes the criteria for the implementation of the projects, the UDFs and HFs (**Implementing Regulation**).

Under Article 103 of the General Regulation, the Coordination Committee of the Funds (**COCOF**) has been established in order to assist the Commission. COCOF has embodied its interpretations and decisions pertaining to the implementation of JESSICA in a number of guidance notes. These relevant guidance notes are:

- (i) **Guidance Note no. 1 on Financial Engineering in the 2007-2013 programming period (COCOF 07/0018/01; July 2007),** including interpretations regarding Articles 43 and 44 of the General Regulation and

decisions pertaining to the retention of supporting documents for expenditure;

- (ii) **Revised Guidance Note no. 2 on Financial Engineering (COCOF 08/0002/03; 22 December 2008)**, stating interpretations about the contribution of funds to inter alia financial engineering instruments and other implementation issues. Furthermore, it contains replies from the Commission to questions asked by the JESSICA expert working group;
- (iii) **Revised Guidance Note no. 3 on Financial Engineering Instruments under Article 44 of Council Regulation (EC) No 1083/2006 (COCOF 10/0014/04; 21 February 2011)**, revising, expanding and systemizing the guidance provided in the two earlier guidance notes, and recalling the principles of sound financial management;
- (iv) **Revised Guidance Note no. 4 on Financial Engineering Instruments under Article 44 of Council Regulation (EC) No 1083/2006 (10/0014/05; 8 February 2012)**, providing guidance and clarifying some issues regarding the setting-up and implementation of financial engineering instruments;
- (v) **Guidance note on eligibility of energy efficiency and renewable energies interventions under the EDRF and the Cohesion Fund (2007-2013) in the building sector including housing (COCOF 08/0034/04; 29 October 2008).**

I.7 Commission state aid decision regarding the Northwest Urban Investment Fund (UK):

http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_32835

With this first decision, the Commission has clarified the guiding principles for the assessment of similar support measures that several Member States are currently envisaging.

The Commission has considered that aid granted pursuant to this initiative in the form of sub-commercial loans and equity capital is compatible with Article 107(3)(c) TFEU as it allows tackling urban regeneration market failures identified in preparatory studies.

The UK Northwest Urban Investment Fund will target regeneration projects with a financial viability gap that would not be undertaken by the market on its own. Private investors will finance at least 50% of each project costs, thus creating a leverage effect. Moreover, each project must have a business plan to ensure the repayment of the public investment. Incentives for private investors will be limited to the minimum necessary to trigger urban projects and may not exceed a so-called Fair Rate of Return, established through a

competitive process or, where it is not possible, by an independent expert. Professional and independent fund managers will ensure prudent investment decisions and the financial sustainability of the funds³.

DRAFT

---

³ <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/11/876>

II LEGAL REQUIREMENTS PERTAINING TO THE STRUCTURE

II.1 Urban development and holding funds

The incorporation of a UDF is a necessity for the implementation of a JESSICA operation. Article 44 of the General Regulation defines UDFs as funds investing in public-private partnerships and other projects included in an integrated plan for sustainable development. Whilst not specific on legal form, a UDF can be an independent legal entity, or be established as a “separate block of finance” within an existing financial institution

UDFs serve as intermediaries between the MA and the projects applying for JESSICA funding. The MA or HF (when in place) will select UDFs and take decisions on contributions from OPs to the UDFs in accordance with a transparent procedure, based on specific and appropriate selection criteria relating to the priorities mentioned in the relevant OP. The criteria should be approved by the monitoring committee in charge of the supervision of the correct implementation of the OP.

In addition to setting up (a) UDF(s), it is possible to incorporate one or more HFs. According to Article 44 of the General Regulation a HF may be created in order to invest in one or more UDFs. If a HF is implemented, it serves as an intermediary between the MA and the UDFs which have been incorporated under it.

Implementing a HF has several advantages of which the precise effects are dependent upon the specific circumstances: (i) it serves as a helping hand in the implementation of JESSICA, (ii) it provides an early access to the Structural Funds, (iii) it engages expertise in establishing appropriate projects and procuring UDFs, and (iv) it allows a possible aggregation of other public/private sector financial resources.

A funding agreement would be signed between the MA and the HF, specifying the terms, conditions, targeted investments, etc.

Although the tasks of UDFs and HFs are different, the legal requirements in regard of their structuring are similar in many ways.

II.2 The implementation

Article 44 of the General Regulation prescribes that HFs must be implemented through (a) the award of a public contract in accordance with applicable public procurement law, (b) when the agreement is not a public service contract within the meaning of applicable public procurement law, the award of a grant, defined for this purpose as a direct financial contribution by way of donation to a financial institution without a call for proposals, if this is in accordance with a national law compatible with the Treaty; (c) the award of a contract directly to the EIB or the EIF.

II.3 The legal form

Pursuant to Article 43 (3) of the Implementation Regulation, both UDFs and HFs must be set up either as “*independent legal entities governed by agreements between the co-financing partner or shareholders*” or as a “*separate block of finance within a financial institution*”. In case the latter option is chosen, it shall be “*subject to specific implementation rules within the financial institution, stipulating, in particular, that separate accounts are kept which distinguish the new resources invested in the financial engineering instrument, including those contributed by the operational programme, from those initially available in the institution*”.

The term “*independent legal entities*” does not seem to imply that a UDF or a HF which is not set up as a separate block of finance within a financial institution must have a separate legal personality, meaning that a UDF or HF may have the form of a partnership agreement under Dutch law. The civil partnership (*maatschap*), general partnership (*vennootschap onder firma* or *v.o.f.*) and the limited partnership (*commanditaire vennootschap* or *c.v.*) do not have separate legal personality but they do have the features of independent legal entities: they can be sued and sue in their own name and the estate held in name of such partnership has certain features distinguishing it from the private estate of the partners. Reference is also made to the wording of the Implementation Regulation (“*governed by agreements between the co-financing partners or shareholders*”; emphasis added).

Within that context, it is important to note that in the UK a number of UDFs have been incorporated as limited partnerships, whereas a limited partnership under UK law enjoys no legal personality at all.⁴ These precedents support that the limited partnership under Dutch law qualifies as an (independent) legal entity within the meaning of Article 43 (3) of the Implementation Regulation.

II.4 Funding agreement

Pursuant to Article 43 (5) of the Implementation Regulation, the terms and conditions for contributions from OPs to UDFs must be set out in a funding agreement concluded between the duly mandated representative of the financial engineering instrument and the Member State or the MA. The aspects to be covered therein are laid down in Article 43 (6) of the Implementation Regulation.

The funding agreement pertaining to HFs, concluded between the Member State or the MA with the HF concerned, should lay down the funding arrangements and objectives and take account of urban development studies or evaluations and integrated urban development plans included in the relevant OP. It shall in particular make provision for the aspects mentioned in article 43 (2) of the Implementation Regulation.

---

⁴ Source: EIB (Ruth Niland).

III THE RECOMMENDED LEGAL STRUCTURE

III.1 Three UDFs and one HF

The Netherlands has been divided into four distinct regions for the ERDF. One of these regions is West Netherlands. This region covers the four provinces North Holland, South Holland, Utrecht and Flevoland. The four provinces and the four major cities Amsterdam, Rotterdam, The Hague and Utrecht have decided to combine forces for the European Structural Funds 2007-2013 and to draw up a joint OP for West Netherlands. On 13 August 2007, the European Commission approved a Regional Operational Programme for West Netherlands for the period 2007-13 ("*Opportunities for West*").

The OP for West Netherlands (2007-2013) defines the following three priorities eligible for financial support from the ERDF funds:

- Priority 1 : Knowledge, innovation and entrepreneurship
- Priority 2 : Attractive regions
- Priority 3 : The urban dimension

Based on Article 59 (1) of the General Regulation, the Netherlands, in consultation with the four provinces and the four large cities, has assigned the managerial authority for the OP West to the Rotterdam Municipal Executive.

Those parts of the programme that have a local character will be carried out by the relevant city. This is made possible by the provisions in the General Regulation for sub-delegation using global subsidies. This results in a separate part of the programme for the whole West-Region and individual sub-delegated programmes for the four cities. The municipal executives of the respective cities act as PAs in respect of the sub-delegated programmes.

As part of their sub-delegated programmes under the current OP for West Netherlands (2007-2013), the cities of Rotterdam and The Hague wish to implement UDFs. The Hague wishes to set up two separate UDFs (one for Priority 1 and one for Priority 3) and Rotterdam wishes to set up one UDF under Priority 1.

In view of the advanced stage of the execution of the OP for West Netherlands (2007-2013), the available financing (including match funding) for these UDFs is relatively small (approximately EUR 8m for the two UDFs for The Hague and approximately EUR 6.5m for the UDF for Rotterdam). This has led Rotterdam to the view that, at this stage, it is not desirable to organise its operation through a HF; at a later stage, however, the structure should be flexible enough to allow Rotterdam to convert its direct interest in the UDF into an indirect interest in the UDF acting through a newly implemented HF. The Hague, on the other hand, wishes to set up a separate holding vehicle for its UDFs, which holding vehicle shall preferably qualify as a HF within the meaning of the General Regulation.

III.2 Overview of legal forms under Dutch law

Two categories of legal forms for ventures can be distinguished under Dutch law: legal forms with and without legal personality. While the former legal forms (usually) may be characterized as a cooperation between partners on a contractual basis, the latter constitute separate legal entities and are, unless incompatible with the nature of the legal form, on equal footing with natural persons as to their rights and duties. A chart of the legal forms possible under Dutch law and their main features is included hereunder.⁵

Legal form	Legal personality	Liability of partners / shareholders / members.	Tax-transparency	Governance regime
General partnership <i>(vennootschap onder firma)</i>	No	Joint and several liability of all the partners towards third parties.	Yes	Contractual
Limited partnership <i>(commanditaire vennootschap)</i>	No	Joint and several liability of all the managing partners towards third parties.	Only "closed" limited partnerships	Contractual. However, the limited partners may not conduct managerial acts.
Partnership <i>(Maatschap)</i>	No	Shared liability of all the partners towards third parties.	Yes	Contractual
Private limited liability company <i>(besloten vennootschap)</i>	Yes	No shareholder liability towards third parties.	No	-Book 2 DCC ⁶ -Articles of Association -Shareholders' agreement (optional)
Public limited liability company	Yes	No shareholder liability towards third parties.	No	-Book 2 DCC -Articles of

⁵ Please note that the features of the various legal forms are described in a very generic manner and that this chart therefore may not be relied on as legal advice.

⁶ Dutch Civil Code ("*Burgerlijk Wetboek*")

(naamloze vennootschap)				Association -Shareholders' agreement (optional)
Foundation (stichting)	Yes	n/a	No	-Book 2 DCC -Articles of Association
Association (vereniging)	Yes	No liability of the members towards third parties.	No	-Book 2 DCC -Articles of Association

III.3 General description of the recommended legal structure for the UDFs

The recommended legal form of the 3 UDFs is a limited partnership under Dutch law (*commanditaire vennootschap* or CV).

The investors would participate as limited partners in the UDFs (*commanditaire vennoten*). It is possible to structure such investment via a special purpose vehicle, should the investor so require. In respect of the UDF for Rotterdam, both the MA of OP West Netherlands and the private investors shall participate, either directly or through a special purpose vehicles, as a limited partner. In respect of the UDFs financed under the OP of the Municipality of The Hague, the holding vehicle set up by the Municipality of The Hague shall participate as limited partner.

A special purpose vehicle would participate as sole managing partner (*enig beherend vennoot*) and be responsible for the management of the concerned UDF. The special purpose vehicle acting as the managing partner would be structured as a foundation under Dutch law (*stichting*) which is managed by a party to be selected, in accordance with Article 44 of the General Regulation, through a tender procedure in accordance with European public procurement laws as implemented in Dutch law by means of “*het Besluit aanbestedingsregels voor overheidsopdrachten*” (the **Fund Manager**).

An advisory committee will be tasked with advising the managing partner in its decision-making regarding the allocation of funds to projects (the **Advisory Committee**).

Pursuant to Articles 43 (3) and 44 of the Implementing Regulation, funding agreements shall be concluded on two levels: (i) between the Managing Authority and the HF (Level I) and (ii) between the Managing Authority or HF and the UDF (Level II). In order to avoid a confusion of tongues, the funding agreement between the MA and the UDF (in case there

is no HF) or the HF and the UDF is in practice also referred to as an operational agreement.

Apart from meeting the requirements under the relevant regulations, a number of factors were considered in defining the recommended structure:

- The accession of co-financiers into the partnership is relatively easy, while, pursuant to the “*Holding Fund Handbook*”⁷, co-financiers may still choose to step in at project level;
- A partnership can be structured in such way that it is tax transparent. As such profits and losses will be treated as being directly received and incurred by the respective partners, which may be attractive to private investors;
- Subject to restrictions relevant to the tax transparency, a partnership is flexible in structuring admissions and exits of partners, governance and distribution of profits; and
- A limited partnership combines these features with the possibility to limit the exposure of the (limited) partners.

Structure charts of the recommended legal structure are to be found in Annex I and II.

III.4 General features of a limited partnership under Dutch law

Contractual. A CV is an agreement to contribute to a business under a joint name and to share the proceeds thereof, entered into by one or more partners – the managing partners – who manage(s) the partnership and shall be (jointly) liable for the obligations entered into in the name of the partnership, and one or more other partners – the limited partners – who merely contribute(s) capital and does/do not conduct acts of management and in principle is/are not liable towards third parties. None of the partners need to be Dutch or resident in the Netherlands.

Consensual. The formation of a CV is not subjected to any specific requirement; it merely requires an agreement between at least one managing partner and at least one limited partner. The agreement may be concluded orally, although an agreement in writing is recommended. A notarial deed, as opposed to the formation of a limited liability company, is not required. Furthermore, no statutory minimum capital is required to bring into the CV. There are only very few mandatory provisions in Dutch law governing the CV, which is therefore perceived as a flexible structure.

---

⁷ The Directorate-General for Regional Policy and European Investment Bank, “*JESSICA: Holding Fund Handbook*”; 2010, p. 10.

No external liability of limited partners. A managing partner has unlimited liability for all obligations of the CV. A limited partner is in principle not personally liable towards a CV in excess of the amount it has agreed to contribute to the CV. However, if (i) the name of the limited partner (or characteristic elements of its name) is noted in the name of the CV; or (ii) the limited partner engages in any act of management or control or exercises a predominant influence over the acts of the CV, the limited partner will incur unlimited liability towards third parties (as if it were a managing partner).

No legal personality. A CV has no separate legal personality (*rechtspersoon*). Legal title to the assets can only be acquired by the partners jointly or by one or more of the managing partners for the risk and benefit of the CV. In the latter case, the other partners have a mere contractual right with respect to asset, in principle exercisable vis-à-vis the managing partner(s) holding the legal title only and also referred to as a mere economic ownership; as opposed to an absolute right *in rem*. Notwithstanding the foregoing, limited partnerships have legal capacity to sue and be sued in their own name. The supreme court has also held that the estate held in the name of a CV, which assets are legally owned in co-ownership by the partners, is a separate legal estate, distinct from the estate of its managing partner(s) (*afgescheiden vermogen*).

Tax transparency. The CV is a commonly used Netherlands contractual form of partnership, since it offers the limited liability of limited partners in combination with tax transparency, provided that the CV is regarded as closed for tax purposes. Tax transparency means that the partnership as such is not subject to corporate income tax, but each partner's share in the profits of the partnership is charged to income tax or corporate income tax. A CV is considered tax transparent when the admission and replacement of limited partners are subject to the prior written consent of all partners (including the managing partner).

III.5 General features of a foundation under Dutch law

Stand alone legal entity with no members or shareholders. A stichting is a legal entity (*rechtspersoon*) with the following main characteristics: (i) a stichting does not have any members or shareholders, (ii) a stichting aims at realizing a goal, as defined in its articles of association, by using "capital" designated for that purpose, (iii) the objects of a stichting may not include the making of distributions to any founder or members of its corporate bodies and (iv) a stichting may only make distributions to other persons if the distributions are for a charitable or non-commercial purpose. It is generally accepted that the restriction on distributions pertains to distributions of profits, capital or reserves and does not prevent a stichting to enter into commercial contracts, pursuant to which it is required to make payments to third parties (e.g. the payments made on depositary receipts or notes issued by it).

Incorporated by notarial deed. A stichting is incorporated through a deed of incorporation executed by a Netherlands civil law notary. The deed of incorporation

contains the articles of association of the stichting. The articles of a stichting may be amended by the corporate bodies (e.g. the board) of the stichting only if the articles provide for such possibility. However, the competent court may under circumstances upon request of *inter alia* the founder or the board of directors of a stichting amend the articles of association. A stichting must be registered with the trade register of the relevant Chamber of Commerce in the Netherlands.

Flexible vehicle. A stichting is a “stand alone” legal entity with few applicable mandatory provisions in the Netherlands Civil Code, and is therefore generally perceived as a very flexible vehicle. The only mandatory corporate body of a stichting is its board (also called “board of directors”). The articles of association must provide for the appointment and dismissal of the board members. No requirements, however, as to the manner of providing for appointment of members of the board exist (unlike, for instance, in respect of a BV, where the board members must be appointed and can at all times be dismissed by the general meeting of shareholders, or, if the large company rules apply, by the supervisory board). Apart from the board, the articles of association may define other corporate bodies, with specific powers within the stichting (such as a supervisory board).

III.6 The managing partner and the Fund Manager

All partners of the CV must (i) make a contribution to the CV and (ii) be entitled to the distribution of at least a nominal part of the earnings, depending on which arrangement will be made between the partners. For the managing partner, the contribution may be cash, goods or labour. Since the fund management will be outsourced by the stichting for the account of the CV, the stichting has no labour or goods to contribute and a cash contribution is the simplest way to structure the CV. The cash contribution could be funded, e.g., by obligations of the investors to pay a step in fee to the stichting. The managing partner's share in the distribution of the profits may also be kept very minimal.

After tendering the fund management in accordance with European public procurement laws as implemented in Dutch law, the fund manager (**FM**) shall be appointed as the sole managing director on the board of the stichting. The management contract with the FM will be concluded by the CV, represented by the stichting acting in its capacity of managing partner of the CV.

The articles of the stichting will contain provisions dealing with the representation of the stichting in default of a management board or in situations where there is a conflict between the management board and the stichting and/or the CV. Normally, the articles would provide that in such situation the stichting is represented by one or more members of its supervisory board. If the articles would not provide for a supervisory board, this power may be granted to third parties.

The governance of the managing partner would be effected through the partnership agreement and its annexes. These would provide for, *inter alia*, general guidelines

regarding the management of the UDF, investment programmes to be prepared by the managing partner and approved by the Advisory Committee and listing of decisions which are subject to the approval of the Advisory Committee. In general, the managing partner would be initiating and carrying out the policy of the UDF, however subject to general guidelines, the supervision and specific prior approval rights of the public and private investors, acting through the Advisory Committee.

The managing partner – represented by the FM – shall not act in the stichting's name but in the CV's name. Being the sole managing partner, the stichting will be the only party to the limited partnership agreement (the CV) which is liable towards third parties in respect of such acts e.g. obligations under agreements with project developers and/or regarding projects; but such agreements shall be performed for the risk and account of all parties to the CV in accordance with their respective participations in the CV.

As the (sole) board member of the stichting, on the basis of Section 2:9 of the Dutch Civil Code, the FM shall be under an obligation vis-à-vis the stichting to properly perform the duties assigned to him. The general rule is that the board member of a stichting is only first liable for the improper performance of his duties, if a serious fault can be attributed to him. Improper performance of duties may arise in the event of acts (or omissions) in contravention of the law or the articles of association or acts which could not have been performed by any board member with a reasonable approach (test of reasonability). The answer to the question of whether a board member properly fulfilled his duties and whether a serious fault can be attributed to him depends on the actual circumstances of the case.

III.7 The Advisory Committee

The Advisory Committee would consist of nominees appointed by the investors in the CV.

The CV may provide that the UDF shall act in accordance with general guidelines and investment programmes to be approved by the Advisory Committee and shall only make certain types of decisions after obtaining prior advice from the Advisory Committee. If desired, the Advisory Committee can also be given specific approval rights in respect of the decisions of the UDF. The competences of the Advisory Committee are fully dependent upon the agreements made between the partners. The agreement may prohibit the members of the Advisory Committee to take part in the CV's management.

The competences may include a right of advice or approval regarding inter alia:

- (i) general policies and guidelines of the CV;
- (ii) prospective sectors for investment by the CV;
- (iii) transactions of the CV

- (iv) conflict of interests; and
- (v) payment of indemnities.

As stated above, the co-determination rights with respect to the management of the CV exercisable by the limited partners may not be as such that they would qualify as control or a predominant influence over the acts of the CV. Depending on the tasks that will be given to the Advisory Committee, it is therefore recommended to avoid that the investor appoints a nominee in the Advisory Committee and acts as limited partner at the same time, in order to minimize the risk of exposing the limited partner to external liability. To this effect, the investor could incorporate a special purpose vehicle to act as limited partner.

III.8 The limited partners

A limited partner may wish to exit the UDF after its project financed by the UDF is completed. Likewise, a private investor may want to join the UDF as a co-financer of a new project eligible for JESSICA-financing. In principle, such changes in the composition of the partners can be effected through informal agreements and will not necessarily lead to the dissolution of the CV.

The limited partnership agreement may provide that the interests in the CV are freely transferable or may be transferred subject to certain restrictions. For tax transparency purposes, the transferability of partnership interests is usually restricted and made subject to the prior approval of all partners.

A change in the composition of the partners should also be reflected in a change in the composition of the Advisory Committee.

III.9 The holding vehicle

The Municipality of The Hague shall provide public funds as match funding. In order to ring fence the provided public funds from the municipal budget right after repayment of the funds, the Municipality of The Hague wishes to incorporate a holding vehicle. The Municipality of The Hague favours the implementation of an independent legal entity managed by a person recruited by the municipality. The Municipality of the Hague prefers that such holding vehicle shall qualify as a HF. A qualification as a HF would enable the Municipality of the Hague gain experience for the upcoming programming period. It would furthermore allow an earlier drawdown of the EDRF funds and an easier reallocation of the funds returned by a UDF to other UDFs

The qualification as a HF depends, inter alia, on whether it has been implemented in conformity with Article 44 of the General Regulation as described under II.2, meaning that awarding a contract in accordance with applicable public procurement law is always

mandatory in cases in which the EIB or the EIF, or financial institutions shall not act as the HF.⁸

In case the holding vehicle qualifies as a HF, its capital would be provided by the Municipality of The Hague (both in its capacity of PA and municipality), consisting equally of ERDF and municipal funds. If it does not qualify as such, its capital would merely consist of public funds provided by the Municipality of The Hague in its capacity of municipality; but the UDF itself would still be eligible for EDRF financing on the basis that the holding vehicle provides co-financing.

If the holding qualifies as a HF, it would preferably include an investment committee (the **Investment Committee**), implemented through the funding agreement, which could be granted approval rights in respect of propositions made by the fund manager. The Investment Committee would consist of nominees appointed by the Municipality of The Hague.

The incorporation of the holding vehicle for the Municipality of The Hague does not hinder the possibility to tender the fund management of the UDFs. The legal entity may be incorporated before the tendering, but could be given the status of a holding vehicle, and possibly HF, afterwards. After the foundation obtains the status of a holding vehicle, the Municipality of The Hague can transfer its position in its capacity of municipality in the UDFs to the holding vehicle. In case the holding vehicle qualifies as a HF, it should do so in its capacity of PA as well.

---

⁸ See also: guidance Note no. 1 on Financial Engineering in the 2007-2013 programming period (COCOF 07/0018/01; July 2007, section 2, p. 2.

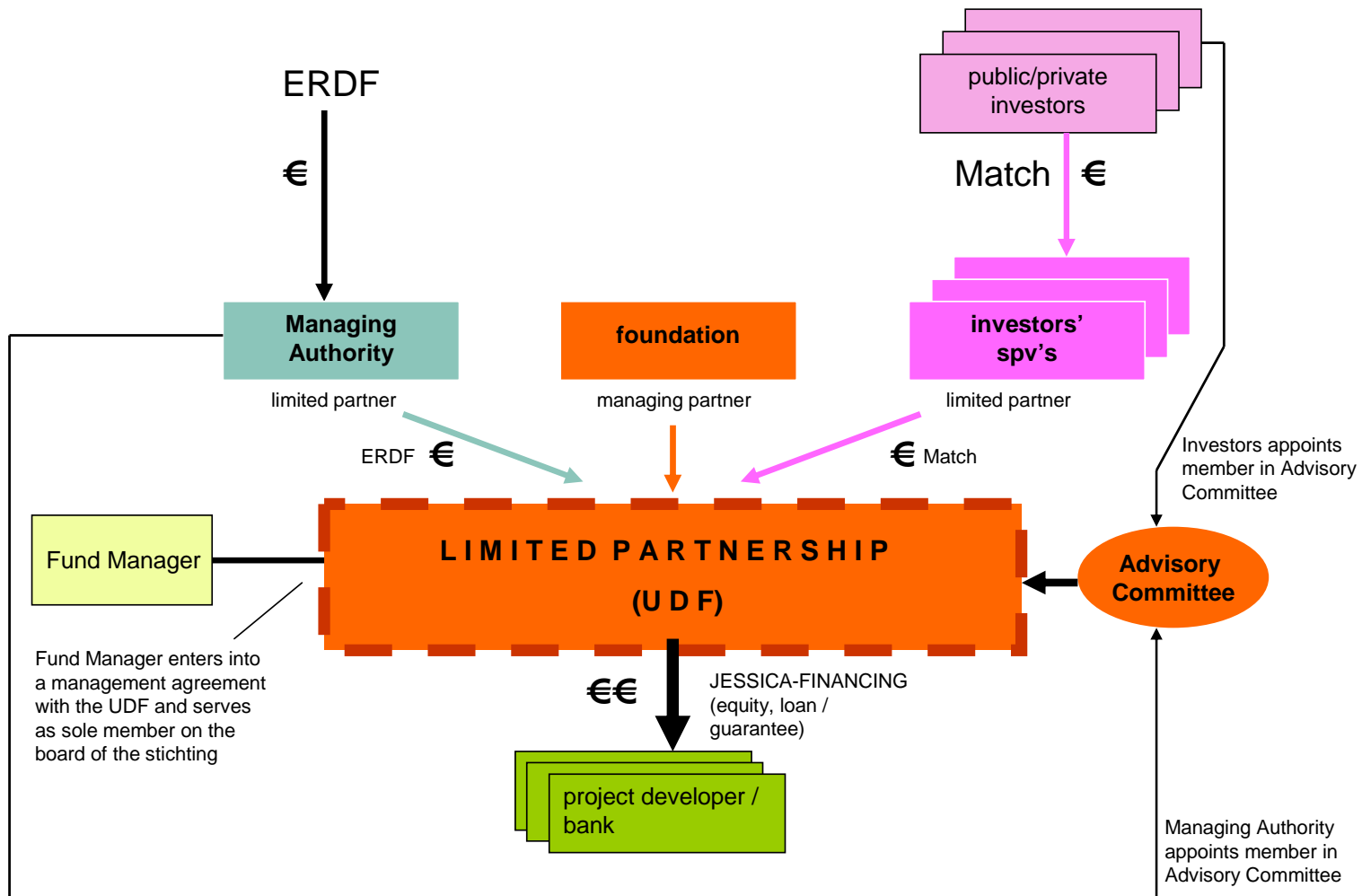
Glossary

Advisory Committee	A committee tasked with advising the managing partner of a UDF in its decision-making regarding the allocation of funds to projects.
Cohesion Policy	An investment policy with the aim of strengthening the EU's economic, social and territorial cohesion, in order to promote its overall harmonious development
EC	European Commission
ERDF	European Regional Development Fund
ERDF Regulation	Regulation (EC) No 1080/2006 of the European Parliament and of the Council of 5 July 2006 on the European Regional Development Fund and repealing Regulation (EC) No 1783/1999
ESF	European Social Fund
ESF Regulation	Regulation (EC) No 1081/2006 of the European Parliament and of the Council of 5 July 2006 on the European Social Fund and repealing Regulation (EC) No 1784/1999
EU	European Union
Fund Manager	The manager of the foundation acting as the managing partner of a UDF.
General Regulation	Council Regulation (EC) No 1083/2006 of 11 July 2006 laying down general provisions on the European Regional Development Fund, the European Social Fund and the Cohesion Fund and repealing Regulation (EC) No 1260/1999
HF	Holding fund

Implementing Regulation	Commission Regulation (EC) No 1828/2006 of 8 December 2006 setting out rules for the implementation of Council Regulation (EC) No 1083/2006 laying down general provisions on the European Social Fund and the Cohesion Fund and of Regulation (EC) 1080/2006 of the European Parliament and of the Council on the European Regional Development Fund
Investment Committee	A committee which could be granted approval rights in respect of propositions made by the fund manager of the HF
JESSICA Funds	Structural funds disbursed in the form of equity, participations, guarantees and loans
MA	Managing Authority of OP West-Netherlands
PA	Programme Authority
Structural Funds	The European Regional Development Fund and the European Social Fund, both as defined under Council Regulation (EC) No 1083/2006 of 11 July 2006, and other funds which the Member States may agree from time to time in accordance with applicable EU legislation.
TFEU	Treaty on the Functioning of the European Union
UDF	Urban development fund

Annex 1: Structure chart of pilot UDF for Rotterdam

Annex 2: Structure chart of pilot UDFs for The Hague

